

Pivški list

Zeleni kras



Iz vsebine:

3 **Iz občinske hiše**
Občina Pivka dejavna z naložbami skozi vse leto

6 **Iz občinske hiše**
V ZD Postojna prevzeli novo vozilo za
urgentnega zdravnika

7 **Krajinski park Pivška presihajoča jezera**
Za zaščito pred zvermi najučinkovitejše
visoke elektromreže



11 **Zavod za turizem Pivka**
V Krpanovem domu v Pivki odprli nov
razstavni prostor Centra DINA

13 **Zavod za turizem Pivka**
Okusi Pivke privabili številne ljubitelje dobrot
in prijetnega druženja

17 **Park vojaške zgodovine**
Baron Andrej Čehovin

19 **Naši kraji in ljudje**
Skupina Bejž če vejdš pomagala prekriti
streho šole v Keniji



29 **Podjetništvo**
Toniš – sladka doživetja na našem podeželju

30 **Podjetništvo**
Družinska zgodba Kmetije Rebec sega že v
tretjo generacijo



31 **Dediščina**
Obnova in blagoslov križa s cerkve Sv.
Mihaela v Šmihelu

32 **Kultura**
Kultura je odnos

37 **Kultura**
Slovesno odprli prenovljeni Notranjski muzej

38 **Hiša kulture**
Pivka je bogatejša za novo javno poslikavo

46 **Zdravje in sociala**
Rožnati oktober: zgodnje odkrivanje rešuje
življenja

48 **Evropski teden mobilnosti**
Mobilnost za vse – pravica in
priložnost za boljše prihodnost

50 **Šport**
Pivčan s pionirsko zeleno plovbo preplul
Jadran

Pivški list je glasilo Občine Pivka, ki izhaja šestkrat letno. Pivka, september 2025, leto izdaje 15, številka 102.

Naslov uredništva: Pivški list, Občina Pivka, Kolodvorska cesta 5, 6257 Pivka.

E-naslov: pivski.list@pivka.si.

Glasilo je vpisano v razvid medijev pod zap. št. 1686. ISSN: 2536-4367.

Izdajatelj in založnik: Občina Pivka, Kolodvorska cesta 5, 6257 Pivka.

Za Občino Pivka: župan Robert Smrdelj.

Uredniški odbor: Silvo Čelhar, Damjan Fatur, Irena Margon, Katarina Temkova in Majda Žužek.

Odgovorna urednica: Alenka Furlan Čadež

Na naslovnici: predaja vozila urgentnega zdravnika v ZD Postojna

Fotografija na naslovnici: Valter Leban

Lektoriranje: Irena Margon, razen oglasnih in promocijskih vsebin.

Oblikovanje: Multimedijsko ustvarjanje, Denis Komen s.p.

Tisk: Abakos d.o.o.

Naklada: 2.300 izvodov.

Glasilo se financira iz sredstev proračuna Občine Pivka in prihodkov oglaševanja.

Uredništvo si pridružuje pravico, da članke ustrezno skrajša in jih v primeru, ko v skladu s programsko zasnovno glasila ne sodijo v eno od rubrik, ne objavi. Nenaročenih prispevkov ne honoriramo.

Prispevke za novembrsko številko pričakujemo do 5. novembra 2025

Občina Pivka dejavna z naložbami skozi vse leto

Posodobitve cest in javne razsvetljave

Med pomembnejšimi projekti je preplastitev občinskih cest v letih 2025 in 2026, ki bo zajela odseke v **Dolnji Košani**, **Volčah**, **Čepnem**, **Nadanjem selu**, **Mali Pristavi**, **Novi in Stari Sušici**, **Pivki**, **Suhorju**, **Neverkah** ter povezovalno cesto **Sušica–Neverke**. Vrednost investicije znaša skoraj 700 tisoč evrov. Občina je letos za urejanje poljskih poti namenila 28.500 evrov, med drugim so bile urejene poti na **Stari Sušici**, **Suhorju** in **Šilentabru**, vaše skupnosti pa so ob pomoči občinskega materiala same poskrbele za razgrinjanje in vgradnjo. Zaključena je bila tudi izgradnja dveh novih protipožarnih poti – **Mlečnik** v dolžini 1,9 kilometra in **Volčanske griže** v dolžini 1,6 kilometra, hkrati pa so bile vzdrževane protipožarne preseke v skupni dolžini 20 kilometrov. Vrednost naložbe je znašala 62.142 evrov. V avgustu so bila izvedena še redna vzdrževalna dela na vodotokih **Stržen** v **Narinu** in **Žermejnica** pri **Bujah**. Skrb za prometno varnost se kaže tudi v manjših projektih: v **Selcah** in na odseku proti **Slavini** je bila urejena javna razsvetljava, dodatne svetilke so nameščene v **Volčah** in **Drskovčah**, vrednost štiri tisoč evrov, julija je bila asfaltirana in opremljena z odvodnjavanjem cesta **Slovenska vas–Trnje**, vrednost 20 tisoč evrov, v **Narinu** pa je bilo za 8.766 evrov postavljeno novo avtobusno postajališče.



Stržen



Žermejnica

Državne ceste

Nadaljuje se priprava projektne dokumentacije za gradnjo pivške obvoznice. Objekt je že umeščen v prostor, trenutno pa potekajo postopki za pridobitev potrebnih zemljišč. Zaključek projektiranja je predviden v letu 2026. V okviru obnove **Snežniške ceste** potekajo aktivnosti za zagotovitev zemljišč, potrebnih za izvedbo del. Gre za državno cesto R2-404, odsek 1380 **Ilirska Bistrica–Pivka**, kjer se načrtuje ureditev peš- in kolesarskega prometa ter v drugi fazi preusmeritev prometa na bodočo pivško obvoznico. V letošnjem letu je bila izvedena preplastitev ceste G1-6/0339 **Pivka – Ribnica** na odseku **Petelinje – krožišče pri Petrolu**. V naslednjem letu se predvideva preplastitev **Postojnske ceste**, vključno s krožiščem pri Petrolu, ki bo zaradi velike prometne obremenitve izjemno zahtevna. Pred poletno prometno konico je bila na **Kosovelovi ulici** izvedena sanacija večjega števila poškodovanih pokrovov jaškov. Ker prihaja do vedno novih poškodb na prometno zelo obremenjeni cesti G1-6/0339 **Pivka – Ribnica**, se bo sanacija nadaljevala predvidoma v jesenskem času.

Komunalna infrastruktura in vodovodi

Marca se je začela gradnja obsežnega projekta komunalne infrastrukture v **Trnju**, kjer je že zgrajen tlačni kanal od čistilne naprave **Pivka** do začetka naselja in prvi odseki kanalizacijskega omrežja, sočasno pa poteka gradnja elektro kableske kanalizacije. Naložba je vredna 3.016.179 evrov, pri čemer je 945.485 evrov sofinanciranih iz Načrta za okrepanje in odpornost. Občina sodeluje tudi pri pripravi velikega državnega projekta povezovalnih vodovodov za izboljšanje oskrbe s pitno vodo v slovenski Istri in kraškem zaledju. Podpisana je bila medobčinska pogodba, objavljen je razpis za izbor projektantov.

Sončne elektrarne

Izvaja se nameščanje sončnih elektrarn na strehe **Podjetniškega inkubatorja Neverke**, **Parka vojaške zgodovine Pivka**, **Ekumuzeja Pivških presihajočih jezer** ter pokritega balinišča v **Košani**. Vrednost del znaša 370.809,09 evra.



Ekumuzej

Stanovanjsko področje

Na podlagi odločbe Inšpektorata RS za okolje in prostor iz leta 2020 je Občina **Pivka** kot 56,30-odstotna etažna lastnica večstanovanjskega objekta na **Snežniški cesti 3** v **Pivki** letos avgusta skupaj z upravnikom dosegla dogovor o nujni sanaciji. Predvidena je zamenjava strešne kritine in lesene podkonstrukcije, obnova kleparskih izdelkov ter sanacija dotrajanih zidanih dimnikov in zračnikov. Kmalu bo podpisana pogodba z izbranim izvajalcem v skupni vrednosti 166 tisoč evrov, od tega bo Občina prispevala 93 tisoč evrov. Začetek del je predviden septembra letos. V tekočem letu je Občina izvedla celovito obnovo dveh starejših stanovanj v skupni vrednosti 48 tisoč evrov, do konca leta bo izvedena celovita obnova štiri sobnega stanovanja v vrednosti 49 tisoč evrov. V sklopu energetske sanacije poslovno stanovanjskega objekta na **Postojnski 18** v **Pivki**, izvedba katere je bila v pristojnosti upravnika objekta, je Občina **Pivka** kot etažna lastnica dveh stanovanj prispevala delež v višini 15 tisoč evrov. V dogovoru z etažnimi lastniki so bili pred namestitvijo toplotnega ovoja stavbe v vsa stanovanja vgrajeni prezračevalni sistemi, za kar je Občina namenila pet tisoč evrov. Občina **Pivka** je kot 58,26 % etažna lastnica poslovno stanovanjskega objekta **Dolnja Košana 48** uspela z ostalimi etažnimi lastniki skleniti dogovor o obnovi dotrajane strehe in z izbranim izvajalcem sklenila Pogodbo o izvedbi obnove v skupni vrednost v višini 65 tisoč evrov. Predvidena dela obsegajo zamenjavo strešne kritine in dotrajane lesene podkonstrukcije ter zamenjavo kleparskih izdelkov. Pogodba bo uresničena v letošnji jeseni.

Prostor

Pripravljamo prostorsko izvedbene akte za dve novi stanovanjski območji v **Pivki** ter strokovne podlage za potrebe izdelave izvedbenega akta za namen turizma in industrijske cone. Priprava regionalnega prostorskega plana (RPP) za primorsko-notranjsko regijo poteka pod okriljem RRA Zeleni kras. Po potrditvi izhodišč so bili izbrani izdelovalci RPP in okoljskih poročil. Do konca junija 2025 je potekal javni razpis za pripravo urbanističnih in krajinskih zasnov, ki bodo strokovna podlaga RPP. Urbanistične zasnove bodo namenjene širšim mestnim območjem oziroma somestjem.

Naložbe v šole in vrtce

Občina **Pivka** namenja veliko pozornosti tudi izobraževalnim ustanovam. V stari telovadnici **OŠ Pivka** je bila izvedena menjava ogrevalnih teles in cevi, nazaj so nameščeni leseni lestveniki, sledila bo še obnova sten in akustičnih plošč. Vrednost prenove znaša 11 tisoč evrov. V šoli je v pripravi tudi večji projekt, v okviru katerega bodo urejeni dve novi učilnici, senzorična soba, samostojna kuhinja z jedilnico, zunanje požarne stopnice ter posodobitev požarnega sistema. V letošnjem letu so na novo klimatizirali šest učilnic, zamenjali so dotrajane luči in vrata v učilnicah. V enoti **OŠ Šmihel** je bila julija izvedena sanacija prostorov zaradi plesni, odstranjevanje ometa, vgradnja sušilnega sistema in zračnikov, v vrednosti tri tisoč evrov. V vrtcu **Vetrnica** je bila izvedena sanacija keramičnih oblog, vredna sedem tisoč evrov, opravili so tudi popravilo parketa v **Mavrici**, zamenjali talne obloge v igralnicah, posodobili požarno varnost v vrtcu in opravili talne premaze v vrtcu

Vetrnica. Poleg tega Občina že pripravlja dokumentacijo za 2. fazo vrtca **Vetrnica**, ocenjeno na šest milijonov evrov, s katero bo kandidirala na državnem razpisu za obdobje 2026–2029. V **OŠ Košana** so letos zamenjali okna v predmetni zbornici, uredili prostora za dodatno strokovno pomoč, uredili pralnico in likalnico in zamenjali dotrajana svetila. Predvidena je še menjava vhodnih vrat v šolo, ureditev okolice in igral ter postavitve kovinske ograje.



položen vinil na hodniku v enoti Mavrica

Šport

Velik zalogaj je priprava celovite prenove **Športnega parka Pivka**, vrednega skoraj 977 tisoč evrov, ki bo sofinanciran iz Dogovora za razvoj regij. V okviru projekta Lokalne akcijske skupine med **Snežnikom** in **Nanosom** urejamo otroška igrišča v **Šmihelu** in **Dolnji Košani** ter pri balinišču v **Dolnji Košani**, v vrednosti 64 tisoč evrov. V **Dolnji Košani** se zaključuje gradnja pomožnega nogometnega igrišča z umetno travo, vrednega 76 tisoč evrov, ki ga sofinancirata Fundacija za šport (31.179.246 evrov) in Nogometna zveza Slovenije (20 tisoč evrov). Občina je prenovila tudi sanitarije v **Športni dvorani Skala**, kjer je bila izvedena nova hidroizolacija, položena keramika ter zamenjane vodovodne instalacije. Dela, vredna 14.520 evrov, so bila krita iz občinskega proračuna. V **Dolnji Košani** se začne zaprtje balinarskega nadstreška, vrednega 85 tisoč evrov, ki ga sofinancira Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport (50.000 evrov). V pripravi je dokumentacija za športno in otroško igrišče v **Bujah**, kjer bo občina uredila košarkarsko in otroško igrišče, s prostori za druženje.



Dolnja Košana



ureditev pomožnega nogometnega igrišča

Zdravstvo

V sodelovanju z Občino **Postojna** smo izvedli nakup vozila urgentnega zdravnika za **ZD Postojna** v višini 80 tisoč evrov, od tega bo 61 tisoč evrov nepovratnih sredstev zagotovilo Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije. Preostali del sta iz sredstev najemnin zagotovili ustanoviteljici **ZD Postojna** Občina **Postojna** in Občina **Pivka**. V sodelovanju z Občino **Postojna** se pripravljajo še trije projekti za **ZD Postojna**, in sicer urejanje in oprema Satelitskega urgentnega centra (cca 500 tisoč evrov), prenova laboratorija z novo laboratorijsko opremo (cca 500 tisoč evrov) in nadgradnja oziroma prizidek **ZD** (vrednost cca 2 mio evrov), vse tri projekte bomo prijavili na sofinanciranje z državnimi sredstvi. V ordinaciji dr. Đukić v **Zdravstvenem domu Pivka** je bila adaptirana čakalnica in sanitarije, ki so po novem dostopne tudi gibalno oviranim. Vrednost del je znašala 20 tisoč evrov.

Projekti v Krajinskem parku Pivška presihajoča jezera

Občina **Pivka** že od marca 2024 sodeluje v projektu LIFE VARNA PAŠA, ki bo trajal do konca leta 2029. Namen projekta je zmanjšati konflikte med ljudmi in velikimi zvermi, predvsem volkovi in rjavimi medvedi, ter s tem

zagotoviti ohranjanje obeh živalskih vrst in kmetijstva. Projekt prinaša nadgradnjo zaščitnih sredstev, razvoj novih praks in tesno sodelovanje s kmeti, svetovalci ter lokalnimi skupnostmi. Poseben poudarek je tudi na pripravi izobraževalnih modulov, ki bodo povezovali praktična znanja in izobraževanje. V okviru LAS-ovega projekta »Krepitev podjetništva na podeželju in v zavarovanih območjih« se krepi podjetniška dejavnost na podeželju. Projekt vključuje izmenjavo izkušenj in dobrih praks v sodelovanju s partnerji iz EU, nadgradnjo programa **Ekomuzeja**, razvoj novih pedagoških programov, izvedbo delavnic in predavanj ter izdajo knjižice o rastlinah **Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera**. Na področju naravovarstva občina pripravlja projekt JAVOR-NIK, s katerim želi izboljšati stanje vrst in habitatov na območju Natura 2000. V primeru uspešne prijave se bodo izvajali ukrepi, kot so prilagojena paša, košnja, krčitev zarasti, čiščenje jam ter obnova in vzpostavitev kalov za izboljšanje življenjskega prostora velikega pupka. Občina bo ob tem veliko pozornosti namenila tudi izobraževanju občanov in obiskovalcev – z nadgradnjo vsebin v **Ekomuzeju**, ureditvijo učne poti do **Petelinjskega jezera** ter z novimi interpretacijskimi vsebinami v **Krpanovem domu**. Temu projektu je pot tlakoval uspešno zaključen projekt **PIVKA.KRAS.PRESIHA**, ki je že dokazal pomen tovrstnih ukrepov. Dobre izkušnje in odziv ciljnih skupin so potrdili smiselnost nadaljevanja in nadgradnje aktivnosti, kar bo prinesel prav projekt JAVOR-NIK.

Novi projekti v jeseni

Občina **Pivka** se že ozira naprej. V jesenskih mesecih so predvideni novi projekti: ureditev prostorov za **Kulturno društvo Šmihel**, začetek gradnje pločnika na **Javorniški cesti**, ureditev kanalizacije in ceste na **Kosovelovi ulici** ter statična sanacija dela **Kulturnega doma v Košani**.

Občina Pivka

Za sanacijo in preplastitev občinskih cest skoraj 700 tisoč evrov

Župan Občine Pivka Robert Smrdelj in predstavnik izbranega izvajalca CPK d. d. Koper Vlado Švab sta podpisala pogodbo za obsežno preplastitev in sanacijo posameznih odsekov občinskih cest v več naseljih občine Pivka.

Dela bodo zajemala naslednje lokacije: **Dolnja Košana**: Od hišne številke 56 do križišča s cesto za Neverke; **Volče**: Od hišne številke 2 do 22, kjer bo urejeno tudi ustrezno odvodnjavanje, vključno z odsekom med igriščem in hišno številko 22 ter križiščem med hišnima številkami 1 in 8; **Čepno**: Nova asfaltna prevleka in sanacija pri hišnih številkah 36, 23 in 30; **Nadanje selo**: Ureditev odvodnjavanja in asfaltiranje med hišnima številkami 30 in 35A ter nad studencem; **Mala Pristava**: Asfaltiranje odseka od hišne številke 15 do glavne ceste za Ribnico; **Nova Sušica**: Trije odseki – na začetku vasi od hišne številke 1 do ceste proti Neverkam (vključno z ureditvijo propusta), med hišnima številkami 30A in 30C ter na koncu vasi krajši odsek proti glavni cesti za Ribnico. V središču



vasi bo urejeno tudi novo **avtobusno postajališče**; **Stara Sušica**: Asfaltiranje vozišča med hišnimi številkami 5 in 7 ter 13 in 17; **Pivka**: Sanacija vozišča in ureditev meteorne kanalizacije na Kolodvorski ulici pri hišni številki 18. **Večji posegi** bodo na cesti za **Suhorje** – od konca mostu čez reko Reko do približno 200 m nad križiščem za Kozjane in na cesti med **Novo Sušico in Neverkami**. Pogodbena vrednost del znaša **693.178,61 evra**. Strokovni nadzor nad izvedbo bo izvajalo podjetje **PROJEKTGPS d.o.o. iz Sežane**. Z deli se bo pričelo predvidoma v **oktobru 2025**, oziroma takoj, ko bodo to dopuščale vremenske razmere. Zaključek del je načrtovan do **septembra 2026**.

Občina Pivka



V ZD Postojna prevzeli novo vozilo za urgentnega zdravnika

V Zdravstvenem domu dr. Franca Ambrožiča Postojna so 7. avgusta slovesno prevzeli novo, sodobno opremljeno vozilo za urgentnega zdravnika. Pridobitev bo pomembno prispevala k večji odzivnosti in operativnosti nujne medicinske pomoči na terenu v občinah Postojna in Pivka in širše v regiji.

Na dogodku sta župan Občine Pivka Robert Smrdelj ter župan Občine Postojna Igor Marentič ob prisotnosti vodje prodaje ključnih kupcev Polone Kolman iz podjetja Toyota Center Ljubljana d.o.o. simbolično predala vozilo v uporabo ekipi NMP. Ključje sta prevzela direktorica ZD Postojna, prim. dr. Irena Vatovec ter vodja NMP Aljaž Šemrov, dr. med., spec. urg. med.

Skupna vrednost investicije znaša 80 tisoč evrov, od tega bo 61 tisoč evrov nepovratnih sredstev zagotovilo Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije v okviru javnega razpisa za sofinanciranje nakupa vozil urgentnega zdravnika na primarni ravni zdravstvenega varstva za leti 2025 in 2026. Preostali del sta iz sredstev najemnin zagotovili ustanoviteljici ZD Postojna Občina Postojna in Občina Pivka.

Vlogo prijavitelja na razpis in izvedbo celotnega postopka javnega naročila je v dogovoru z Občino Postojna prevzela Občina Pivka, ki je pripravila tudi vso investicijsko dokumentacijo. Izbran je bil ponudnik Toyota Center Ljubljana d.o.o., ki je dobavil hibridno vozilo Toyota RAV4, posebej predelano za potrebe urgentne medicine. Vozilo je opremljeno z reanimacijsko opremo, pripomočki za imobilizacijo, prenosnim ultrazvokom, opremo za porode ter drugimi nujnimi medicinskimi pripomočki.

Ob tej priložnosti sta zadovoljstvo nad uspešno izvedbo projekta izrazila tudi župana sodelujočih občin.

Župan Občine Pivka Robert Smrdelj je povedal: »Z zadovoljstvom smo sodelovali v skupnem projektu, katerega cilj je izboljšanje kakovosti življenja prebivalcev naših občin. Novo vozilo pomeni varnejšo in hitrejšo zdravstveno oskrbo tam, kjer je vsaka minuta ključna.«

«Vsaka investicija v zdravstvo je investicija v varnost in dobrobit naših občanov. Zagotavljanje hitre in učinkovite nujne medicinske pomoči je ena izmed temeljnih nalog skupnosti. Novo vozilo za urgentnega zdravnika pomeni pomemben korak k večji varnosti in boljšemu odzivnemu času, kar je lahko v kritičnih trenutkih odločilno», je poudaril župan Občine Postojna Igor Marentič in podčrtal pomen sodelovanja pri projektu: »Ponosni smo, da smo s sodelovanjem Občine Pivka in Ministrstva za zdravje uspeli uresničiti projekt, ki bo neposredno izboljšal dostopnost in kakovost oskrbe za naše občanke in občane ter širšo regijo. «

Zdravstveni dom Postojna zagotavlja nujno medicinsko pomoč 24/7 za širše območje, vključno z avtocesto, ki je še posebej poleti zelo obremenjena. Zaradi vztrajnega povečevanja števila urgentnih in neurgentnih prevozov se je izkazalo, da obstoječe vozilo urgentnega zdravnika, ki je bilo nabavljeno še pred uvedbo srečevalnega sistema, ni več ustrezno. Vozilo je zastarelo, pomanjkljivo opremljeno in slabo vidno v prometu, kar zmanjšuje varnost naše ekipe med intervencijami, je pojasnila direktorica ZD Postojna, prim. dr. Irena Vatovec: »Zato je bil nakup novega vozila nujen. S pomočjo razpisa Ministrstva za zdravje in sofinanciranja občin Postojna in Pivka smo pridobili sodobno in ustrezno opremljeno vozilo, ki po zaslugi večje varnosti vozila in boljše vidnosti v prometu omogoča varnejše delo urgentne ekipe. Z najsodobnejšo medicinsko opremo v vozilu bomo lahko pacientom v naših občinah omogočili kakovostno in hitro zdravljenje, ko ga bodo najbolj nujno potrebovali.«

Občina Pivka, foto: Valter Leban

Intervencije zaradi obilnega deževja v občini Pivka

Občina Pivka je bila konec avgusta zaradi obilnega deževja ponovno prizadeta. Na terenu so posredovala prostovoljna gasilska društva Košana, Pivka, Palčje in Zagorje, ki so s požrtvovalnim delom izvajala črpanje vode iz stanovanjskih hiš v krajih Stara Sušica, Gornja Košana, Dolnja Košana in Kal. Skupaj so posredovali na 12 lokacijah.

Poplavilo je tudi v Osnovni šoli Košana, kjer je voda zalila prostore. S hitrim ukrepanjem gasilcev, zaposlenih na šoli so bili prostori očiščeni in zavarovani, da je pouk lahko nemoteno potekal.

Občina Pivka se iskreno zahvaljuje vsem gasilcem, občanom ter zaposlenim v OŠ Košana, ki so s svojo pripravljenostjo, solidarnostjo in nesebično pomočjo



pokazali, kako pomembna je povezanost skupnosti v takšnih trenutkih.

Občina Pivka

5. korespondenčna seja

Občinski svet Občine Pivka je na 5. korespondenčni seji, ki je bila izvedena telefonsko 11. in 12. avgusta, odobril dodatno **sofinanciranje drugega učitelja v 1. razredu Osnovne šole Košana za šolsko leto 2025/2026**. V razredu bo 14 prvošolcev. Čeprav zakonodaja predvideva pravico do dodatnega strokovnega delavca šele pri 15 učencih, so na šoli izpostavili, da bi prisotnost dodatne učiteljice bistveno prispevala k bolj individualiziranemu pristopu ter omogočila več podpore vsem otrokom. Občina bo zagotovila sredstva za 18 pedagoških ur tedensko (45 % zaposlitve) od 1. septembra 2025 do 31. avgusta 2026. Ocenjeni strošek znaša 17.294,88 evra.

Občinski svet Občine Pivka je po skrajšanem postopku soglasno sprejel **Odlok o spremembi Odloka o splošnih pogojih organiziranja in izvajanja javne**

službe dolgotrajne oskrbe na domu. Sprememba omogoča, da se koncesija za izvajanje storitev podeljuje **za obdobje do največ deset let**. Namen spremembe je povečanje **prilagodljivosti koncudenta pri načrtovanju** glede na potrebe uporabnikov in razvoj storitev. Zgornja meja trajanja ostaja nespremenjena, nov izraz »največ« pa Občini omogoča večjo **upravljavsko prožnost**, skladno z Zakonom o javno-zasebnem partnerstvu ter prakso drugih občin.

Pred glasovanjem o predlaganih sklepih so bili svetniki seznanjeni z odločitvami Statutarno pravne komisije, Odbora za družbene dejavnosti ter Odbora za finance in proračun, ki so gradivo obravnavali 6. avgusta 2025.

Občina Pivka

Krajinski park Pivška presihajoča jezera

Za zaščito pred zvermi najučinkovitejše visoke elektromreže

Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) je pripravil analizo aktivnosti za preprečevanje škod po velikih zvereh v kmetijstvu v zadnjih 15 letih. Ugotovitve kažejo, da so najbolj učinkovit ukrep za preprečevanje škod po velikih zvereh visoke elektromreže višine vsaj 145 cm, saj 89 % rejcev drobnice in 98 % čebelarjev po vzpostavitvi varovanja znotraj teh ograd ni utrpelo nobenega škodnega dogodka.

V redkih primerih, ko je do škode prišlo, je bil vzrok večinoma v nepravilni uporabi zaščitnih sredstev – predvsem v prenizki ali odsotni električni napetosti oziroma v pomanjkljivem vzdrževanju.

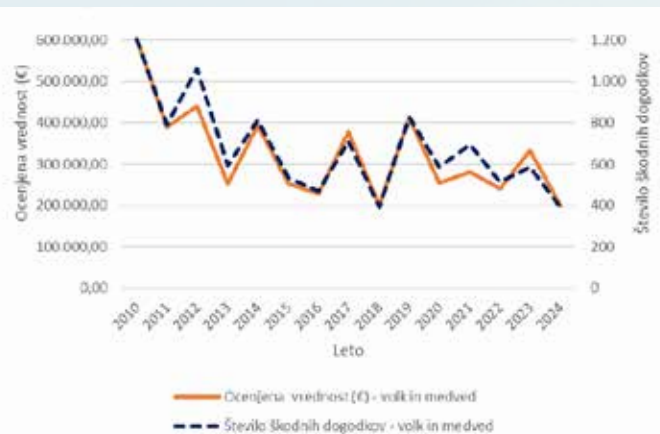


Analiza je pokazala, da se škodni dogodki po medvedu najpogosteje zgodijo na farmskem pletivu (t.i. farmer mreži) z nadgrajeno električno žico, po volku pa na večzičnih elektroograjah. Celotna analiza je dostopna v novem **Poročilu o aktivnostih za preprečevanje škod po velikih zvereh v kmetijstvu v Republiki Sloveniji**

(2010 – 2024), ki so ga pripravili v okviru projekta **LIFE Wild Wolf**. Dostopno je na spletni strani varnapasa.si.

V okviru dela ZGS deluje od leta 2015 tudi sistem hitre pomoči oškodovancem z interventnimi kompleti visokih elektromrež, ki se uporabijo neposredno po škodnem dogodku, da se prepreči nadaljnja škoda, in služijo kot začasna zaščita do zagotovitve trajnejše primerne zaščite. Tako so na terenu pomagali interventno zaščititi premoženje že 93 uporabnikom. **Rejec drobnice Igor Maver** iz Kala v občini Pivka je v letih 2022 in 2023 utrpel več škodnih dogodkov po medvedu in volku, v katerih je izgubil večje število živali. »V jeseni 2023 sem po napadu volka s strani ZGS prejel začasni interventni komplet elektromrež, ki smo ga skupaj tudi postavili. V letu 2024 sem na Ministrstvo za naravne vire in prostor oddal vlogo za sofinanciranje zaščitnih sredstev in pridobil svoj komplet elektromrež višine 170 cm. Izpostavil bi, da je precej dela s prestavljanjem mrež in vzdrževanjem trase na zaraščenih terenih, vendar odtehta dejstvo, da škod po vzpostavitvi ukrepa nisem več utrpel,« je dejal o uporabi visokih elektromrež. Obstoječi nabor ukrepov za zaščito živali ni vedno primeren, predvsem na zahtevnejših območjih, zato si skupaj z rejci prizadevajo tudi za iskanje drugih možnih ukrepov. »S tovrstnimi ukrepi želimo v prvi vrsti nuditi tehnično pomoč rejcem in čebelarjem pri zaščiti njihovega premoženja. Od leta 2011 smo vzpostavili sodelovanje z več kot 250 kmetijami, ki so izboljšale svoje varovanje bodisi z visokimi elektromrežami bodisi s pomočjo pastirskih psov. V projektu Varna paša pa želimo znanje in izkušnje s terena prenesti v sistem kmetijskih subvencij in podpor na ravni države«, pojasni **Tomaž Berce**, koordinator projekta **LIFE Varna paša**.

Trenutno razpoložljive pomoči za rejce: Sofinanciranje Ministrstva za naravne vire in prostor: rejci, čebelarji in drugi, ki so jim velike zveri že povzročile škodo na premoženju, lahko ministrstvo zaprosijo za izvedbo ustreznih ukrepov. Sofinancira se 80 % vrednosti opreme za visoke elektromreže in pripadajočo opremo. Pomembna novost je uvedba podpore za visoke elektromreže višine 145 cm (do sedaj so bile sofinancirane mreže višine vsaj 160 cm). **Pomoč v okviru projektov:** podpora tudi rejcem in čebelarjem, ki škode še niso utrpeli; informacije na info@varna-pasa.si. **Sofinanciranje pastirskih psov v okviru projektov:** v sodelovanju z izkušenimi vzreditelji delovnih linij različnih pasem; informacije prav tako na info@varna-pasa.si.



pasa.si. Subvencije KOPOP v okviru Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: ZVE - Operacija BK.12 Sobivanje z velikimi zvermi: več informacij na spletni strani Skupne kmetijske politike. Več informacij o zaščitnih ukrepih in možnostih sofinanciranja je na voljo na spletni strani www.varna-pasa.si ter na spletni strani MNVP.

Velike zveri imajo pomembno vlogo v našem naravnem okolju, a lahko povzročijo konflikte s človekovimi dejavnostmi. Ključ do soobstoja so učinkoviti zaščitni ukrepi, njihova pravilna uporaba, hitro ukrepanje ob škodnem dogodku in uravnavanje številčnosti populacij v skladu z zakonodajo. Strokovne organizacije bodo tudi v prihodnje nadaljevale z izvajanjem ukrepov, ki omogočajo ohranjanje narave ob hkratnem varovanju premoženja ljudi.

Ekipa projekta LIFE Varna paša

Krepitev podjetništva na podeželju in v varovanih območjih

Občina Pivka v okviru Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera začne izvajati triletni projekt »Krepitev podjetništva na podeželju in v varovanih območjih«, ki ga kot vodilni partner koordinira LAS med Snežnikom in Nanosom. Projekt je 80 odstotkov sofinanciran iz evropskih sredstev programa LEADER (sodelovanje).

Skupaj s slovenskimi partnerji – Zavodom Znanje Postojna (OE Visit Postojna) in LAS Bogastvo podeželja – ter ob podpori partnerjev iz Estonije, Latvije, Hrvaške, Grčije

in Portugalske želimo krepiti dobre prakse ter razvojne priložnosti, ki jih ponujajo območja z izjemno naravno dediščino. V okviru projekta bomo obiskali projektne partnerje v drugih državah, kjer si bomo ogledali izbrane primere dobrih praks pri razvoju zavarovanih območij. Te izkušnje bomo poskušali vključiti v delo ekipe Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera ter v pripravo drugih projektov na področju varstva narave.

Posebno pozornost bomo namenili povezovanju z lokalnim prebivalstvom, razvoju interpretacijskih vsebin o varstvu

narave ter njihovemu vključevanju v turistično ponudbo. Na ta način bomo obogatili izobraževalne programe Ekomuzeja Pivških presihajočih jezer in organizirali različna predavanja na temo varstva narave.

Za začetek projekta smo se najprej ozrli po izkušnjah iz Slovenije. Tako smo 22. avgusta gostili skupino zaposlenih Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave, ki sodelujejo pri različnih naravovarstvenih projektih, sofinanciranih iz evropskih virov. Krajinski park Pivška presihajoča jezera je skupaj z Zavodom za turizem Pivka predstavil različne izobraževalne programe, ki se izvajajo

v Ekomuzeju Pivških presihajočih jezer in Centru o velikih zvereh Dina. Sledil je terenski ogled območja Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera.

Za zaključek smo se strinjali, da imamo v Sloveniji številne dobre prakse, ki pa jih premalo poznamo. Prav zato so takšna srečanja koristna za nadaljnje delo na področju varstva narave.

Tadej Kogovšek, Krajinski park Pivška presihajoča jezera

Robati luk, ilirski meček in celolistni srobot na Pivških presihajočih jezerih

Delitev Pivških presihajočih jezer na devet jezer, ki se pojavlja pogosteje, in osem jezer, ki se pojavlja redkeje, se odraža tudi v travnikih na dnu teh jezer. Na presihajočih jezerih, ki se pojavljajo pogosteje, uspevajo ekstenzivni mokrotni travniki, delno tudi ekstenzivno gojeni travniki, na primer, kjer so ledine. Gojeni travniki so sicer značilni za presihajoča jezera, ki se pojavljajo redkeje, zato so botanično zanimivejša jezera, ki se pojavljajo pogosteje. Zaradi ekstenzivne rabe in spremenljivih hidroloških razmer so na jezerih prisotne nekatere rastlinske vrste, ki so redke in ogrožene. Med njimi želimo v tem prispevku izpostaviti **robati luk** in **ilirski meček**. Oba se tudi uvrščata med tiste vrste, ki so indikator vlažnostnih razmer na dnu jezer.

Robatemu luku (*Allium angulosum*) ustrezajo bolj vlažna rastišča. Tako dosega večjo gostoto v nižjih delih dna Kljunovega ribnika, Kalskega, Malega Drskovskega, Palškega in Petelinjskega jezera, kjer se voda zadrži dlje časa. Razširjen je tudi v nižjem delu dna Malega Zagorskega jezera in v večjem delu dna Velikega Drskovskega jezera, najdemo pa ga tudi na Parskem jezeru. Največji sestoji robatega luka so v nižjih delih dna Petelinjskega jezera, ki dajejo jezeru pečat roza barve v drugi polovici junija, juliju in avgustu.



Robati luk na Petelinjskem jezeru.

Ilirskemu mečku (*Gladiolus illyricus*), ki je tudi zavarovana vrsta, ustrezajo nekoliko manj vlažna rastišča. Na Kalskem, Malem Zagorskem, Parskem in Petelinjskem jezeru tako uspeva v višjih in/ali robnih delih dna. Na Velikem in Malem Drskovskem jezeru, ki se pojavljata manj pogosto v primerjavi z navedenimi jezeri, uspeva v večjem delu dna, enako tudi na Palškem jezeru, kjer pa je pogostejši v višjih in/ali robnih delih dna. Ilirski meček cveti junija.



Ilirski meček (rožnati cvetovi) na Velikem Drskovskem jezeru.

Botanično zanimiva vrsta Pivških jezer je tudi **celolistni srobot** (*Clematis integrifolia*), ki ima na teh jezerih najverjetneje največje rastišče v Sloveniji. Ta vrsta dobro prenaša tako bolj kot manj vlažna rastišča, saj uspeva od nižjih do višjih delov dna Malega Zagorskega, Velikega Drskovskega, Palškega in Petelinjskega jezera. Na Kalskem in Malem Drskovskem jezeru pa je bilo opaziti le nekaj primerkov te vrste.



Celolistni srobot na Petelinjskem jezeru.

Glavna grožnja travnikom Pivških jezer je zaraščanje, zato je pomembno še naprej ohranяти obstoječ obseg travnikov na dnu jezer ob upoštevanju primerne časa košnje, to je pozna košnja enkrat letno.

Tina Kirn

Predstavitev pivških razstavišč in krajinskega parka

24. avgusta sta predstavnici Zavoda za turizem Pivka in Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera uspešno predstavili pestro ponudbo pivških razstavišč na sejmu AGRA v Gornji Radgoni. Obiskovalci so spoznali raznoliko ponudbo Centra DINA Pivka, Ekomuzeja Pivških presihajočih jezer vstopne točke v Krajinski park, ter Parka vojaške zgodovine Pivka. Veliko zanimanja je bilo tudi za doživetja v Krajinskem parku Pivška presihajoča jezera, predvsem za kolesarjenje in pohodništvo.

Predstavitev je potekala na skupni stojnici **Skupnosti parkov Slovenije**, ki jo je omogočilo **Ministrstvo za naravne vire in prostor**. V odlični družbi **Krajinskega parka Goričko** smo obiskovalcem približali raznoliko naravno in kulturno dediščino slovenskih zavarovanih območij. Veliko zanimanja so pozele interaktivne vsebine, kjer so se obiskovalci lahko preizkusili v prepoznavanju in odtiskovanju sledi ter iztrebkov, spoznavanju pripomočkov za spremljanje velikih zveri ter VR doživetju narave, ki ga je omogočila RRA Zeleni kras. Predstavitev je bila med obiskovalci toplo sprejeta, saj so številni želeli izvedeti več



o naravi in posebnostih Pivke ter možnostih za obisk naših razstavišč.

Na sejmu je bilo mogoče obiskati tudi stojnico **Zavoda za gozdove Slovenije** s prikazom uporabe električnih ograj in pastirskih psov za varovanje rejnih živali pred napadi velikih zveri. Predstavitev so pripravili v okviru projekta **LIFE Varna paša**, katerega partner je tudi **Občina Pivka**.

Zavod za turizem Pivka

Strokovni obisk udeležencev Poletne šole o izzivih sobivanja z velikimi zvermi v Ekomuzeju

23. julija smo v Ekomuzeju Pivških presihajočih jezer gostili udeležence Poletne šole o izzivih sobivanja z velikimi zvermi, ki je v tistem tednu potekala na območju Pivke. Poletno šolo organizira Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.

Udeleženci so si pod vodstvom **Helene Šneberger Mandelj** iz Zavoda za turizem Pivka ogledali muzejsko razstavo, ki jim je približala geološke in hidrografske značilnosti območja, značilne kraške pojave ter bogastvo naravne in kulturne dediščine pivškega kraškega sveta. Poseben poudarek je bil namenjen občutljivosti kraške narave za onesnaženje ter pomembnosti sodelovanja z lokalnimi kmeti in prebivalci pri ohranjanju krajine, habitatov in zavarovanih vrst. V nadaljevanju je **Nina Doles** iz Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera, Občina Pivka na kratko predstavila Krajinski park Pivška presihajoča jezera in njegovo delovanje, s poudarkom na aktivnostih, ki jih park izvaja na področju kmetijstva in sodelovanja z lokalnimi kmeti. Dodatno je predstavila



še trenutno potekajoči projekt **LIFE Varna paša**, v okviru katerega Občina Pivka kot partner poleg številnih drugih aktivnosti vzpostavlja t. i. »občino dobrih praks«.

Udeleženci so se v okviru Poletne šole udeležili predavanj in terenskega dela, izvedli intervjuje z lokalnimi kmeti, z namenom boljšega razumevanja njihovega vsakdana, stališč do velikih zveri ter izkušenj z ukrepi za preprečevanje škod.

Občina Pivka

Ali ste vedeli?

Občani Občine Pivka imate **brezplačen vstop** v **Center o velikih zvereh DINA**, **Ekomuzej Pivških presihajočih jezer** in **Park vojaške zgodovine**. Brezplačne vodene ogledje imajo po predhodnem dogovoru tudi **pivški vrtci in šole**.



V Krpanovem domu v Pivki odprli nov razstavni prostor Centra DINA

V avli Krpanovega doma v Pivki so 14. septembra slovesno odprli nov razstavni prostor Centra o velikih zvereh DINA – dioramo *Mali gozd velikih zveri*. Z novo pridobitvijo je Center DINA pridobil pomembno nadgradnjo in postal še privlačnejše središče spoznavanja sobivanja človeka in narave.

Razstavo sta odprla direktorica Zavoda za turizem Pivka, **Jana Gržinič**, in predsednik Lovske zveze Slovenije, **Alojz Kovšca**. »Center DINA je v svojem bistvu digitalen, zato smo si ga želeli dopolniti s pravimi eksponati. S pomočjo LD Javornik Postojna smo pridobili volka, medveda pa nam je odstopil akademskemu kiparju Matjažu Rebcu in vsem lovcem, ki so sodelovali doslej – veseli nas, da bomo sodelovanje nadaljevali tudi v prihodnje,« je poudarila **Jana Gržinič**. **Alojz Kovšca** je poudaril, da je lov starodavna dejavnost, ki se je skozi čas spreminjala. Danes ni več namenjen preživetju, ampak skrbi za ohranjanje divjadi in narave. Lovci so tesno povezani z okoljem, ga spremljajo in opozarjajo na njegove spremembe. Zato je sodelovanje z DINA centrom, ki izobražuje o naravi in sobivanju z zvermi, zelo dragoceno. Skupaj z Lovsko zvezo Slovenije bodo še naprej izobraževali mlade generacije ter jim predajali znanje, izkušnje in spoštovanje do narave.

Diorama ne predstavlja le vizualne dopolnitve Centra DINA, temveč odpira tudi prostor za obravnavo pomembnih tematik, kot so prehodi in povozi živali, upravljanje s populacijami velikih zveri ter odstrel kot sestavni del trajnostnega upravljanja.

Ob otvoritvi je bil v avli Krpanovega doma ponovno postavljen del razstave Lovske zveze Slovenije –



Spoznanja iz preteklosti: evrazijski ris v našem prostoru. Gre za zgodovinski dokument iz 70. let prejšnjega stoletja, ki opozarja na pionirski prispevek lovcev leta 1973, ko so iz Karpatov na naše ozemlje preselili šest risov in s tem postavili temelje današnji populaciji. Sporočila razstave ostajajo aktualna še danes, saj ponujajo vodila za trajnostno prihodnost risa v našem prostoru. Razstava bo do nadaljnjega na ogled v avli Krpanovega doma.

V trgovini Centra DINA so ob tej priložnosti predstavili tudi monografije Lovske zveze Slovenije in nove družabne igre, ki bodo v prihodnje del stalne ponudbe.

Po uradnem delu se je dogajanje nadaljevalo na kulinarčno-glasbenem festivalu **Okusi Pivke**, ki je obiskovalcem ponudil pestro izbiro lokalnih dobrot in glasbeni program. Svoje aktivnosti so na festivalu predstavile članice Društva slovenskih lovk ter člani treh lokalnih lovskih druženj (LD Pivka, LD Gradišče Košana in LD Tabor Zagorje), združeni pod imenom *Lovci pivške doline*. Za obiskovalce so pripravili divjačinski golaž in druge specialitete.

Zavod za turizem Pivka, foto: Bor Šajn

Učitelji iz vse Slovenije na strokovni ekskurziji v Pivki

27. avgusta je Zavod za turizem Pivka v sodelovanju z Biotehniško fakulteto Univerze v Ljubljani v okviru projekta »UL za trajnostno družbo – ULTRA« v Centru o velikih zvereh Dina v Pivki in Ekomuzeju Pivških presihajočih jezer izpeljal strokovno ekskurzijo za učitelje osnovnih in srednjih šol. Dogodek je bil odlično sprejet, skoraj 60 učiteljev iz šol in drugih izobraževalnih organizacij z različnih koncev Slovenije je zapolnilo vsa razpisana mesta.

Program je ponudil vpogled v pedagoške vsebine obeh centrov ter pokazal možnosti vključevanja naravoslovnih, okoljskovzgojnih in trajnostnih tem v pouk. Udeleženci so si ogledali Center o velikih zvereh Dina, spoznali njegove pedagoške programe ter se udeležili doživljajskega »Sprehod z lovcom«. Po kosilu jih je pot vodila še v Ekomuzej Pivških presihajočih jezer, kjer so spoznali bogato dediščino pivškega sveta.

Poseben poudarek ekskurzije je bil na predstavitvi sobivanja z velikimi zvermi, ki je eno ključnih vprašanj



trajnostnega razvoja. Učitelji so prejeli informacije o brezplačno dostopnih gradivih, ki jim bodo v pomoč pri vključevanju teh vsebin v pedagoško delo. Dogodek je hkrati pomembno prispeval k promociji Centra Dina in Ekomuzeja Pivških presihajočih jezer kot učnih središč za šolske skupine.

Zavod za turizem Pivka

Počitniški utrinki

Zavod za turizem Pivka je letošnji sklop počitniških aktivnosti za otroke poimenoval Počitniški utrinki. Že četrto leto zapored je namen programa izobraževanje in zabava za šolarje, ki tudi med počitnicami ostajajo v Pivki.

Osrednje teme ostajajo vsebine pivških razstavišč: **Park vojaške zgodovine**, **Dina** in **Ekomuzej**. Program smo razširili še z vsebinami s področij umetnosti, prostovoljstva, zdravja in lokalnih posebnosti. Vsako leto k sodelovanju povabimo vedno več partnerjev – tako iz drugih centrov in muzejev, ki se predstavijo pri nas, kot tudi naših strokovnih sodelavk, ki vodijo delavnice pri njih. Letos so program popestrili: **Notranjski muzej** z delavnico *KRASno morje*, **Slovenski planinski muzej** z aktivnostjo *Skrivnosti Himalaje in svet alpinizma*, **Bibliobus Mestne knjižnice Postojna** in **Geopark Idrija** s skrivnostmi geološke preteklosti. Otroci so z navdušenjem lovili metulje in spoznavali naravo s sodelavci **Notranjskega regijskega parka**, si ogledali depojske zbirke **Muzeja novejšje in sodobne zgodovine Slovenije**, **Tehniškega muzeja Slovenije** in **Narodnega muzeja Slovenije** v Pivki. Sodelovali so tudi z umetniki: medvede so oblikovali s kiparjem **Nenadom Arizanovičem**, volke risali s slikarko **Karmen Bajec**, spoznavali svet stripa z domačinko **Jernejo Srebot**, raziskovali gledališče kamišibaj z **Ireno Margon**, s **Hišo kulture** pa si ogledali pivške poslikave in spoznavali svet filmske animacije s **Silvijo Šutej**. Vodnica **Tjaša Žgur** jih je popeljala na *Pohajkovanja za radovedneže*, z gospo Mojco iz podjetja **Smrekomaz** so raziskovali gozd, spoznavali življenje čebel s **Frankom Dolganom**, obiskali **posestvo Ravne** in prostore **Kobilarne Lipica**. V sklopu programa so obiskali še **gasilce PGD Pivka**, k nam so prišli **skavti**, **planinci** in **vojaki**. Za prav poseben zaključek pa jih je presenetil kar **Martin Krpan** osebno in jih pospremil na odlično degustacijo mlečnih izdelkov k **Ireni Žužek** v Slovensko vas. Letos smo več časa namenili tudi **temam zdravja in dobrega počutja**. Sodelavke **Centra za krepitev zdravja in Rdečega križa Postojna** so nas obiskale kar dvakrat. Otroci so z zanimanjem sodelovali v delavnicah, ki so spodbujale skrb za lastno zdravje in pomoč drugim. Pri obisku novinarke **Radia Slovenija Sabine Mulec** so udeleženci z navdušenjem pripovedovali o postopkih reševanja in si prislužili pohvale urednice. Prav njihov radijski nastop je potrdil, da otroci počitniške aktivnosti spremljajo z zanimanjem in se ob tem na zabaven način veliko naučijo. In to je tudi glavni namen celotnega dogajanja.

Letos smo prvič v sodelovanju z **Zavodom Brlog iz Postojne** organizirali dva tedna brezplačnega celodnevne počitniškega varstva v Pivki. Odziv je bil odličen. V julijskem tednu se je vključilo osem otrok, v avgustovskem pa štirinajst. Upamo, da bomo lahko to možnost ponudili tudi v prihodnjem letu, saj potrebe po varstvu naraščajo.

Zahvaljujemo se vsem staršem in starim staršem, ki so poskrbeli za prevoze, vsem izvajalcem, ki so pripravili izjemne poletne dopoldneve v Krpanovem domu in njegovi okolici, in seveda vsem sodelujočim ustanovam za odlično sodelovanje. Največja zahvala pa gre našim



udeležencem, otrokom. Veseli nas, da otroci ostajajo takšni, kot so vedno bili: radovedni, vedoželjni, včasih tudi nagajivi. Postajajo pa tudi vse bolj zahtevni glede vsebin, kar nas dodatno motivira, da program vsako leto izboljšamo. V Počitniških utrinkih se tudi mi od otrok veliko naučimo. Na Zavodu za turizem Pivka že snujemo nove aktivnosti za krompirjeve počitnice! Spremljajte naše objave in se nam konec oktobra znova pridružite – lepo vabljeni!



Razstava o presihajočih jezerih in velikih zvereh z dogodkom na Gradu Prem

Na Gradu Prem je 13. septembra potekal spremljevalni dogodek razstave Pivška pokrajina skozi leto: Življenje med presihajočimi jezeri in velikimi zvermi, ki jo pripravljata Zavod za turizem Pivka in Krajinski park Pivška presihajoča jezera (Občina Pivka). Razstava trenutno gostuje na Gradu Prem v sodelovanju s Pokrajinskim muzejem Koper – OE Ilirska Bistrica in TIC Ilirska Bistrica.

Uvodoma sta zbrane nagovorili **Mateja Kakež** iz Pokrajinskega muzeja Koper, OE Ilirska Bistrica, in **Jana Gržinič**, direktorica Zavoda za turizem Pivka. V nagovorih sta izpostavili pomembnost sodelovanja med lokalnimi institucijami in partnerji ter izrazili željo, da bi se tovrstna povezovanja nadaljevala tudi v prihodnje. Dogodka so se udeležili tudi **predstavniki pobratene občine Durach** iz Nemčije ter **prijateljske občine Tivat** iz Črne Gore, s katerima se Občina Pivka že več let povezuje v skupnih projektih. Posebno vzdušje je ustvarila **Klaja Jadran** iz Tivata, ki je z nastopom obogatila program. Sledila je predstavitev razstave, ki sta jo izvedla **Tadej Kogovšek** iz Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera, Občina Pivka, in **Helena Šneberger Mandelj** iz Zavoda za turizem Pivka. Obiskovalcem sta približala podobo pivške pokrajine skozi letne čase in življenje velikih zveri. Cilj razstave je predstaviti bogastvo narave in pomen sobivanja človeka z velikimi zvermi ter hkrati promovirati



razstavišči Ekomuzeja Pivških presihajočih jezer in Center DINA Pivka, kjer lahko obiskovalci to tematiko doživijo še bolj poglobljeno. Program je popestrila delavnica o velikih zvereh, namenjena mladim in mladim po srcu. Udeleženci so s pomočjo različnih pripomočkov spoznavali življenje medveda, volka in risa, z VR-očali pa so doživeli tudi virtualno srečanje z medvedom in jahanje po Petelinjskem jezeru. Za to posebno izkušnjo se zahvaljujemo **RRA Zeleni kras**. Dogodek je uspešno povezal domače in tuje obiskovalce ter dokazal, da Grad Prem s svojo zgodovinsko kuliso predstavlja odlično prizorišče za spoznavanje naravnih in kulturnih zakladov Pivške kotline. Razstava Pivška pokrajina skozi leto: Življenje med presihajočimi jezeri in velikimi zvermi bo na ogled do konca oktobra 2025. Ob tej priložnosti vabimo vse obiskovalce, da si svet presihajočih jezer in velikih zveri поблиžje ogledajo tudi v Ekomuzeju Pivških presihajočih jezer ter v Centru DINA Pivka, kjer so na voljo stalne razstave, interaktivna doživetja in številne vsebine za družine ter skupine.

Zavod za turizem Pivka

Okusi Pivke privabili številne ljubitelje dobrot in prijetnega druženja

Letošnji festival Okusi Pivke, ki ga organizira Zavod za turizem Pivka, je pred Krpanov dom privabil številne obiskovalce – predvsem tiste, ki cenijo lokalne dobrote in prijetna druženja s prijatelji in znanci. Tokrat smo se, brez tradicionalne tržnice lokalnih izdelkov, osredotočili predvsem na pripravo jedi iz mesa in rib skupine Perutnina Pivka – Delamaris. Jedi so bile na voljo v klasični pripravi ter tudi v filipinski in nepalski različici.

Med Okuse Pivke nedvomno sodijo tudi lovske specialitete in čebelarški izdelki. Med najbolj priljubljenimi jedmi po mnenju obiskovalcev sta bila prav lovski golaž in lovski burger. Pivški lovci, člani različnih lovskih druženj, so se tokrat predstavili skupaj – njihov lovski kotiček pa sta popestrila pomanjšana preža in krmišče. Paleta lokalnih okusov so dopolnjevali še siri, pršut ter predvsem sladke dobrote iz Suhorja. Pivčan **Jože Podboj** je na svoji stojnici predstavil več kot 50 vrst užitnih gob in številne zdravilne rastline. Njegova zbirka je pritegnila veliko pozornosti, obiskovalci pa so z navdušenjem spoznavali raznolikost narave naše pokrajine. Od 11. ure pa vse do poznega popoldneva so okusne obroke pripravljali **Domača marena, Gostilna Skok, študenta Jaka in Jakob, Gregor Brožič** ter



nepalski zaposleni podjetja Perutnina. Kulinarična ponudba je bila pestra in izjemno okusna. Za osvežitev so poskrbele članice **Društva lovskih žena** za točilnim pultom, pa tudi **prijatelji iz pobratene bavarskega Duracha**, ki so navduševali z izvrstnim pivom. Za glasbeno vzdušje so poskrbeli člani skupine **Ne joči pevec**, pevci črnogorske klape **Jadran**, mladi **pivški harmonikaši** in **voditelj Blaž Frank**. Tudi za otroke je bilo poskrbljeno – v amfiteatru smo pripravili otroško predstavo na temo zmanjševanja odpadkov z naslovom **Organko in prigoda z bananinim olupkom**. Čeprav so jutranje kaplje obetale nekoliko turoben dan, se je vreme kasneje izboljšalo in omogočilo čudovit razplet dogajanja. Obiskovalci iz bližnje in daljne okolice so se veselili srečanj, bogate ponudbe in prijetnega vzdušja. Mnogi so izrazili željo, da bi se tovrstni dogodki odvijali pogostejše. Na Zavodu za turizem Pivka smo veseli, da je dogodek uspel. Prihodnje

leto se spet srečamo – v nedeljo, 6. septembra! Vse, ki znajo in želijo predstaviti različne pivške okuse, že zdaj vabimo k sodelovanju. Prihodnji Okusi Pivke bodo še bolj mednarodno obarvani – z dogodkom s partnerji: skupino Perutnina Pivka-Delamaris, Občino Pivka, nastopajočimi

Postojnsko godbo 1808 in pihalno godbo iz Duracha in z bavorskimi prijatelji bomo namreč obeležili 25-letnico pobratenja z občino Durach.

Zavod za turizem Pivka

Kino Pivka gostoval v Zagorju

Kulturno prosvetno društvo Miroslav Vilhar iz Zagorja vsako poletje organizira potopisna predavanja »Potep po svetu ob baklah«, na katerih domačini predstavljajo svoje izkušnje s potovanj. Letos se je nizu dogodkov pridružil tudi Kino Pivka. Na pobudo Zagorcev smo prikazali digitalno restavrirano verzijo filma Srečno, Kekec, ki gledalcem omogoča boljše in kakovostnejšo filmsko izkušnjo.

Zaradi slabega vremena projekcija ni mogla potekati na prostem, zato smo film predvajali v dvorani **Gasilskega**

doma v Zagorju. Ogleda se je udeležilo lepo število obiskovalcev različnih generacij, ki so ob filmu iz leta 1963 uživali in se nasmejali. Starejši so ob tem obujali spomine na prve ogledke Kekca, simbola slovenskega otroškega filma. Izkušnja gostovanja je bila odlična, zato v prihodnje načrtujemo filmske projekcije tudi v **Kulturnem domu Juršče** ter **Domu za starejše občane Senecura Pivka**. O prihodnjih dogodkih bomo obveščali na spletnih straneh in družbenih omrežjih **Kina Pivka** ter **Visit Pivka**.

Zavod za turizem Pivka

S septembrom se je v Kinu Pivka začela nova sezona filmskih projekcij

Po poletnih počitnicah, kjer smo par filmskih projekcij predstavili na prosto, se zopet vračamo pred veliko platno v dvorano Kina Pivka. Poleti smo gledali slovenske filmske klasike, kot sta Srečno, Kekec! in Poletje v školjki, sedaj pa si bomo v notranji dvorani ogledali novosti iz sveta filma, ki smo jih tekom poletnih počitnic spremljali na najrazličnejših filmskih festivalih. Za vas smo iz novosti filmskega sveta pripravili pester nabor kvalitetnih evropskih in slovenskih filmov ter filmov neodvisne produkcije, kot tudi holywoodskih uspešnic - nekaj za vsakega. Za gledalce smo dodatno razširili program; to so **petkove projekcije**. Poleg **art kino** četrtkov in sobotnih **projekcij mini** in **kino** programa, si bodo petkove projekcije delile tako art kino vsebine, kot tudi komercialnejše filme. S tem hkrati upamo,

da bo v programu prostor tudi za ponovitve projekcij uspešnejših filmov. Program z novostjo petkovih projekcij ostaja nespremenjen, izjema je le, da se z oktobrom ure začetka projekcij premaknejo za eno uro nazaj. Večerne projekcije bodo tako ob 19. uri, popoldanske pa ob 16. uri.

Aktualni program najdete na naši spletni strani - <https://visitpivka.si/kino-pivka/> in na naši Facebook strani. Prijavite pa se lahko tudi na naš e-novičnik - povezava se nahaja na naši FB strani. Če jo ne najdete, nas lahko vedno "pocukate" na naš e-naslov (kino.pivka@pivka.si) in na listo obveščanja vas bomo dodali mi. Se vidimo v kinu!

Kino Pivka/ Zavod za turizem Pivka

Otroški abonma Piščanec Peter – vpis je odprt!

Tudi v letošnji sezoni Zavod za turizem Pivka razpisuje otroški abonma Piščanec Peter, ki je namenjen otrokom med 3. in 8. letom starosti. V sezoni 2025/26 abonma obsega pet predstav, ki se bodo zvrstile med oktobrom 2025 in marcem 2026. Predstave bodo na sporedu vsak tretji četrtek v mesecu, ob 17. uri. Februarska predstava bo zaradi zimskih počitnic izjemoma izvedena že drugi četrtek v mesecu. V prazničnem decembru bo otroke razveselila brezplačna predstava z obiskom Božička, ki jo otrokom podarja Občina Pivka. Izvedbo abonmaja je finančno podprla Perutnina Pivka.

PROGRAM PREDSTAV

- **16. oktober** – ČAROBNI NAPITEK
 - **20. november** – O VRABČKU, MIČKI IN PALAČINKI
 - **18. december** – ŽABEC POZIMI + obisk Božička (brezplačna predstava Občine Pivka)
 - **15. januar** – MIŠJA ŠOLA
 - **12. februar** (izjemoma 2. četrtek) – TO NI PIKA
 - **19. marec** – MEHURČKI + ustvarjalna delavnica
- Čudežni svet žuželk*

Cena abonmaja v sezoni 2025/26 znaša 28 € in velja za enega otroka in enega odraslega spremljevalca. V primeru vpisa več otrok iz iste družine je doplačilo za drugega (in vsakega naslednjega) otroka 26 €.

Če po vpisu ostanejo prosti sedeži, bo posamezne predstave mogoče obiskati tudi izven abonmaja. Cena posamezne vstopnice znaša 6 € za otroka in 4 € za odraslega spremljevalca.

Nakup abonmaja je mogoč do razprodaje mest na recepciji Krpanovega doma v Pivki, in sicer v delovnem času Centra o velikih zvereh DINA: ponedeljek–petek, 10.00–15.00, sobota–nedelja, 10.00–17.00.

Če vam navedeni čas ne ustreza, nas lahko pokličete na telefonsko številko 030/644-799. Vpisnico za sezono 2025/26 najdete na www.visitpivka.si, natisnjene obrazce pa tudi na vpisnem mestu.

Zavod za turizem Pivka

Park na poslovilnem obisku gostil madžarskega vojaškega atašeja

Park vojaške zgodovine je 6. avgusta na poslovilnem obisku gostil madžarskega vojaškega atašeja polkovnika Lászla Kaputo. Polkovnik Kaputa, ki v kratkem zaključuje svoj mandat v Republiki Sloveniji, je Park obiskal v spremstvu kulturnega atašeja Leventa Csákija z Lisztovega inštituta – Madžarskega kulturnega centra Ljubljana.

Visoka madžarska predstavnika je sprejel **direktor Parka mag. Janko Boštjančič**. Pogovor se je nanašal na skupna poglavja vojaške zgodovine, ki odpirajo številne možnosti sodelovanja na muzejskem in raziskovalnem področju. Atašeja sta si v nadaljevanju srečanja ogledala razstave in zbirke Parka, pri čemer je beseda tekla tudi o možnosti izmenjave razstav, izposoje eksponatov ter sodelovanja na strokovnem področju. Ob zaključku srečanja se je direktor Boštjančič polkovniku Kaputi zahvalil za dobro sodelovanje in veliko naklonjenost, ki jo je izkazoval Parku vojaške zgodovine.



Madžarski vojaški ataše polkovnik Kaputa je obisk v Parku vojaške zgodovine sklenil z vpisom v Knjigo častnih gostov, kjer je iskreno pohvalil prizadevno delo Parka na področju ohranjanja vojaškozgodovinske dediščine. Po njegovih besedah je več kot očitno, zakaj je Park najbolj priljubljen in najbolj obiskan muzej v Sloveniji. Direktorju Boštjančiču je v zahvalo za dobro sodelovanje predal plaketo Ministrstva za obrambo Madžarske.

Park vojaške zgodovine Pivka



Poletni muzejski teden v Parku vojaške zgodovine

V Parku vojaške zgodovine smo na vrhuncu poletne sezone, v zadnjem tednu julija in prvem avgusta, počitniški utrip popestrili s Poletnim muzejskim tednom. Med 28. julijem in 3. avgustom so se lahko obiskovalci o muzejskih vsebinah podrobneje poučili ob različnih vodenjih po zbirkah ter razstavah, pri čemer so bila zaradi velikega deleža tujih obiskovalcev poleg slovenščine organizirana tudi v angleščini. V sklopu strokovnih ogledov je izstopalo zlasti vodenje po razstavi »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«, katere zgodba o tej zgodovinski šifrirni napravi še vedno odmeva tudi po več letih od postavitve razstave.

V okviru Poletnega muzejskega tedna smo za obiskovalce odprli tudi muzejske depoje, kjer so si v spremstvu vodnika ogledali »zaodrje zbirke vozil« oz. vozni del zbirke, ki ni umeščen v stalno muzejsko postavitev. Vrhunec programa so predstavljale dinamične vožnje na tankovskem poligonu za kompleksom Parka, s katerimi so izbrana zgodovinska

vozila iz zbirke prikazala svoje zmogljivosti. Dogajanje Poletnega muzejskega tedna sta dopolnili tudi dve izvedbi vodenega pohoda do utrdbe Alpskega zidu na Primožu. Udeležence so po poti navduševali lepi razgledi na Pivko, medtem ko so se na vrhu ob poučni razlagi seznanili z zgodovinskim kontekstom utrdbe in se sprehodili skozi njene podzemne tunele.

Muzejska doživetja je v sodelovanju s Kantino Pivka sklenila še izbrana lokalna kulinarika. Obiskovalci so se lahko v minulem tednu trikrat udeležili degustacije lokalnih dobrot v Kantini Pivka in ob zaključku obiska uživali v prefinjenih okusih domačih sirov, mesnin ter vin. Poletni muzejski teden je bil deležen lepega odziva, pri čemer so obiskovalci pohvalili tako zastavljeni program z zanimivimi vsebinami in bogato ponudbo kot tudi njegovo izvedbo.

Park vojaške zgodovine Pivka



Počitniški dan pred Krpanovim domom

Park vojaške zgodovine se je tudi letos na povabilo Zavoda za turizem Pivka pridružil poletnemu programu pred Krpanovim domom in v sklopu raznovrstnih aktivnosti za popestritev počitniških dopoldnevov 12. avgusta pripravil poučno-ustvarjalno delavnico za otroke.

Mladi udeleženci so se ob preizkušanju potapljanja in plovnosti majhnega modela podmornice v vodi seznanili z načini ter vzroki, da težka jeklena podmornica enkrat potone, drugič pa pluje po morski gladini. V nadaljevanju

so barvali pobarvanke vojaških vozil, pri čemer je ob neomejeni otroški domišljiji standardne vojaške barve tokrat nadomestila nepredvidljiva paleta raznovrstnih barv. Ob koncu delavnice so si v spomin na prijetno dopoldne izdelali še modele letal iz papirja. Poleg Parka sta na delavnici sodelovala tudi pripadnika Slovenske vojske iz pivške Vojašnice Stanislava Požarja, ki sta radovednim nadobudnežem na zanimiv način predstavila poklic vojaka, svojo delovno opremo in potek dela v vojski.

Park vojaške zgodovine Pivka

Muzejski pogovorni večer o generalu Francetu Pircu

4. septembra je v Parku potekal pogovorni večer, posvečen generalu Francetu Pircu (1899–1954), prvemu komandantu jugoslovanskega vojnega letalstva, ambasadorju, neomajnemu domoljubu, popolnoma predanemu boju za svobodo in demokracijo.

France Pirc je bil leta 1899 rojen v Žimaricah pri Sodražici. Boril se je že v prvi svetovni vojni in po njej kot borec za severno mejo na Koroškem, leta 1919 pa je vstopil v vojsko Kraljevine SHS in postal pilot ter letalski častnik. V aprilski vojni je bil kot poveljnik 2. lovskega polka jugoslovanskega vojnega letalstva zajet s strani Nemcev. V izogib vojnemu ujetništvu se je odločil za službovanje v letalstvu Neodvisne države Hrvaške in bil do jeseni 1943 poveljnik letalskega šolskega polka NDH. Njegovo delo v tem obdobju je premalo raziskano in slabo dokumentirano, a jasno je, da je v tem času sodeloval z obveščevalno mrežo Vladimirja Vauhnika v korist zahodnih zaveznikov ter z osvobodilnim gibanjem. Oktobra 1943 je z letalom priletel na osvobodeno ozemlje, zaradi česar so mu ustaši ubili ženo in nekaj mesecev staro hčerko. V partizanski vojski je postal načelnik oddelka za letalstvo pri Vrhovnem štabu ter imel ključno vlogo pri nastajanju letalskih sil nove Jugoslovanske armade. Postal je prvi komandant jugoslovanskega vojnega letalstva in na tem položaju ostal do 1. oktobra 1946, ko je bil kot svobodoljuben mož,



ki ni hotel vstopiti v komunistično partijo, s tega položaja umaknjen.

Leta 1947 je postal jugoslovanski veleposlanik v Argentini, od koder je leta 1949 maršalu Titu poslal memorandum, v katerem je ostro obsodil teptanje človekovih pravic in vse večje odmike od demokracije v Jugoslaviji. Posebej je opozarjal na odnos do kmetov in Tita pozval k uvedbi demokracije. Jugoslovanske oblasti so ga nemudoma odpoklicale. Ker se je bal za svoje življenje, je ostal v Argentini, a ljubezen do domovine in tudi povsem mirna vest sta ga leta 1951 pripeljali k vrnitvi domov. Umrli je

22. junija 1954 v nepojasnjenih okoliščinah. Nenadna smrt, skrivanje informacij o vzrokih bolezni ter tudi grožnje sorodnikom, ki so želeli pojasniti, so pustile sum, da bi šlo za naravno smrt.

Pirčeva življenjska zgodba je bila dolga leta zamolčana, molk pa je prekinila šele razstava, ki jo je lani ob 70-letnici njegove smrti pripravila Občina Sodražica. Postavitev, ki je tekom letošnje poletne sezone gostovala v Parku vojaške zgodovine, je bila nadgrajena z dragocenimi eksponati iz njegove zapuščine ter dopolnjena z angleškim

prevodom. Pred koncem gostovanja so družinske spomine na generala v pogovoru, ki ga je moderiral **direktor Parka mag. Janko Boštjančič**, predstavili njegovi sorodniki – trije nečaki Franc, Mirko in France Pirc ter pranečaka Igor in Marko Trebec. Večer je obiskovalcem ponudil redko priložnost za vpogled v osebno plat Pirčevega življenja. Skozi pripovedi govorcev in ostalih družinskih članov, ki so se udeležili pogovornega večera, je bil pozabi iztrgan spomin na človeka z izjemno življenjsko zgodbo.

Park vojaške zgodovine Pivka



Baron Andrej Čehovin

10. septembra 2025 je minilo 170 let, kar se je v Badnu pri Dunaju mnogo prezgodaj zaključila nepredstavljivo hitra, bleščeča vojaška kariera barona Andreja Čehovina. Avstrijski zgodovinar Hirtenfeld je o Andreju Čehovinu napisal, da je »eden najpogumnejših in najbolj nepozabnih bojevnikov, prvi in edini, čigar prsi so krasila tri najvišja vojaška priznanja za hrabrost: red Marije Terezije, zlata in srebrna medalja za hrabrost I. stopnje.« Dejansko ni noben drug častnik avstrijske in kasneje avstro-ogrske armade dobil obeh najvišjih odlikovanj za pogum – Vojaški red Marije Terezije za častnike in zlato medaljo za hrabrost za podčastnike. Čehovinu je z nizom junaških dejanj to uspelo. Edinemu v 129 letih, od ustanovitve medalje za hrabrost leta 1789 do propada habsburške monarhije ob koncu prve svetovne vojne.

Andrej Čehovin se je rodil 26. avgusta 1810, v nemirnih časih francoske zasedbe in Ilirskih provinc, v skromni kmečki družini pri Rokčevih v zaselku Dolanci v Gornji Branici. Oče Marko in mama Marija sta imela sedem otrok, tri dečke ter štiri deklice; Andrej – »Drejšče«, kot so ga klicali domači, je bil tretjerojeni. Ljudsko šolo je v letih 1822–1827 obiskoval v Postojni, kjer je bil njegov stric Andrej Uršič župnik. Prav on je prepoznal fantovo bistrost in svojo sestro, Andrejevo mamo, nagovoril, naj mu omogočijo šolanje. Leta 1827 je Čehovin začel s prvim letnikom gimnazije v Gorici, tretji letnik je leta 1830 dokončal v Novem mestu, četrtega pa vpisal v Ljubljani. Tu

je ostal le prvo polletje; strastna želja, da bi postal vojak, mu namreč ni dala miru. Kljub temu, da je bila njegova prva prošnja zaradi telesne šibkosti zavrnjena in da sta temu izrecno nasprotovala tako oče kot ostalo sorodstvo, mu je naposled uspelo – leta 1831 je bil sprejet v cesarsko armado. Predpostavljeni so kmalu spoznali fantovo bistrost in ga poslali na šolanje za podčastnika. Pridobljeno znanje, predvsem pa svoj pogum je Čehovin pokazal v bojih v Italiji leta 1848 in 1849, ko je **piemontsko-sardinski kralj Karel Albert** skušal izkoristiti upore proti avstrijski oblasti v Lombardiji in Benečiji ter napovedal vojno Avstriji. Andrej Čehovin se je bojeval v bitkah pri Mortari, Sommacampagni, Volti Mantovani, Mortari in Novari ter v vsega desetih mesecih napredoval v častnika in pridobil vsa tri odlikovanja za hrabrost.



Andrej Čehovin je na podlagi **Vojaškega reda Marije Terezije** dobil pravico tudi do baronskega naziva. Nepredstavljen skok za fanta, rojenega v skromnem kmečkem okolju. A njegovi sodobniki, kronisti, življenjepisci so v svojih zapisih enotni, da je Andrej Čehovin kljub stotniškemu činu in plemiškemu stanu ostal preprost in skromen, navezan na dom in domače, zaveden Slovenec, ki ni nikoli zatajil svojih korenin in svojih rojakov.

Leta 1855 je ob službovanju v Mantovi stotnik Čehovin zbolel in bil v juliju prepeljan v zdraviliško mesto Baden. Za njegovo zdravje se je zanimal sam cesar in poslal svojega osebnega zdravnika, da bi mu pomagal. A bolezen je bila močnejša in tako je v Badnu pri Dunaju v starosti 45 let umrl. Tam je tudi pokopan; za njegovim pogrebom je šel **nadvojvoda Viljem** in najvišji častniki cesarske armade. O njegovi smrti je pisalo vse avstrijsko časopisje: »*Vsa Avstrija je žalovala, ko je slišala, da je mrtev slavni novarski junak.*«

Ob 170-letnici smrti je **Park vojaške zgodovine** skupaj z **Direktoratom za vojne veterane in vojaško dediščino** organiziral krajšo slovesnost pri spomeniku baronu Čehovinu, ki stoji pred njegovo rojstno hišo. Mogočen spomenik, za katerega je naredil načrt **arhitekt Maks Fabiani**, so leta 1898 postavili vojni veterani in Čehovinovi soborci z italijanskih bojišč. Imeniten spomenik je bil v ponos tako Čehovinovi rodbini kot tudi domačinom v dolini Branice. A s spomenikom se je zapletlo po prvi svetovni vojni, ko je zahodni del današnjega slovenskega ozemlja pripadel Kraljevini Italiji. Spomenik Andreju Čehovinu, junaku cesarske armade na italijanskih bojiščih, je bil za fašiste silno moteč in ko so ga ti sredi dvajsetih let prejšnjega stoletja oskrunili, so domačini spoznali, da obstaja velika verjetnost, da ga podrejo ter uničijo. V izogib temu so ga domačini razstavili in zakopali ter tako rešili. Tudi po drugi svetovni vojni komunistične oblasti še zdaleč niso bile naklonjene ohranjanju zgodovinskega spomina na slavne rojake v cesarski službi in tako je spomenik ostal zakopan vse do prvih znakov demokratizacije ter narodovega ozaveščanja v drugi polovici osemdesetih let 20. stoletja. Leta 1987 je bil spomenik izkopen in pod strokovnim vodstvom **Zavoda za varstvo kulturne dediščine** iz Nove Gorice so ga domačini ponosno postavili nazaj na prvotno mesto.

Na slovesnosti, v kateri so sodelovali **Garda** in **Orkester Slovenske vojske** ter pevska skupina **Kulturnega društva Karel Štrekelj**, je venec položil državni sekretar na **Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije** **mag. Marko Lovše**.

Slovesnosti v Dolancih je sledilo odprtje razstave **Najhrabrejši med hrabrimi – baron Andrej Čehovin (1810–1855)** v Parku vojaške zgodovine v Pivki, katere avtorja sta **predsednik Slovenskega falerističnega društva dr. Pavel Car** in **direktor Parka mag. Janko Boštjančič**. Razstava predstavlja prvo muzejsko obdelavo življenjske zgodbe barona Čehovina in oris njegove vojaške kariere. Največjo dragocenost razstave pa predstavljajo njegova odlikovanja – srebrna in zlata medalja za hrabrost ter križec Vojaškega reda Marije Terezije, razstavljena pa je tudi Čehovinova baronska diploma, ki jo je leta 1850 podpisal takrat devetnajstletni **cesar Franc Jožef I.**

Slavnostni govornik na odprtju je bil **državni sekretar na Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije mag. Marko Lovše**, ki je v svojem nagovoru poudaril, da predstavlja baron Andrej Čehovin, katerega ime nosi vojašnica **Slovenske vojske v Postojni**, pomemben zgled predane službe in velikega poguma. Parku se je zahvalil za dostojno obeležitev te pomembne obletnice. Slovensko vojsko je na dopoldanski slovesnosti in na odprtju razstave zastopal **namestnik načelnika Generalštaba brigadir Uroš Paternus**.

Razstava bo v Parku na ogled do konca leta.



Park vojaške zgodovine Pivka



Skupina Bejž če vejdš pomagala prekriti streho šole v Keniji

Tudi letošnje poletje so člani skupine Bejž če vejdš del počitnic posvetili prostovoljstvu. Tokrat jih je pot zanesla v Kenijo, v mesto Kitale, kjer so pod okriljem tamkajšnjih uršulink pomagali prekriti streho nove srednje šole. Njihovo delo predstavlja pomemben korak pri uresničevanju dolgoletnih prizadevanj za širitev izobraževalnih možnosti v lokalni skupnosti. Skupina, ki že več kot 25 let izvaja podobne projekte doma in po svetu, združuje voljo, znanje in pripravljenost, da pomaga tam, kjer je to najbolj potrebno. O izkušnjah v Afriki, izzivih takšnega dela ter o pomenu solidarnosti smo se pogovarjali s pivškim župnikom Marjanom Škvarčem, nepogrešljivim pobudnikom in sopotnikom številnih dobroteljskih akcij.

Kako ste izbrali projekt izdelave strehe v Keniji, kaj je botrovalo vaši odločitvi?

»Potrebe v tujini smo do sedaj iskali na zelo različne načine. Največkrat sem jaz vzpostavil stik z enim od naših misijonarjev v tujini. Lani je v okviru svoje službe nekaj mesecev v Keniji preživela uršulinka s. Jana Kastelic. Poklical sem jo in jo prosil, naj se pozanima, če imajo sestre v Keniji odprt kak projekt, pri katerem bi lahko pomagali. Posredovala mi je kontakt s. Rozalyn, ki trenutno vodi skupnost uršulink v Keniji.«

Kaj je bilo najzahtevnejše pri gradnji strehe tamkajšnje šole?

»Zahtevna je priprava na daljavo. Ko jaz vzpostavim prvi kontakt in ko se z možmi odločimo za projekt, se umaknem in pripravo prevzamejo Miran, Iztok, Matej, ki se pogovarjajo o merah, materialu, dostopnosti, varnosti... Vse mora biti

pripravljeno do te mere, da ob prihodu lahko začnemo delati in delo v tistih osmih dneh zaključimo. Zahtevno je delo na višini in z nevarnim orodjem. Dostop do zdravnika po svetu je kar problem. Zahtevni so vremenski pogoji. Kitale je sicer kakih 50 kilometrov severno od ekvatorja, je pa na nadmorski višini 1900 m in je zato klima kar ugodna. Je pa nevarnost strupenih pajkov, škorpionov, kač... Preden se uležeš v posteljo, moraš preveriti posteljnino in ko zjutraj vstaneš, moraš otestiti čevlje, preden se obuješ. Pa smo na to že navajeni.«

Kakšno spremembo je konkretno prinesla nova streha lokalni skupnosti?

»Sestre vodijo osnovno šolo z okoli 800 otroki. Šola je celodnevna, začnejo ob 6-ih zjutraj in končajo popoldne ob 16. uri. Otroci imajo uniforme in prejmejo dva obroka. Starši šolo plačujejo, približno četrtno učencev pa sestre sprejmejo iz najbolj revnih družin in jim same zagotovijo obleko, hrano in šolske potrebščine. Trenutno želijo vzpostaviti tudi nekaj razredov srednje šole in bodo gradile nove objekte. Kot prvi korak je bila hiša za nastanitev novega osebja, ki smo jo pomagali preurediti in na novo prekriti. Naše delo je bilo za sestre vzpodbuda, da so začele iskati nova sredstva in uresničevati dolgoletne želje. Se je že kar nekajkrat zgodilo, da je naše delo spodbudilo sijajne projekte, ki so prej dolga leta bili samo ideja ali neuresničljiva želja.«

Kako so se na vas odzvali domačini?

»Ljudje v Keniji so zelo pridni, delavni. Sestre vzpostavljajo samooskrbno posest z velikim vrtom, štalo za nekaj krav in njivami. Kar nekaj ljudi prihaja delat in so vsi zelo zavzeti in



delavni. Družili smo se v glavnem s sestrami. Očarala me je njihova skromnost, dobra volja in zavzetost za to, da se v kraju nekaj spremeni na bolje.»

Ste se v Keniji srečali s kulturnimi razlikami, ki so vas presenetile?

»Živel smo v samostanskem kompleksu, ki je ograjen z visoko ograjo. Ponoči imajo čuvaja, ki se med šolskimi stavbami in samostansko hišo sprehaja v družbi štirih velikih psov. Znotraj obzidja človek sploh nima občutka kake nevarnosti in lahko hitro pozabiš, da si gost v tuji deželi, kjer varnost ni samoumevna. Drugače pa nismo imeli problemov s kulturnimi razlikami. Hrana je bila zelo podobna naši in tudi za higieno je bilo lepo poskrbljeno. Ljudje govorijo svahili in angleško, tako da smo se zlahka sporazumevali.«

Ali bi izpostavili kakšno anekdoto, ki vam bo ostala v spominu s te poti?

»Čas. Vedno je problem čas. V deželah tretjega sveta čas nič ne pomeni. Ko so me možje poslali v mesto v trgovino po navaden sveder, sem za to porabil par ur. V trgovini so me najprej poslali v prvo nadstropje, kjer sem našel sveder in ga pokazal prodajalki. Položila ga je nazaj na polico, ker je to bil samo razstavni eksponat. Nato sva šla k njeni pisalni mizi, kjer je zahtevala moje podatke. Ker sem tuji državljan, sistem ni sprejel mojih podatkov. Zato sem prosil šoferja (v mesto me je vozil Charles, šofer), naj pokliče s. Rozalyn, da je posredovala svoje podatke. Nato so me s papirjem napotili v pritličje k blagajni, kjer sem sveder plačal in s papirjem in računom odšel do pulta, kjer so izdajali blago. Tu sem vse izročil pomembnemu uslužbenecu, ki je po internem telefonu poklical v skladišče v kleti in oddal naročilo. Čez kake pol ure so sveder prinesli iz skladišča. Pomemben uslužbenec je sveder lično zavil v časopisni papir in vse oblepil z lepilnim trakom, se mi prijazno zahvalil in lahko sem s svedrom zapustil trgovino. Ko sem prišel nazaj na delovišče, so mi možje rekli, da potrebujejo tudi vijake. In zgodba se je ponovila...«

Stroški tovrstnih misij so verjetno visoki. Kako uspevate vedno znova zbrati sredstva?

»Bistveno pri našem delu je, da vsa sredstva, ki jih zberemo, do zadnjega centa uporabimo za objekt. Nič se ne izgubi za stroške priprave in našega delovanja. Stroške

prevoza si krijemo sami, prav tako vsak od nas nekaj prispeva za stroške bivanja in hrane. Gostitelji po navadi ne pričakujejo, da bomo poravnali tudi ta del in so zato vedno veselo presenečeni, ker jim na koncu izročimo še naš osebni dar za hrano in bivanje. Za izvedbo projekta je ključna donacija Občine Pivka, potem pa so tu še drugi donatorji, Pivka perutninarstvo in drugi, ki občasno pomagajo. Ponosni smo, da vsi objekti, ki smo jih v teh letih naredili po svetu, živijo. Na vsakem od teh objektov je tudi tabla z napisom Bejž če vejdeš, Občina Pivka, Slovenija!«

Kako bi ocenili solidarnost Slovencev?

»Slovenci in Slovenke smo znani po solidarnosti. Vesel sem, da sem del te zgodbe. Naše vodilo je, da se odzovemo takoj in naredimo, kolikor zmoremo. Naša dobroteljskost je zato nekoliko posebna. Ampak, vsak lahko na svoj način pomaga drugim. V tujino nas gre nekje od deset do 15, povsem druga zgodba pa je, ko odgovarjamo na potrebo v domačem kraju. Tukaj se zbere mnogo ljudi, ki vsak na svoj način prispeva k reševanju problema.«

Kaj vas osebno najbolj nagovarja ob takšnem delu?

»Kot duhovnik sem rad tudi v bolj grobi, moški družbi. Pa tudi možakarjem se zdi imenitno, da je župnik eden izmed njih. Dragocena jim je moja molitvena podpora in moj prispevek k skupnemu humorju, ki je, roko na srce, res malo poseben.«

Kakšen zgled želite pustiti mlajšim generacijam?

»Mladim bi najprej rekel, naj se ne ukvarjajo sami s sabo in naj se ne izgubljajo v varljivem svetu spletnih družbenih omrežij. Življenje živiš in doživiš, ko greš neposredno do človeka in če potrebuje pomoč, mu ponudiš tisto, kar lahko daš. Pa čeprav je včasih to samo nasmeh in prijazna beseda. In ko sam rabiš pomoč, jo dobiš od nekoga, ki je zraven tebe.«

Druga stvar, ki bi jo rekel, pa je ta, da nismo nikoli dovolj hvaležni za to, kje živimo, kaj imamo. Naša ljuba Slovenija je raj! Nikjer po svetu nimajo ljudje takih možnosti, kot jih imajo otroci in mladi pri nas. Bodimo hvaležni in bodimo trdno odločeni ohraniti stare vrednote, ki so zgradile to našo domovino!«

Alenka Furlan Čadež, foto: arhiv Bejž če vejdeš

»Ponosni smo, da vsi objekti, ki smo jih v teh letih naredili po svetu, živijo. Na vsakem od teh objektov je tudi tabla z napisom Bejž če vejdeš, Občina Pivka, Slovenija!



Lepota starih cerkva na Pivškem

V mesecu juliju je skupina strokovnih delavcev, umetnostnozgodovinskih strokovnjakov in ljudi, ki se zanimajo za sakralno umetnost, obiskala dve stari, vendar obnovljeni cerkvi na območju Zgornje Pivke. Zgodovinarica Irena Santoro, doma iz Ilirske Bistrice, živi in dela v Ljubljani, je v okviru projekta »Svetoletna pobuda – Lepota starih cerkva, ki ga izvajajo po celotni Sloveniji, pripravila dva vodena ogleda za širšo javnost dveh manj znanih biserov kulturne in duhovne dediščine. To sta bili cerkvi sv. Ane na Baču in sv. Martina na Šilentabru.

Cerkev sv. Ane na Baču smo obiskali na dan njihovega shoda, tako da je bilo obiskovalcev res veliko. Predavateljica je izpostavila znamenitosti lepo obnovljene cerkve, ki jo krasijo številne dragocene umetnine, ki so nam zaupane iz preteklosti. Poznobaročni kip sv. Ane je bil izdelan v lokalni kamnoseški delavnici, veliko vrednost pa imajo poslikave slikarja Avgusta Černigoja iz leta 1945, ki so čudovito ohranjene. Mojster je za svoja dela upošteval tudi globoko poznavanje slovenske tradicije cerkvenih poslikav in kljub vojnim časom tvegala glavo ter na zadnji strani oltarja upodobil svoj avtoportret, kar je redkost v naših cerkvah, na eni od poslikav pa je upodobil pivško pokrajino, kjer se dobro vidi tudi Vilharjev grad Kalc.

Sledil je obisk **cerkve sv. Martina na Šilentabru**. Tukaj je bila lepo predstavljena burna zgodovina teh prepišnih krajev, kjer so v preteklosti hodila številna ljudstva in pustila svoje sledove v naših krajih. Nekdaj visoka utrdba na Šilentabru je domačine varovala pred vpadi Turkov, tako smo se spomnili tudi literarnega junaka Martina Krpana, ki je doma iz teh krajev in je z iznajdljivostjo rešil cesarstvo in Dunaj pred turškimi vpadi. Po vsej verjetnosti pa je prek teh krajev šel tudi reformator Martin Luter, ki je tihotapil slovenske knjige. Predavateljica **Irena Santoro** je opozorila še na dva pomembna moža, duhovnika Martina Goršeta, ki je bil brat kiparja Franceta Goršeta, in je služboval v Ilirski Bistrici od leta 1922 do 1924, nato pa je bil kaplan v Matenji vasi in župnik v Slavini. Pomemben je



bil še en duhovnik, ki je v času italijanske okupacije med 2. svetovno vojno in po njej veliko prispeval na duhovnem, kulturnem življenju tukajšnjih ljudi, saj je bil s svojo držo pravi branik narodne identitete. Ohranjene in restavrirane freske v cerkvi sv. Martina je podrobneje predstavila **umetnostna zgodovinarica mag. Mojca Jenko**, odlična poznavalka sakralne umetnosti v naših krajih. Tako smo bili tudi domačini ponovno seznanjeni z umetnostnozgodovinskimi dejstvi, ki jih hrani ta naš srednjeveški biser v neposredni bližini Pivke. Lokalni turistični vodnik **Ernest Margon** je predstavil slučajno najdbo ob obnovi ostrejša zvonika – glagolski napis, nagrobno ploščo, ki so jo uporabili ob gradnji zvonika. Ta najdba predstavlja izjemno zanimivost. Obiskovalci iz drugih krajev Slovenije pa so lahko občudovali našo kulturno in duhovno dediščino, ki prispeva k ohranjanju slovenske identitete in spoštovanju in ohranjanju krščanskih korenin, ki so temelj naše biti.

Irena Margon, foto: Ernest Margon

Vaški shod na Novi Sušici

Vsako leto se vaščani Nove Sušice zberejo na tradicionalnem vaškem shodu, ki poteka v ponedeljek po godu sv. Ane.

Ob zvokih glasbe in ob klepetu se vaščani povezujejo, obujajo stare prijateljske vezi in krepijo občutek pripadnosti vaškemu okolju.

Gre za dan, ki združuje mlade in stare, saj vsak obiskovalec prinese delček svojega življenja in skupnega duha. To ni le dogodek, temveč praznovanje skupnosti, kjer se ljudje podajajo na pot nostalgije, a tudi na iskanje novih prijateljstev. Projekt je podprla Občina Pivka.

Janez Morel





Shod v Radohovi vasi

9. avgusta se je v Radohovi vasi odvil 3. shod sv. Lovrenca. Ob krasnem, sončnem poletnem vremenu je bil organiziran otroški tek skozi vas, ki se ga je letos udeležilo rekordnih 35 otrok. Ob prijetnem druženju in plesu je čas hitro mineval. Za glasbo je poskrbel ansambel mladih glasbenikov z imenom Utrinki. Organizatorji in obiskovalci so s prireditvijo zelo zadovoljni.

Mladi organizatorji iz Radohove obljublajo, da bodo v letu 2025 organizirali še kakšno družabno prireditev. Imajo pa tudi nove ideje za prihodnje leto.

Ana Žužek Barle



Obisk tabornikov pri lovcih LD Gradišče Košana

V lovski družini Gradišče Košana so nas tudi letos obiskali taborniki. Zveza tabornikov Slovenije je med 29. julijem in 8. avgustom organizirala Zlet 2025 – vseslovensko srečanje tabornikov na Krasu v Kazljah. Zlet taborniki organizirajo vsake štiri leta. Letošnjega se je udeležilo 1200 tabornikov iz Slovenije in nekaj iz tujine. Približno 1000 udeležencev, starih od 13 do 18 let, se je na pot do tabornega prostora v Kazljah odpravilo peš, iz različnih izhodišč.

Naša skupina tabornikov se je na pot odpravila iz železniške postaje Pivka in se ustavila v Grižah pri lovski koči lovske družine Gradišče Košana. Taborniki so si postavili bivake in uredili tabor. **Starešina lovske družine Boštjan Kaluža** jim je na kratko predstavil lovišče, okolico ter jim zaželel prijetno bivanje. Ogledali so si bližnjo jamo, okolico, se okrepčali in se v večernih urah prepustili druženju in zabavi. Pri nas je prenočilo kar 96 tabornikov iz slovenskih

taborniških društev **Rod Jezerski zmaj iz Velenja**, **Rod skalnih taborov iz Domžal**, **Rod gorjanskih tabornikov iz Novega mesta**, **Rod snežniških ruševcev iz Ilirske Bistrice** ter iz **Ljubljane Rod Samorastniki**, **Rod Heroj Vitez**, **Rod Rožnik** in **Rod Močvirski tulipani** s še nekaj drugimi predstavniki **Mestne zveze tabornikov Ljubljana** in dva voda tabornikov iz **Romunije**. Naslednji dan so pot nadaljevali do Senožec, kjer so ravno tako prespali in nato zadnji dan pohod zaključili v Kazljah.

Lovci z veseljem podpiramo aktivnosti tabornikov in njihovo poslanstvo ter se pridružujemo njihovem letošnjem motu »(Za) vedno tabornik ali po naše (Za) vedno lovec, kjer se pri prostovoljnih spodbuja **pripadnost in ponos** ter zavedanje odtisa, ki ga puščamo za seboj, tako v naravi kot v družbi.

Aleksander Dekleva, LD Gradišče Košana



Poletna tabora v Nadanjem selu

Prvi vikend v juliju je bil popoln za kampiranje v River Campu Bled. Vaščani smo se odpravili na poletno pustolovščino, na kateri ni manjkalo zabave, sprostitev in avanture. V kampu smo lahko izbirali med zabavo v bazenu ali skoku v osvežujočo reko Savo. Tisti, ki so si želeli več adrenalina, so se preizkusili v vožnji na »pumptracku«. S kolesi smo se odpeljali do Bleda, kjer smo se po vožnji sprostili ob kopanju v Blejskem jezeru.

Tradicionalni poletni tabor za otroke je letos potekal 22. in 23. avgusta. Prvi dan tabora je bil kolesarsko obarvan. Otroci so prekosarili Šmihelsko dolino, obiskali Ravne

ter Kal in si tam ogledali Šobčevo domačijo. Srečali so celo Martina Krpana. Popoldne so se pomerili v športnih igrah na igrišču v vasi. Ker vreme ni dopuščalo spanja v šotorih, so skupaj prespali v modernem kampu – kampu pod streho. Naslednji dan smo se družine odpeljale na kopališče ob reki Reki. Otroci so tam uživali v vodnih vragolijah, v druženju z vrstniki in v pikniku v naravi. Celoten vikend je bil poln smeha, dobre volje in prelepih spominov.

Martina Samsa za Vaško društvo Nad`nska lipa

Planinski tabor je prostor doživetij

Planinski tabori so neprecenljiv del vzgoje mladih v duhu spoštovanja narave, odgovornosti in sodelovanja. So prostor doživetij, povezovanja in prenosa tradicije planinstva na nove generacije. Zahvaljujoč predanim prostovoljcem vsako leto omogočajo več kot 1100 otrokom iz vse Slovenije večdnevno izkušnjo v gorskem svetu. V taborih se prenašajo znanja o planinskih veščinah in varnosti v gorah, obenem pa se oblikuje tudi nov strokovni kader. Vpis planinskih taborov v register nesnovne kulturne dediščine potrjuje njihov dolgoročni pomen in vrednost, poudarjajo na Planinski zvezi Slovenije.

Planinsko društvo Postojna organizira tabore skoraj neprekinjeno od 50. let 20. stoletja, kar pomeni eno najdaljših tradicij med slovenskimi planinskimi društvi, so delovanje društva izpostavili na **Planinski zvezi Slovenije**. Planinsko društvo Postojna, ustanovljeno leta 1946, velja za eno od društev z najdaljšo tradicijo poletnih planinskih taborov v Sloveniji. Z idejo o delu z mladimi je že leta 1948 začel Ivan Rozman - Očka, ki je bil tudi pobudnik taborniškega načina dela. Tabore organizirajo skoraj neprekinjeno od 50. let prejšnjega stoletja, nanje pa številne generacije planincev vežejo najlepši spomini. Poletni tabor je vrhunec celoletnega dela, saj se okoli 90 otrok, mladostnikov in mentorjev za teden dni preseli v naravo. Udeleženci spoznavajo planinski svet, raziskujejo



okolico, se učijo orientacije, preizkušajo v športnih in družabnih igrah, ustvarjajo v delavnicah ter ob koncu tabora sodelujejo pri tradicionalnem krstu novih članov ob tabornem ognju. Kot poudarjajo v društvu, narava mlade spodbuja k ustvarjalnosti, jim ponuja možnosti za raziskovanje in jih uči sodelovanja ter medsebojne pomoči. Ljubezen do planin, ki jo mladi pridobijo na taborih, jih pogosto, so navedli v izjavi za javnost na **Planinski zvezi Slovenije**.

Planinska zveza Slovenije, AFČ, foto: Nika Čuk, arhiv PZS



Še sedmič do fare

V okviru Vremskega opasila smo 15. avgusta že sedmo leto zapored v soorganizaciji Odbora za varstvo kulturne dediščine Biosfernega območja Kras in porečja Reke, TKŠD Urbanščica, Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije OE Nova Gorica, Vaškega društva Suhorje in Javnega zavoda Park Škocjanske jame izvedli dediščinski pohod po cerkvicah našega biosfernega območja.

S 33 udeleženci smo v dobrih sedmih urah prehodili pot iz Ostrožnega Brda, preko Suhorja in Barke do farne cerkve v Vremskem Britofu, na kateri smo obiskali ostroško cerkev sv. Antona Padovanskega in spominsko sobo partizanske bolnice Zalesje, spominsko obeležje padlemu angleškemu pilotu Edmundu Ramsbothamu, suhorsko cerkev sv. Nikolaja in vaški dom s spominsko sobo pesnika Jožefa Volka – Suhorskega, se spustili po stari poti mimo Volkove kmetije do Suhorke, se ponovno povzpeli do barske cerkve sv. Kancijana ter pohod zaključili s sv. mašo v romarski cerkvi Marijinega vnebovzetja v Vremskem Britofu.

Na naši poti so nas tople sprejeli in svoje kraje ter vpetost

cerkvic v njihovo vsakdanje življenje predstavili člani odbora za varstvo kulturne dediščine: Gorazd Maslo iz Ostrožnega Brda z ženo in s sovaščanoma, Antonom in Nado Volk, Kristina Dekleva z Julijo, Kajo, Manco in Terezo iz Suhorja ter barski godci in pevci z gospo Sonjo Prelc.

Za predstavitev umetnostno zgodovinskega pomena cerkva in njihovega stanja je poskrbela odgovorna konservatorka Minka Osojnik. Zahvala gre Kvartetu flaut 4F iz Nove Gorice pod vodstvom Vladimirja Bense, Mirjam Frankovič Franetič, Špeli Prunk, Alenki, Brigiti, Katji in Tomažu Volk, članicam VD Suhorje in TKŠD Urbanščica, JZ PŠJ in vsem udeležencem.

Če smo vsem vpletenim popihali na vest, da je dediščina pomembna, je bilo naše poslanstvo izpolnjeno.

Darja Kranjc, foto: Darja Kranjc in Minka Osojnik

ZŠAM Postojna praznoval 70-letnico delovanja

Združenje šoferjev in avtomekanikov Postojna (ZŠAM Postojna) je letos obeležilo 70-letnico svojega delovanja. Jubilej so člani društva, njihove družine in številni prijatelji proslavili na družabnem srečanju na Prestranku, kjer so se spomnili bogate zgodovine društva ter njegovega pomena za lokalno skupnost.

ZŠAM Postojna je bilo ustanovljeno leta 1955 kot podružnica ZŠAM Slovenije. Sprva je delovalo na območju občin Postojna in Cerknica, danes pa združuje člane iz Postojne in Pivke. Njegovo poslanstvo je povezovanje ljudi, ki opravljajo cestni prevoz, krepitev strokovnega znanja in dvig družbenega ugleda poklica. Društvo je skozi desetletja veliko vlagalo v izobraževanje voznikov, mehanikov in avtoelektričarjev, organiziralo številne tečaje ter spodbujalo strokovno usposobljenost tudi z udeležbo na državnih tekmovanjih. V zadnjih letih se še posebej posveča prometni preventivi, sodeluje s šolami, lokalnimi sveti za preventivo in Policijo ter izvaja akcije, kot sta Prvi šolski dnevi in Teden prometne varnosti.



Posebno vrednost društvo vidi v povezovanju s sosednjimi združenji v Notranjsko-primorski regiji, s katerimi redno izmenjuje dobre prakse. Vse dejavnosti temeljijo na prostovoljnem delu članov, ki s svojim znanjem in predanostjo prispevajo k večji varnosti v prometu.

Ob jubileju so se člani zahvalili vsem, ki so pomagali soustvarjati zgodbo ZŠAM Postojna, ter izrazili željo, da bi bilo njihovo delo v prihodnje še bolj cenjeno in prepoznano.

ZŠAM Postojna, AFC



Deseti oratorij v Šmihelu

Od 24. do 27. avgusta 2025 je v Šmihelu potekal prav poseben oratorij, jubilejni, deseti po vrsti. Načrtovalo ga je 28 animatorjev, udeležilo pa se ga je 45 otrok.

Oratorij smo začeli v nedeljo s sveto mašo, nato pa so se skozi štiri dni zvrstile raznolike dejavnosti. Otroci so spoznavali življenje blaženega Lojzeta Grozdeta, ustvarjali lampijončke in se preizkusili v različnih igrah. Obiskali so nas tudi predstavniki Slovenske vojske, ki so otrokom predstavili svoj poklic, pokazali reševalno vozilo in opremo. Animatorji so pripravili tudi vodne igre, ki so poskrbele za prijetno osvežitev ter orientacijo, kjer so se otroci srečali z različnimi izzivi in nalogami. V torek smo se odpravili na izlet v Ljubljano. V Slovenskem šolskem muzeju smo se udeležili učne ure Stara učna ura za najmlajše in spoznali pravila lepega vedenja, ogledali

pa smo si tudi razstavo Šola je zakon!. Pot nas je zatem vodila še na Rakovnik, kjer smo v cerkvi Marije Pomočnice počastili relikvije blaženega Lojzeta Grozdeta. Oratorij smo zaključili v sredo s sveto mašo in spustom zastave ob oratorijski himni. Ob tej priložnosti so mame, none in animatorji pripravili tudi sladko pogostitev, da smo jubilejni dogodek praznovali še ob skupni mizi. Posebna zahvala gre kuharicam Ireni, Bernardi in Vidi, ki so z obroki skrbno poskrbele, da so imeli otroci in animatorji dovolj energije za pester program. Hvaležni smo tudi mami Loredani, ki je animatorje presenetila s torto.

Več utrinkov in fotografij letošnjega oratorija je na voljo na Facebook strani Šmihelski oratorij ter na Instagram profilu @oratorijsmihel.

Animatorji



Člani Koronarnega društva Postojna najštevilčnejši na vseslovenskem srečanju na Otočcu

srečanje v Postojni leta 2002

V idiličnem okolju ob reki Krki je 21. junija potekalo 5. vseslovensko srečanje koronarnih društev in klubov, ki delujejo pod okriljem Zveze koronarnih društev in klubov Slovenije. Dogodek, ki ga je letos pripravilo Društvo koronarnih bolnikov Dolenjske in Bele krajine, je privabil več kot 450 udeležencev iz 19 društev, med njimi tudi najštevilčnejšo skupino članov Koronarnega društva Postojna. Ti so na Otočec prispeli s polnim avtobusom 52 udeležencev iz občin Postojna in Pivka. Predsednica društva mag. Lidija Zadel je ob tej priložnosti spomnila, da je bilo prvo tovrstno srečanje organizirano prav v Postojni leta 2002, ko je domače

društvo praznovalo komaj tretje leto delovanja. Zbrane je nagovorila tudi **predsednica domačega društva Martinka Picelj**, ki je ob 10-letnici njihovega delovanja izpostavila pomen redne telesne dejavnosti in druženja za srčne bolnike. **Podžupan Mestne občine Novo mesto Urban Kramar** pa je dodal, da tovrstna srečanja bogatijo zdravstveno in družabno življenje lokalnih skupnosti.

Srečanje je združilo gibanje in druženje. Udeleženci so se podali na pohod po **Andrijaničevi poti** do Šmarjeških Toplic ali na krajšo pot **Tavčerjevih zgodb**. Postojnski pohodniki so se večinoma odločili za daljšo, 4,7 km dolgo

traso, ki je potekala po gozdnih in poljskih poteh. Po vrnitvi na prizorišče so sledili kosilo, nagovor **predsednika Zveze prim. Janeza Polesa** ter bogat kulturni program z nastopi folklornih skupin in plesom ob domačem ansamblu. Člani Koronarnega društva Postojna so se v zgodnjih večernih urah vrnil domov polni prijetnih vtisov, občutka pripadnosti ter zavedanja, da skupnost srčnih bolnikov ni le terapijska, ampak tudi srčna v najlepšem pomenu besede. Srečanje je znova pokazalo, kako dragoceni so tovrstni dogodki za telesno in duševno zdravje srčnih bolnikov ter za krepitev medsebojnih vezi. S svojo številčno udeležbo so člani dokazali, da je društvo živo, povezano in močno.



Vseslovensko srečanje koronarnih društev in klubov

Irena Bele, Lidija Zadel

Po poteh zgodovine in okusih Istre

Udeleženci iz občin Postojna, Pivka in Ilirska Bistrica smo se 6. septembra odpravili na enodnevni izlet v Istro, ki ga je s skrbno organizacijo pripravila Majda Radivo v sodelovanju z agencijo Autentica iz Kopra.

Najprej smo obiskali Rovinj, kjer nas je vodil gospod Dalibor iz Pazina, odličen poznavalec zgodovine in političnih okoliščin. Sprehodili smo se skozi staro mestno jedro in spoznali bogato preteklost mesta. Rovinj ima za zavetnika svetega Jurija, kateremu je bila že v 4. stoletju posvečena cerkev. V 9. stoletju je sledila bazilika svete Evfemije, pozneje pa še cerkev Svetega Duha. Leta 1956 so v mestu postavili spomenik žrtvam fašizma, ki spominja na tragične dogodke med drugo svetovno vojno. Največ žrtev je bilo leta 1943, ko so mesto zasedli Nemci, ki so ostali do konca vojne, nato pa so ga osvobodili lokalni antifašisti in partizani. V Istri je fašizem trajal dvajset let, v drugi svetovni vojni pa je življenje izgubilo kar 17 tisoč ljudi. Rovinj je bil nekoč pod Benečani, nato pod Kraljevino Italijo, po letu 1947 pa je postal del Jugoslavije, zaradi česar je mesto zapustilo veliko italijanskih prebivalcev. Danes je Istarska županija edina dvojezična županija na Hrvaškem, kjer italijanska skupnost tvori okoli pet odstotkov prebivalstva. Po popisu leta 1910 je bilo v Istri 39 odstotkov Hrvatov, 20 odstotkov Slovencev in 38 odstotkov Italijanov. Italijani so živeli predvsem na zahodu, Hrvati v osrednjem delu, Slovenci pa na severu. Simbol Beneške republike, ki je pustila močan pečat, je lev s krili in knjigo, ki ga lahko še danes srečamo na stavbah v Istri. Rovinj je bil znan po tovarni tobaka, danes pa mesto slovi predvsem po turizmu. Največje hotele upravlja podjetje Maistra, ki je del skupine Adris. Posebno bogastvo mesta je tudi istrski dialekt Istroveneto.

Po ogledu Rovinja smo se odpravili v Fažano, kjer smo imeli kosilo, nato pa se s trajektom podali na Brione. Otočje štirinajstih otokov je prava zakladnica narave in zgodovine. Leta 1893 ga je kupil avstrijski industrialec Paul Kupelwieser, ki je imel vizijo ustvariti elitno letovišče. Na Velikem Brionu je dal zgraditi hotele, sprehajalne poti, športne terene in konjske hleve. Njegove načrte je prekinil izbruh malarije, zato je na pomoč poklical slovenskega gozdarskega strokovnjaka Alojza Čufarja ter slavnega mikrobiologa Roberta Kocha. Koch je med svojim dveletnim bivanjem na otoku ukazal izsušiti močvirja in zasuti jezera, bolnike pa je zdravil s kininom. Leta 1902 je bila malarija premagana, Brioni pa so postali mondano letovišče. Po prvi svetovni vojni je Istra pripadla Italiji, Brioni pa so



ostali v zasebni lasti do leta 1936, ko je Kupelwieserjevo podjetje propadlo in je otočje prevzela italijanska država. Med drugo svetovno vojno so Brioni prehajali iz rok v roke, po vojni pa so jugoslovanske oblasti obnovile hotele. Josip Broz - Tito si je na otoku Vanga uredil svojo rezidenco, kjer je gostil številne politike, umetnike, operne dive in filmske zvezde. Nekatero objekte so na Brionih postavili tudi po načrtih slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika. Leta 1956 so Tito, Naser in Nehru v Beli vili podpisali znamenito Brionsko deklaracijo o neuvršenih. Za časa Jugoslavije je bilo otočje z izjemo Velikega Briona zaprto vojaško območje in celo izbrisano z uradnih zemljevidov. Od leta 1983 so Brioni razglašeni za hrvaški narodni park.

Izlet nas je popeljal tudi v svet istrske kulinarike. Južni del Istre je znan po oljkah in pridelavi oljčnega olja, severni pa po vinu, zlasti malvaziji in teranu. Oljke v Istri rastejo v značilni rdeči zemlji, posajene pa so bile že pred dva tisoč leti. Rimskim vojakom so po dvajsetih letih službovanja dodeljevali zemljišča, kjer so lahko pridelovali oljke in oljčno olje. Vodnjana velja za središče oljkarstva, največji proizvajalec oljčnega olja pa je Agrolaguna iz Poreča. Istra je regija z največ proizvajalci oljčnega olja, med najbolj znanimi sortami pa so Buža, Pendolino, Istarska bjelica... Večina pridelovalcev se odloča za monoolja, nekateri pa mešajo različne sorte.

Naš izlet v Istro nam je ponudil bogat vpogled v preteklost in sedanost tega prostora. Spoznali smo čudovito naravo, burno zgodovino, kulturno dediščino in kulinarične posebnosti. Vsem udeležencem bo ostal v lepem spominu kot dan, ko smo ob skupnem druženju odkrivali čar Istre.

Irena Bele



Nova zbiralnica uplenjene divjadi v Pivki

Večji del članov ekipe, ki je sodelovala pri projektu. Foto: Sandi Šenkinc

V Pivki je po več tednih trdega dela uspešno začela delovati nova zbiralnica uplenjene divjadi, ki bo služila potrebam Lovske družine (LD) Pivka. Projekt, ki je zahteval veliko vztrajnosti in timskega dela, je dokaz, kako lahko skupna prizadevanja prinašajo trajne rezultate in predanost pri trajnostnem upravljanju z naravnimi viri.

Ta projekt je lep zgled, kako lahko z veliko prizadevnosti, vztrajnosti in prostovoljnim delom pokažemo, da se naše lovske obveznosti ne končajo na pragu gozda.

Čestitke članom LD Pivka! Naj nova pridobitev dolgo služi svojemu namenu in naj bo v njej vedno mraz!

Tjaša Žgur

Predsednik LD Pivka in vodja projekta **Sandi Šenkinc** je pohvalil požrtvovalno delo vseh udeležencev in se jim zahvalil. Poudaril je, da je nova zbiralnica le ena od stopničk v nenehnem prizadevanju za trajnostno lovstvo in skrb za naravo. Pri izvedbi projekta je sodelovalo 14 članov, ki so s skupno 320 urami prostovoljnega dela, znanjem in zavzetostjo prispevali k uspešni tehnični pripravi in opremitvi prostora. Aktivno so s Šenkincem sodelovali: **Drago Črnetič, Dragan Čelhar, Gregor Černač, Grega Česnik, Sergij Dekleva, Jaka Lepčihar, Vojko Maljevac, Dušan Penko, Jakob Slavec, Robert Smrdel, Stanislav Smrdelj, Zoran Stepančič in Andrej Vizintin.** S svojo predanostjo so pokazali, kako pomembno je aktivno sodelovanje pri ohranjanju lovske tradicije in trajnostnem upravljanju z naravnimi viri.

Nova zbiralnica je tehnično pravilno opremljena in bo zagotavljala ustrezne pogoje za shranjevanje divjačine, kar je ključnega pomena za kakovost mesa in spoštovanje higienskih standardov. Investicija, ki je stala manj kot 15 tisoč evrov, je bila mogoča tudi zahvaljujoč donacijam materiala in sredstev ter odobritvi občnega zbora, ki je prepoznal korist projekta in ga odobril.

Lovstvo ni le strast in tradicija, temveč tudi dolžnost do narave. Pravilno shranjevanje in predelava divjačine sta ključna za ohranjanje kakovosti ter spoštovanje do živali in njihovih darov. S to novo zbiralnico lovci iz Pivškega še bolj krepijo odgovoren odnos do gozdnih virov, hkrati pa zagotavljajo, da bodo tudi prihodnje generacije lahko uživale v zdravih in kakovostnih divjačinskih specialitetah.



Hladilnica v velikosti 6,5 x 4 m. Foto: Sandi Šenkinc



Družinska zgodba Kmetije Rebec sega že v tretjo generacijo

Na Kalu 20 se nahaja domačija s prav posebno zgodbo. Leta 1980 sta Davidova starša Stane in Marija kupila staro Škrlevo domačijo, ki nosi letnico 1834. Del poslopja je še danes ohranjen v svoji prvotni podobi, del pa je zrasel na novo in združuje tradicijo s sodobnimi potrebami. Na tem temelju je zrasla Kmetija Rebec, ki jo danes z veliko predanosti vodita David Rebec in njegova žena Ana, nosilka dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Na 14 hektarjih zemlje skrbita za približno 60 koz, v času kozitve pa se čreda poveča še za sto mladičev. Čeprav so se v preteklosti ukvarjali tudi z ovčjerejo in konji, sta se zadnjih devet let povsem posvetila kozjereji. Kupci, ki izbirajo lokalne proizvode, jih lahko poiščejo v domači prodajalni na kmetiji, v ponudbi pa so tudi že druge. Na kmetiji pridelujejo različne vrste sira: polsuh, trdi, mehki, sir z belo plesnijo, skuto, jogurte in sladoled. V intervjuju odstiramo družinsko zgodbo kmetije, ki sega že v tretjo generacijo.

Zakaj ste se odločili za rejo koz?

David Rebec: Na kmetiji smo se najprej ukvarjali z ovčjerejo, nato smo imeli nekaj časa konje, sedaj pa smo se usmerili v kozjerejo. K tej odločitvi nas je pripeljala osebna izkušnja – naš sin je zbolel za atopijskim dermatitisom, pri čemer mu je zelo pomagala uporaba kozjega mleka in izdelkov iz njega, zato smo kupili dve kozi. Tako se je začela zgodba reje koz na naši kmetiji. Povezali smo se z eno od mlekarn in tja oddajali mleko sedem let.

Kdaj je dozorela odločitev, da vzpostavite lastno proizvodnjo?

Ana Rebec: Za lastno proizvodnjo smo se odločili predvsem zato, ker je bila odkupna cena mleka v mlekarni zelo nizka. Ugotovili smo, da tako delamo samo za pokritje stroškov, zato smo želeli mleku dodati dodatno vrednost. Najprej smo poskusili narediti jogurt, nato še sire. Ko smo ugotovili, da je steklo in so ljudje izdelke sprejeli, smo postopoma povečevali obseg proizvodnje. Na začetku smo predelali

le manjši del mleka, preostanek pa smo še vedno oddajali v mlekarno. Lani pa smo sprejeli odločitev, da mleka ne bomo več oddajali, ampak bomo celotno količino predelali sami. Danes vso količino predelamo večinoma v sir, ostalo pa v jogurte, skuto in sladoled.

Vzpostavitev takšnega obrata s trgovino verjetno ni prav lahka?

Ana Rebec: Ne, ni. Poleg same proizvodnje je namreč treba urediti še veliko »papirologije« – najprej registrirati obrat kot dopolnilno dejavnost na kmetiji, nato pa sledijo še vse druge administrativne zahteve. Sam si odgovoren za celoten proces: od izdelave izdelka, pakiranja, priprave deklaracij pa do same prodaje. Pri tem sodeluje vsa družina, saj samo eden tega ne bi zmoget. Z možem imava poleg tega še redni službi, zato je potrebno več kot le dva para rok. Precej pomaga sin, ki zaključuje biotehnično šolo, pa tudi hčerka se pogosto vključuje.

Kakšno je povpraševanje po vaših izdelkih?

Ana Rebec: Povpraševanje po naših kozjih izdelkih lepo raste. Imamo že nekaj stalnih strank, ki prihajajo tudi na dom. Veliko ljudi izbere kozje mleko tudi zaradi njegovih koristi za zdravje – je lažje prebavljivo, vsebuje manj laktoze in je bogato z vitamini in minerali. Veseli nas,



da vedno več kupcev ceni domače in zdrave izdelke. Sladoled smo začeli prodajati tudi v mesnici J&B v Pivki, v Kantini Pivka v Parku vojaške zgodovine ter v kampu Plana v Selcah. Sladoled je poleti tisti izdelek, po katerem je največ povpraševanja in ki se trenutno prodaja najbolje.

Katere vrste sladoledov izdelujete?

Ana Rebec: Trenutno izdelujemo sedem okusov: stracciatella, vanilija, gozdni sadeži, lešnik, pistacija in zeleno jabolko. V prihodnjem letu pa bomo v ponudbo dodali še kakšen nov okus.

Kaj je razlog za vedno večje povpraševanje po domačem sladoledu?

Ana Rebec: Veliko povpraševanje je po domačem sladoledu, ker velja za bolj zdravo sladico – ljudje ga radi izberejo, ker združuje osvežitev, poseben okus in koristi za zdravje.

Kako bi opisali kozo kot žival?

David Rebec: Kozja je prijazna, radovedna in pametna žival. Ni res trditev, da če kupiš kozo, se naučiš kletvic. Če ima ustrezno urejen in ograjen prostor, povsem v redu funkcionira.

Kdaj je na kmetiji glavna sezona?

David Rebec: Glavna sezona je januarja, ko začnejo kozitve. Takrat je največ dela; moraš biti pri jaritvah in nadzorovati porode. V mesecu dni je okrog 100 kozličkov. Po sedmih mesecih, ko mladičke odstavljamo, pa spet pričnemo s predelavo mleka.

Kaj vam prinaša največ zadovoljstva pri tem delu?

David Rebec: Predvsem veselje do tega dela – prijeten občutek, da z dobrim odnosom in skrbjo za živali prispevam k njihovi dobrobiti in da dobim kakovostno mleko, iz katerega lahko nastanejo posebni izdelki. Največje zadovoljstvo je iskreni stik z živalmi in občutek, da iz tega nastaja nekaj zdravega in dobrega za ljudi.

Boste ostali pri tradicionalni usmeritvi, ali raziskujete tudi novosti?

Ana Rebec: Nekako tradicionalno, hkrati pa verjamemo, da je pomembno slediti novim trendom in potrebam kupcev, zato smo tudi pripravili kozji sladoled. David trenutno poskusno pripravlja sir s plemenito plesnijo in če uspe, ga bomo ponudili našim kupcem.

Bi sinu svetovali, naj svojo prihodnost gradi v kmetijstvu?

David Rebec: Ne vem, ali je prav, da ga usmerjamo, naj bo to njegova pot. Kmetijstvo ima svoje prednosti in slabosti. Je precejšnja »martra«.

Ana Rebec: Sin je ravno zaključil srednjo šolo, zato se bo bolj vključil v delo in prevzel pobudo, da vse skupaj pelje naprej. Prav zaradi njega smo tudi začeli s to dejavnostjo, saj ima veliko veselja do živali in do tega dela. So pa tako kot pri vsakem delu prednosti in slabosti. Delo na kmetiji ni vedno lahko, zahteva veliko potrpežljivosti, skrbi in veliko časa, a hkrati prinaša zadovoljstvo, veselje, ko opazuješ, kako so živali srečne in zdrave in ko vidiš, da mleko, ki ga pridelajo, postane kakovosten izdelek. Če bo pripravljen vložiti trud in se učiti iz vsakega dneva, je lahko to pot, ki mu bo nudila osebno zadovoljstvo in možnost ustvarjanja nečesa svojega.

Alenka Furlan Čadež, foto: Valter Leban





Toniš – sladka doživetja na našem podeželju



Lokalna
Akcijska
Skupina
med Snežnikom
in Nanosom



Eko kmetija Penko v Parjah se je v začetku leta 2025 podala na pot ustvarjanja novih zgodb v okviru projekta Sladka doživetja na podeželju, ki ga sofinancira Evropska unija iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in se izvaja v okviru Strategije lokalnega razvoja LAS med Snežnikom in Nanosom. Projekt je usmerjen v dejavnost proizvodnje sladoleda kot tudi povezovanje in bogatitev življenja lokalne skupnosti.

Novi koraki v proizvodnji sladoleda

S projektom so naredili pomemben korak naprej v sami proizvodnji, saj so jim pridobljena sredstva v okviru projekta omogočila nakup novega stroja za proizvodnjo sladoleda. Poleg večje kapacitete in energetske učinkovitosti nov stroj omogoča pripravo različnih prelivov, variegatov, omak, slaščičarskih krem in še mnogo več, s čimer je zagotovljen razvoj novih sladkih dobrot tudi v prihodnosti. Poleg novih sladolednih okusov so tako ob koncu sladoledne sezone svojo ponudbo obogatili s sladolednimi lučkami. V prihodnje pa načrtujejo razvoj novih sladolednih sladice (sladoledne torte, sladoledne sladice v lončkih...). Velik poudarek je bil namenjen tudi krepitvi lokalnih dobavnih verig. Tako so pričeli z odkupom ekološkega kravjega mleka z ekološke kmetije Perenič v Selcah ter nadaljevali z vključevanjem lastnega ekološkega sadja (jagodičevja) v njihove recepte.

Z željo po boljši prepoznavnosti so oblikovali novo blagovno znamko Toniš ter celostno podobo, ki jim poleg prepoznavnosti omogoča tudi lažje trženje njihovih izdelkov.

Poleg redne prodaje so sladoled iz ekoloških jagod vključili v prehrano vzgojno-izobraževalnih zavodov na območju LAS med Snežnikom in Nanosom. Na ta način so otrokom približali lokalno hrano in prispevali k razvoju kratkih dobavnih verig, ki imajo dolgoročno velik pomen za trajnostni razvoj našega prostora.

Dogodki za skupnost

Projekt ni le usmerjen v proizvodnjo, temveč tudi v življenje v lokalni skupnosti. V okviru projekta so izvedli dva glasbena večera, na katerih so nastopili ljubiteljski glasbeniki iz lokalnega okolja. Oba večera sta prinesla

sproščeno druženje, čudovito glasbo in dokazala, da so tovrstni dogodki med ljudmi zelo zaželeni. Lutkovna predstava »Krtak Zlatko ali kakec, ki je padel z neba« za otroke je navdušila najmlajše obiskovalce in poskrbela za kakovostno preživljanje prostega časa v okolju, kjer tovrstnih kulturnih vsebin ni veliko. Otroci so ob koncu predstave prejeli tudi sladko presenečenje, kar je naredilo dogodek še bolj poseben.

Povezovanje in vključevanje

Vključitev mladih pri prodaji izdelkov in izvedbi dogodkov je mladim poleg zaslužka prinesla tudi dragocene izkušnje, jih spodbudila k aktivnemu sooblikovanju dogajanja v lokalnem okolju ter omogočila več vrstniškega povezovanja.

Pogled naprej

Projekt Sladka doživetja na podeželju je tako združil podjetniški, kulturni in socialni vidik. Z njim so na Eko kmetiji Penko ne le okrepili ponudbo in trajnostno poslovanje, ampak tudi prispevali k popestitvi družabnega dogajanja v lokalnem okolju, večji dostopnosti lokalne hrane in krepitvi kratkih dobavnih verig.

Prepričani smo, da bodo imeli rezultati projekta dolgoročne učinke, tako v obliki novih sladolednih okusov in sladice, kot v bogatejšem družabnem življenju naše skupnosti. Sladoled je postal priložnost za srečanje, druženje in sodelovanje, izvedeni projekt pa dokaz, da lahko z majhnimi, a premišljenimi koraki gradimo lepšo prihodnost na podeželju.

Eko kmetija Rebec





Obnova in blagoslov križa s cerkve Sv. Mihaela v Šmihelu

Vaška skupnost Šmihel je bila uspešna na javnem razpisu za obnovo kulturne dediščine, ki ga je aprila objavila Občina Pivka. V sodelovanju z Župnijo Šmihel so junija pričeli obnovo kipa Križanega s fasade cerkve sv. Mihaela. Dela so bila zaključena s slovesnim blagoslovom, ki je potekal v nedeljo, 31. avgusta.

Poleg restavriranega kipa Križanega je bil obnovljen kovinski nadstrešek, križ, očiščeno je bilo ostenje cerkve, ženske iz Velike Pristave pa so predprostor pred vhodom v cerkev še posebej temeljito očistile. Projekt je vodila **Maruša Kaluža**, **Vaška skupnost Šmihel**, ob pomoči **Miljane Butina Smrdel**.

Kip sta obnovila restavratorja **ak. kiparka Paola Korošec** in **ak. slikar Aco Nišavič** iz Ljubljane, nadstrešek je obnovil **David Abram** iz Knežaka, leseni križ pa **Matija Rebec** iz Narina. Obnova je potekala v sodelovanju z **Minko Osojnik**, **prof. um. zgod.** in **Marto Bensa**, **mag. kons. – rest.** iz novogoriškega **Zavoda za varstvo kulturne dediščine** ter **Restavratorskim centrom ZVKDS**.

Po zaključenih restavratorskih delih na kipu Križanega se je izkazalo, da je kip odlično kiparsko delo častitljive starosti. Njegovega izvora pa žal nismo ugotovili. »Gre za skulpturo iz lesa, na katerega je nanescena kredno klejna podlaga in nato poslikava. Ta je vsaj štirikrat preslikana, kot so pokazale analize. Pri restavratorskem posegu smo odstranili preslikave in domodelirali manjkajoče dele – desno stopalo, prste desne roke in sprednji del krone. Kjer poslikava ni ohranjena, smo dodali kredno klejni grund in nanj nanесли retuše,« je o restavratorskem posegu zapisala **Paola Korošec**.

Vrednost obnove je znašala 4.950 evrov, od česar je polovico sredstev prispevala Občina Pivka, preostala sredstva pa so prispevala podjetja **Alen Kaluža** iz Narina, **Andrej Dolenc Odpad d.o.o.**, **Damijana Vehar Trgovina Hrastje**, **Rudi Tomšič SiTor stiskalnice d.o.o.** in **14 faranov** ter **Župnija Šmihel** in **Vaške skupnosti Šmihelske fare**. Vsem donatorjem se ob tej priložnosti iskreno zahvaljujemo!

V nedeljo, 31. avgusta, je župnik, **gospod Marjan Škvarč** z **vikarjem Gašperjem Naglostom** po nedeljski maši obnovljeni križ blagoslovil. Za vikarja Gašperja Naglosta je bil to poseben dogodek, saj je bil to njegov prvi nastop v Šmihelski fari. Zaradi blagoslova in lepega vremena, ko je po dnevih močnih nalivov spet posijalo sonce, se je maše udeležilo veliko število vernikov.

Vaška skupnost Šmihel, foto: Ernest Margon in Gašper Butina





Kultura je odnos

Ker **glasu kulture** ni povsod enostavno slišati, je še pomembneje, da se slišimo in o tem govorimo glasno med seboj **vsi, ki nam je mar** za ohranjanje najpomembnejših življenjskih kulturnih vrednot, ki zadostijo vprašanju, kdo smo in od kod izhajamo. **Zavednost in pripadnost** v dejanjih, ne samo besedah, je vrlina redkih, zato je potrebno vlagati več energije in truda za slišnost ter povezovati ljudi in vsebino. Veliko je pogovorov na temo, da morajo biti projekti, kot so vsebine zavednih domačinov, pesnikov, pisateljev in skladateljev **domačega okolja**, dejavnost na višjem nivoju, kot je le ljubiteljska. Prava pot postavljanja vrednot, vemo, je od staršev do otrok, enako velja v okolju do ljudi.

Vodja študijskega krožka in člani se zavedamo, da je to predvsem **odgovornost institucij**, a z domačim, bogatim raznolikim znanjem, tudi poznavanjem Vilharjeve rodbine in izkušnjami nesebično oblikujemo programske koncepte, jih razvijamo, vodimo in promoviramo. **Aktivno** in z **rešitvami** seznanjamo javnost in prenašamo znanje na bodoče generacije. Predajamo jih institucijam, a jih kljub iniciativam in iskanjem ustrezne finančne podpore še vedno sami pripravljamo, organiziramo in izvajamo večinoma prostovoljno. Z vsakim letom nadgrajujemo aktivnosti načrtno in sistematično in s tem dvigujemo tudi **kakovost promocije okolja**, kar je bil naš začetni cilj, ki mu bomo sledili tudi v bodoče. Nastopamo kritično, a vedno kulturno, z dejstvi in spoštovanjem do ljudi in vsebin, do avtorstva in prostovoljstva.

Z objavami delovanja študijskih krožkov in dogodkov sodelujemo ves čas tudi v projektu DEDK (Dnevi evropske kulturne dediščine)...V času svojega trinajstletnega delovanja, kot je **zapisano v opisu delovanja pod okriljem Andragoškega centra Slovenije**, je vodja Študijskega krožka Naravna in kulturna dediščina Zgornje Pivke izpeljala 17 kontinuiranih različnih tematskih študijskih krožkov ter tako **prispevala k trajnostnemu razvoju**.

Pohod PO VILHARJEVI POTI, že desetič na prvo soboto v septembru, je namenjen spominu na rojstvo Miroslava Vilharja in rodbini Vilhar s Kalca.

Sprehodi po Zgornji Pivki so magični zaradi čudovitih razgledov, dostopnosti iz vsake hiše naravnost v naravo,

ter neprecenljivi s stališča medgeneracijskega kvalitetnega preživljanja prostega časa, izobraževanja, druženja in skrbi za lastno zdravje. **Dostopnost pohodnih lokacij, ki jih na dan pohoda popestrimo z bogatim kulturnim dogajanjem**, je v konceptu in pripravljena premišljeno ter prilagojeno za doživetje tudi brez prehojene poti. Kdor želi, se na posamezno lokacijo lahko tudi pripelje in se udeleži spominske slovesnosti in kulturnega dogajanja, druženja in seznanjanja z vsebino delovanja študijskega krožka ali pa samo uživa v vzdušju. Zlasti petje in glasba v akustični cerkvi in pred stolpom je vedno znova izjemno čustven vse prisotne.

Posebno zahvalo za sodelovanje na 10. tradicionalnem spominskem pohodu izrekam: družini Urbančič z Bača, saj se je stolp gradu Kalec ohranil zaradi njih, ki potrpežljivo in nesebično gostijo pohodnike na svoji zemlji, **Veri Dobaj**, prapravnunukinji Miroslava Vilharja, za obnovo nagrobnega spomenika rodbine s Kalca ter **Zavodu za turizem Pivka**, ki je Študijski krožek povabil k razvoju promocije naravne in kulturne dediščine v zadnjih treh letih in nam tako omogočil delovanje neformalne izobraževalne dejavnost.

Ob **10. tradicionalnem pohodu PO VILHARJEVI POTI** javno izrekam **zahvalo** vsem **podpornikom, sodelujočim, pohodnikom in nastopajočim**. Iskrena hvala **staršem** za dragocene vrednote in spodbude, **Špeli, Astrid Emiliji, Borisu, Tonetu** za kritično podporo, **tašči Vidi**, ki je več let aktivno sodelovala v vseh prizadevanjih ohranjanja kulturne dediščine, **Matjažu Vilharju** za raziskovanje in zapise dejstev o pripadnikih rodbine Vilhar, po moški in ženski strani, kar pri rodovnikih ni običaj, je pa najbolj primerno in trajno, **Andreju Rijavcu**, lokalnemu vodniku in interpretu kulturne dediščine, zlasti Vilharjeve, **Tini Kirn**, geografinji domačinki, za predanost in vodenje po Pivških jezerih, **Andreji Blažič Klemenc** za avtorski scenarij spominske slovesnosti in povezovanje kulturnega dogajanja, **KUD Ščuka iz Planine**, rojstnega kraja Miroslava Vilharja in njegovih otrok, za izvedbo prizorov iz Jamske Ivanke v naravnem okolju romantičnega gradu Kalc, **KD Juršče**, Dramski sekciji, **Niki Sotlar** za čustveno interpretacijo pesmi Na Kalcu, **Juretu Počkaju**, baritonistu, ki izjemno ustvarjalno, neumorno in tudi simbolično utrjuje odnos mlade generacije do Vilharjevih pesmi, **Kristjanu Arhu**, harmonikarju, za užitek glasbenega izvajanja,



ŽPZ Sklad Bakar, ki z nami že več let deli ustvarjalnost Serafina Vilharja in njegov pomen na Hrvaškem, ki se ga prej nismo zavedali, **Hiši kulture v Pivki** za izjemen pristop in razstavo Vilharjeve pesmi v grafiki, na ogled tudi ob stolpu na borjaču, **Jezerkam** za srčnost in vztrajnost sodelovanja, **Fotografom Zgornje Pivke**, ki vztrajno promoviramo Zgornjo Pivko in romantično lokacijo Kalca in Zgornje Pivke, z razstavo fotografij Poezije v brošuri ŠK, tudi na ogled na čisto pravem mestu, v objemu stolpa, **MePZ Lipa zelenela je** za nastop na borjaču gradu Kalc, pod "tisto našo LIPO", **Jolandi Slavec**, lokalni vodnici iz Knežaka, s katero se vsa leta povezujemo, **Tanji Blažek**, sogovornici v prizadevanjih in predstavnici OŠ Knežak, **Manci Pecman Buček**, učenki OŠ Knežak, za izrazni recital, **Vojku Mihlju** za pomoč pri ogledu kapele Evgena Vilharja, **KD Miroslav Vilhar Zagorje** za tehnično podporo. Hvala tudi **Ljudski univerzi Postojna**, matični ustanovi študijskih krožkov, **Zavodu znanje Postojna**, pod katerega okriljem je večina krožkov potekala ter Zavodu za turizem Pivka, ki se je vključil leta 2023, enako

vsem članom študijskih krožkov (preko 120, nekateri udeleženci več ŠK).

Lipo, ki naj drevo postane, posvečamo rodbini Vilhar in 10. tradicionalnemu pohodu PO VILHARJEVI POTI, torej tudi vsem udeležencem in ljubiteljem kulture Zgornje Pivke.

Srčna hvala vsem, zlasti domačinom, ki s povezovanjem in pozornostjo javno delite z nami svoje vrednote in neprecenljiv odnos do kulturne dediščine!

Vabljeni vsi na 11. pohod Po Vilharjevih poteh naslednjo prvo soboto v septembru!

Marjeta Marinčič Vilharjeva
Študijski krožek

Naravna in kulturna dediščina Zgornje Pivke
Brezčasnost kulturne dediščine na meji dveh občin
Zavod za turizem Pivka
Foto: Arhiv Marinčič in Stojan Spetič



Otvoritev razstave 3. likovne kolonije v vasi Suhorje

21. avgusta je bila v knjižnici v Pivki slovesna otvoritev razstave likovnih del, ki so nastala na tretji likovni koloniji na Suhorju 21. junija letos. Zanimanje za slikanje na Suhorju raste iz leta v leto, tako je letos nastalo 14 čudovitih slik v različnih tehnikah in tematikah, ki pa so vse vezane na Suhorje, kulturno in naravno dediščino in lepote kraja. Razstavo je postavil kurator Bagrat Arazyan iz Centra za sodobno umetnost Pivka, ki se je tudi sam udeležil slikanja.

Najprej je bila čez poletje razstava postavljena v vaški hiši Suhorje takoj po koloniji, sedaj si jo je možno ogledati še v Pivki. Ob odprtju smo pripravili lep glasbeni dogodek. V prvem delu sta nastopila pevca **skupine Studenec**, ki sta zapela ljudsko pesem Če so tiste stezice in Vilharjevo Rožic ne bom trgala. V drugem nastopu je na kitaro zaigral in zapel **Aleksander Myronenko** iz Ukrajine. Njegove pesmi so pripovedovale o ljubezni, ki poganja svet naprej in večnih temah staranja, odraščanja in veselja nad vnuki, ki prihajajo za nami. V krajšem nagovoru je **Anja Kocman**, **vodja območne izpostave JSKD Postojna**, pozdravila skupno delo **Kulturnega društva Lipa** iz Pivke in **Vaškega društva Suhorje**, ki v sodelovanju organizirata dober kulturni dogodek, ki je povezal umetnike od morja do notranjosti Slovenije. Predstavnica vaščanov Suhorja **Kristina Dekleva** je poudarila, kako pomembne so take prireditve za vas, ki živi nekoliko dlje od mestnega središča. Ohranjajo svojo kulturno dediščino in so nanjo ponosni, tako spoznavajo njihov svet tudi ljudje iz drugih krajev. Ponosno je najavila zbornik, ki bo posvečen njihovemu pesniku in



učitelju Jožetu Volku-Suhorskemu, saj odkrivajo njegovo bogato literarno zapuščino. **Predsednica KD Lipa Pivka Irena Margon** pa je pripravila program in spretno povezala vse udeležence odprtja razstave. Lep obisk razstave je pokazal, da se po poletni vročini obiskovalci vračajo v kulturne hrame. Ob koncu so se članice **Vaškega društva Suhorje** spet odrezale z odlično pogostitvijo z domačimi dobrotami. **Občini Pivka** in **JSDK – izpostava Postojna** se zahvaljujemo za finančno pomoč za uresničitev kulturnega projekta ter seveda glasbeniku in pevcema za bogat glasbeni prispevek.

Irena Margon, foto: Ernest Margon

Otvoritev razstave likovnih del Bagrata Arazyana

23. avgusta smo v galeriji Krpanovega doma otvorili razstavo pivškega umetnika armenskega rodu Bagrata Arazyana. Gre za njegovo novo serijo z naslovom *Metafizika*, ki jo sestavlja 15 manjših del enakega formata. Likovna kritičarka Margarita Ghazaryan je v spremni besedi kataloga zapisala: »V avtorjevih delih je nemogoče spregledati globoko zaskrbljenost in zanimanje za aktualne svetovne dogodke. Številni kulturni, socialni, politični in drugi konteksti v njegovi seriji puščajo svoj pečat.« Ustvarjalci metafizičnega slikarstva so v svojih delih upodabljali predmete in poudarjali, da ti nimajo nobenega simboličnega pomena. Sam Bagrat pravi: »Zanima me razvijanje situacije, v kateri predmet izgubi svoj funkcionalni pomen in začne govoriti o nevidnem in skritem, kar predmetu omogoča obstoj. Govori o ontološki sestavini predmeta.«

Bagrat je vsestranski umetnik, kar je dokazal z lastnim tenkočutnim glasbenim nastopom ob otvoritvi. Ugotavljali smo, da sta nam pisana beseda in glasba lažje razumljivi kot sodobne likovne podobe. Tako nas je Bagrat z igranjem na sintetizator uvedel v likovno govorico – v »upodobitve skritih pomenov sveta, ki ležijo onkraj vidnega«.



Redni obiskovalci razstav in postavitev drugih avtorjev pod kuratorstvom Bagrata Arazyana pravimo, da z njim potujemo v zahtevni svet sodobne umetnosti. Vsaka plast, ki jo odkrijemo, nas nagradi z novimi spoznanji o umetnosti, svetu in nas samih.

Razstava je prodajna. Vabimo vas, da si jo v času odprtja Krpanovega doma ogledate do 5. novembra.

Zavod za turizem Pivka, foto: Bagrat Arazyan

Kaplje v morje. Takšne, ki sprožajo valove

Med poletjem se je v rokodelskem centru Škofja Loka odvila enomesečna pregledna gostujoča razstava del trajnostne oblikovalke in rokodelke Maje Modrijan, ki vodi društvo Destilator.

Maja je že dve desetletji trajnostna oblikovalka in rokodelka. Izdelava uporabnih predmetov iz odpadnih in naravnih materialov ter združevanje rokodelskih tehnik in sodobne tehnologije je namreč področje, ki si ga je izbrala za svoje delo in za način življenja.

Težko določi, kdaj je s tem začela. Bolj ugotavlja, da ni nikoli nehala. Kreativno raziskovalen »naredi sam« princip je namreč vpisan že v njen DNK, od otroštva, ko je zbirala dragocene ostanke niti, koščke blaga in gumbe okoli šivalnega stroja svoje mame in se potikala v očetovi delavnici, kjer so ob izdelavi lesenih grabelj nastajali magični spiralni oblanci z luknjami. Med študijem likovne smeri na Pedagoški fakulteti se je poleg risanja, slikanja in kiparstvu najbolj aktivno posvečala keramiki in grafiki.

Sočasno in kasneje je znanje nadgrajevala in začela med seboj kombinirati šivanje in krojenje s sitotiskom na tekstil, tudi z naravno rjavečo pasto, ročno izdelavo papirja z vodnim in slepim tiskom, vezavo knjig, naravno barvanje in tiskanje na tekstil in papir, raziskovanje potenciala različnih odpadkov, kar jo je pripeljalo do izdelave okvirjev, predelave pohištva in ustvarjanja unikatnih recikliranih izdelkov za dom, izdelave gumbov, Volinih denarnic, etuijev, map in torb ter navsezadnje do čevljarstva. Od študija dalje je delovala samostojno, v tandemu



Smmart in v oblikovalskem timu **Smetumet**, od leta 2017 pa ustvarja pod znamko **Destilator**.

Razstava je predstavila izbor njenih recikliranih in naravnih izdelkov, ki so nalezljiv vir kreativnosti in iznajdljivosti ter inspirativen pogled na zavržke. Prisotna je bila tudi zbirna škatla, kamor so obiskovalci lahko prinesli zaželeno tekstilne zavržke. Ti so bili uporabljeni pri kreacijah za **Krožno modno revijo**, ki se je odvila 2. septembra v ZRC SAZU v Postojni. Trenutno izdeluje novo kolekcijo oblačil in obutve **Gobelinije**, za katero zbira stare gobeline. Lahko so uokvirjeni ali ne, na pol izdelani ali celo nenarejeni. Donacije gobelinov, ki jih ne potrebujete, lahko v delovnem času dostavite v **Hišo kulture v Pivki** ali pa se dogovorite za obisk **Destilator studia v Postojni** (www.destilator.si).

MM, foto: arhiv Destilator

Kulturno društvo Lipa ohranja spomin na Ludoviko Kalan

Letos mineva 125 let od rojstva Ludovike Kalan, rojene v Št. Petru na Krasu 24. 8. 1900. Bila je zavedna učiteljica, kulturna delavka, pesnica in prevajalka, predvsem poezije španskih pesnikov.

Bila je pomembna osebnost na Pivki, predana in zvesta slovenstvu je pustila svoj pečat v šolstvu na Pivškem. Pod fašizmom se je na skrivaj lotila poučevanja otrok v slovenščini, po osvoboditvi pa je ustanovila slovensko osnovno šolo v Piranu. Med njenimi številnimi pesmimi je tudi pesem »Vsadila bi sončnice ...«

Tudi letos se je hvaležno spominjamo s šopkom njenih priljubljenih rož. Ob tem so se v društvu spomnili tudi njenega očeta Mihaela Kalana, ki je bil proti koncu 19. stoletja steber šolstva v Št. Petru.

V letu 1908 pa je postal častni občan občine Št. Peter na Krasu.

KD Lipa Pivka



Koncert Ane Mezgec s prijatelji

Koncert Ane Mezgec s prijatelji, ki so pogosto del projekta in skupine Nakána, se je odvil 16. avgusta na odru Penziona Na meji v Trnju. Kot vsako leto je bil tudi letošnji koncert posvečen mami Nadi Vidmar Mezgec, ki žal ni več med nami. Poklon prečudoviti osebi z glasbo je čez leta prerasel svoj okvir in sedaj dosegel tudi širšo javnost.

To poletje se je namreč odločitev, da se dogodek oglašuje, ozvoči ter predstavi v širšem pomenu te besede, izkazala za pravilno. Zaradi navdušenja in hvaležnosti številne publike bo naslednje leto dogodek zagotovo ponovno izpeljan v enakem, če ne večjem obsegu. Koncert, ki je sedaj že postal tradicionalen, bo še naprej ohranjal svojo sporočilnost in visoko umetniško raven.



Ana Mezgec, foto: osebni arhiv



Več kot 2500 ljudi na osrednji proslavi ob prazniku priključitve Primorske k matični domovini

Ilirska Bistrica je 14. septembra gostila osrednjo proslavo ob prazniku priključitve Primorske k matični domovini, ki se jo je udeležilo več kot 2500 obiskovalcev. Slavnostna govornica je bila predsednica Republike Slovenije dr. Nataša Pirc Musar, ki je poudarila pomen svobode in spomina na boj Primorcev proti fašizmu. Opozorila je na vrednote solidarnosti, poguma in skupnosti, ki so Slovence vodile do zmage nad fašizmom in nacizmom, ter pozvala k strpnemu in iskrenemu dialogu o prihodnosti družbe. Posebej je izpostavila odgovornost do miru, pri čemer je kot pretresljiv opomin navedla trpljenje otrok v Gazi. Zbrane je nagovoril tudi župan občine Ilirska Bistrica dr. Gregor Kovačič, ki je orisal zgodovinski pomen pariške mirovne pogodbe in aktualnost misli pesnika Dragotina Ketteja: "Popolnitev bodi moj vzor, luč, resnica moje delovanje." Dogodka so se udeležili številni visoki predstavniki političnega in družbenega življenja, med njimi predsednica Državnega zbora mag. Urška Klakočar Zupančič, prvi predsednik RS

Milan Kučan, ministri, poslanci ter župani primorskih občin, med njimi tudi župan Občine Pivka Robert Smrdelj.

Pridružili so se tudi predstavniki in predstavnice veteranskih in domoljubnih organizacij ter praporščaki. Slovesnost, ki jo je režirala **Katja Pegan**, je bila posvečena na Premu rojenemu pesniku Dragotinu Ketteju. Nastopili so združeni pevski zbori, pihalna orkestra iz Ilirske Bistrice in Kopra, otroški zbor iz učencev vseh šol v občini ter primorski dramski ustvarjalci in glasbeniki, med njimi Drago Mislej Mef, Rudi Bučar, Tadeja Fatur, Tjaša Fajdiga, Tinkara Kovač, Jure Počkaj in Gregor Ravnik, ob spremljavi Orkestra Slovenske vojske. Poseben vtis je pustil tudi nastop Garde Slovenske vojske.

Občina Ilirska Bistrica je prireditev izvedla v soorganizaciji Združenja borcev za vrednote NOB Ilirska Bistrica ter ob sofinanciranju drugih primorskih občin.

Občina Ilirska Bistrica, AFČ, foto: Občina Ilirska Bistrica



Slovesno odprli prenovljeni Notranjski muzej

Notranjski muzej Postojna je v novo šolsko leto in jesen vstopil v nadgrajeni podobi. Odprli so namreč nove prostore z interaktivno razstavo o kraških jamah, nov zunanji ogledni depo in lapidarij ter dopolnjeno stalno razstavo **Muzej krasa**. Trak so na otvoritvenem dogodku svečano prerezali **vodja Notranjskega muzeja Postojna Tina Poljšak, ministrica za kulturo dr. Asta Vrečko in župan Občine Postojna Igor Marentič**.

»Današnji trenutek ni zgolj odprtje prenovljenega prostora, temveč praznik sodelovanja, skupnih idej in truda, ki so bili vloženi v to, da lahko danes stojimo tukaj. Naj ta prenova ne bo le simbol spremembe zidov, ampak tudi novih priložnosti za skupnost, za obiskovalce in za vse, ki verjamejo v moč kulturne dediščine,« je na otvoritvi poudarila **Tina Poljšak**, vodja Notranjskega muzeja Postojna.

Ministrica za kulturo dr. **Asta Vrečko** je v svojem govoru nato izpostavila, da je slovenski kras unikat na globalni ravni, ki ga preučujejo raziskovalci in inštituti z vsega sveta. »Zato so vsebine, ki jih muzej odpira – varovanje okolja, skrb za naravo, odgovornost do smeti, ki jih puščamo za sabo – izjemno dragocene. To je tista prava dodana vrednost muzeja: izobraževanje v najširšem smislu. Poudariti moramo, da je kulturna in naravna dediščina naša skupna lastnina. V Sloveniji se tega dobro zavedamo, a hkrati je to javno dobro: nekaj, kar ne pripada nikomur posebej, ampak preteklosti, sedanjosti in prihodnosti,« je poudarila dr. Asta Vrečko, ki je bila tudi slavnostna govornica otvoritve. **Projekt Kul(turizem)** oziroma prenovu Notranjskega muzeja Postojna v okviru Načrta za okrevanje in odpornost (NOO) poleg ministrstva za kulturo sofinancirajo Evropska unija – NextGenerationEU in Občina Postojna.

Prispevek k turističnemu gospodarstvu in podjetništvu

Občina Postojna je s strani Ministrstva za kulturo prejela 1.660.000 evrov sofinancerskih sredstev za izvedbo projekta »Kul(turizem) kot generator razvoja destinacije«. Gre za projekt Občine Postojna in Zavoda Znanje Postojna, v skupni vrednosti 2,1 milijona evrov, ki je obsegal tretjo fazo obnove stavbe garnizije, kjer domuje Notranjski

muzej Postojna. Poleg tega so zagotovili tudi inovativni program in vsebine, ki interdisciplinarno povezujejo več deležnikov in področij. S tem bo projekt prispeval k okrevanju turističnega gospodarstva in podjetništva.

»Danes je za našo občino poseben dan. Nove pridobitve kažejo na razvoj naše občine v središče kulture, znanja in turizma. Postojna je na svetovnem zemljevidu vendarle več kot le Postojnska jama. Odlikuje nas bogat nabor kulturnih doživetij za vse generacije. Prav to je ključ do naše prepoznavnosti doma in v svetu. Otvoritev pa sovpada tudi z začetkom novega šolskega leta. Verjamem, da bodo mladi umi tu našli navdih za radovednost, domišljijo in ustvarjalnost,« je pomembnost muzeja za Občino Postojna izpostavil župan **Igor Marentič**.

Poleg prenovljene strehe so predstavili tudi prenovljeno muzejsko trgovino s svežo ponudbo izdelkov in spominkov. Za različne skupine obiskovalcev so omogočili tudi nova doživetja in produkte, kot so igrificirano doživetje Krasolov, digitalna platforma Krasflix, Arheološki kotiček za otroke ter digitalna mikroskopa.

Program sta glasbeno popestrila **Tinkara Kovač**, ki je zapela pesmi *Veter z juga*, *Mars in Venera* ter *Bodi z mano do konca*, in kantavtor **Robert Petan**, ki je posebej za otvoritev ustvaril pesem o muzeju z naslovom *To ni poezija*.



A.J., foto: arhiv: Notranjski muzej Postojna

Pivka je bogatejša za novo javno poslikavo

Hiša kulture je organizirala že četrto izvedbo projekta **Poslikana Pivka (2022–)**, ki raziskuje stensko slikarstvo, njegov izraz, domet in pomen v javnem prostoru.

Prva poslikava je nastala leta 2022, ko je slikar **Leon Zuodar** na dvorišču za Hišo kulture izvedel delo z naslovom **Artist at Work**, ki tematizira delo umetnika, njegov prispevek k razvoju družbe in družbeno percepcijo sodobne umetnosti. Naslednje leto je slikarka in ilustratorica **Petra Preželj** poslikala steno podpornega zidu ob vrtcu Mavrica s prepletom figur živali, rastlin, ljudi in fantastičnih bitij, poslikava pa z naslovom **Povej zgodbo** ostaja odprta za interpretacijo. Lani je slikar **Marko Šajn** izvedel poslikavo na steni objekta v bližini železniške postaje v Pivki. Poslikava z naslovom **ODHODI / PRIHODI** se nanaša na Pivko kot mesto prehoda, prikazuje jo kot kraj, ki ga vsi zgolj prečkajo ali prehodijo ali prestopijo (na drug vlak) in v katerem se nihče ne ustavi, torej v nekem smislu kot ne-kraj.

V juliju je slikarka **Iva Tratnik** izvedla poslikavo na križišču Snežniške ceste in Radohovske poti. Poslikava z naslovom **7 palčkov 7 samurajev** se v zasnovi navezuje na svet (risanega) filma. Sestavljena je iz niza sličic, v katerih se med raznovrstnim rastlinjem skrivajo hrošči in palčki. Rastlinje predstavlja fiksni element, medtem ko se hrošči in palčki na vsaki od sličic spreminjajo. Palčki spominjajo na like iz risanega filma Sneguljčica in sedem palčkov (Snow



White and the Seven Dwarfs, Walt Disney Productions, 1937), hrošči pa na rdeče škratce (ki lahko predstavljajo tudi afriške obredne maske) ali rogače (katerih rogovi so kot simbol moči pogosto del samurajske bojne opreme). V zvezi s tem ni brez pomena tudi barva, ki se pri hroščih spreminja od rdeče prek rožnate do modre, medtem ko so palčki vseskozi črno-beli. S pomočjo omenjenih asociacij in referenc je celoto možno interpretirati na različne načine, med drugim tudi kot igrivo raziskovanje pojma moškosti in s tem povezanih družbenih pričakovanj v različnih prostorih in časih.

hisakulturepivka.com
fb.com/galerijahisakulturepivka
instagram.com/hisakulturepivka/

Mojca Grmek

Šolske delavnice v Hiši kulture

Galerija Hiša kulture v Pivki ni zgolj prostor za ogled umetniških del, ampak je tudi prostor, kjer se je mogoče naučiti marsikaj novega. Poleg aktualnih razstav pripravljamo vrsto različnih delavnic za raznolika občinstva, med njimi tudi za šolske otroke.

Delavnice so zastavljene celostno - kot doživetje, ki združuje učenje, izkustvo in zabavo. Vedno jih začnemo z vodenim ogledom razstave, kjer otroci spoznavajo, kaj sodobna umetnost je, najrazličnejše tehnike in postopke ustvarjanja ter načine vizualnega izražanja. Nato se zberemo v našem delovnem prostoru, kjer jim predstavimo grafiko kot umetniško zvrst, različne grafične tehnike in orodje/opremo, ki se uporablja pri tisku.

Med predstavitvijo si otroci ogledajo konkretne primere, potipajo materiale in spoznavajo osnovne pojme. Sledi ustvarjanje preprostih grafik. Najprej izdelava skic, kjer otroci pridobljene informacije aplicirajo na svoje stvaritve (zrcalnost matrice in grafike, risba kot osnova podobe ipd.), nato prenos skice na matrico in končno tiskanje v grafičnem ateljeju.

Tu jih vodimo skozi postopke priprave papirja in matrice za odtis ter uporabo tiskarske preše. Odtiskovanje matric je daljši proces, ki ga otroci izvajajo individualno, zato med čakanjem na vrsto z njimi izvajamo še druge aktivnosti.



Najbolj priljubljeno je igranje družabnih iger V Hiši prižgimo luči, Zgradimo nov svet, v barve odet in Zrcalni spomin. Pri prvi se igralci preizkušajo v združevanju pojmov in definicij na temo kulture in umetnosti, druga jim omogoča, da s pomočjo domišljije ustvarijočasne skulpture iz blazin, v tretji pa iščejo pare po principu matrica-odtis.

Veliko šol se je že odločilo za obisk galerije, njihova izkušnja pa je vselej pozitivna, saj nam otroci ob slovesu vedno znova rečejo, da bi še prišli. Z veseljem vas gostimo spet in spet, tisti, ki pa še niste prišli, ste vljudno vabljeni, da pridete in ustvarite svoje grafike, ki jih boste lahko vzeli domov in z njimi okrasili sobo ali razveselili prijatelje.

Se vidimo!

Silvija Šutej

Fotoaparat preživelega iz zaledja bitke za Stalingrad

Tokratni predmet v rubriki »Muzejski cekini« je nekdanji znameniti nemški analogni fotoaparat *Agfa Billy Record*, kakršne so izdelovali med letoma 1933 in 1942. Ima objektiv z zložljivim usnjenim mehkom, zložljivo kukalo, črno kovinsko ohišje in ponikljane robove. S 560 grami teže je kar lahek. Ustvarjen je bil za fotografije srednjega formata – vanj je bilo potrebno vstaviti filmski zvitek tipa 120, negativi fotografij pa so bili v velikosti 6 x 9 cm. Ima dve nastavitvi razdalje, od 2 do 5 m in od 5 m do neskončnosti. Čas osvetlitve določajo tri hitrosti zaklopa – petindvajsetinka, petdesetinka in stotinka sekunde. Zaslonka, ki uravnava količino svetlobe in ostrino slike, ima prav tako tri nastavitve (7.7, 11 in 16). Čeprav je bil fotoaparat popularen zaradi kvalitetnih fotografij in cenovne dostopnosti, je njegov kupec, Virgilij Tavčar, tik pred 2. svetovno vojno vendarle moral zanj odšteti približno polovico plače. Virgilij Tavčar (1919, Trst–2023, Sežana) je tedaj po uspešnem zaključku vojaške šole alpinizma *Duca degli Abruzzi* v Aosti postal inštruktor rekrutov in plezanja učil tudi princeso Mario Piemontsko. Januarja 1942 je bil kot pripadnik smučarskega bataljona *Monte Cervino* odpeljan na vzhodno fronto. Bil je eden od desetine bataljona, ki je preživel nepojmljive razmere v zaledju



bitke za Stalingrad. Preživel pa je tudi ta fotoaparat z nekaj dragocenimi fotografijami, ki dandanes na Slovenskem predstavlja edini znani ohranjeni fotoaparat primorskega Slovence z izkušnjo vzhodne fronte. Virgilij Tavčar pa je tudi eden od redkih primorskih Slovencev, ki so spomine o izkušnji v italijanskih oboroženih silah med 2. svetovno vojno, prelili v knjige.

Fotoaparat je shranjen v Depojih državnih muzejev v Pivki in je last Muzeja novejšje in sodobne zgodovine Slovenije, ki ima sedež v Cekinovem gradu v Ljubljani. Muzeju ga je podaril Vočko Tavčar, sin Virgilija Tavčarja.

Irena Uršič

Izobraževanje



Od domovine do poletnih sanj

Na OŠ Pivka je predzadnji šolski dan minil v znamenju praznovanja – ne le ob skorajšnjem začetku počitnic, temveč tudi ob pomembnem dnevu slovenske zgodovine, dnevu državnosti. Dogodek je lepo povezal preteklost, sedanjost in prihodnost. V sproščenem, a hkrati sporočilnem vzdušju so se učenci najprej poklonili naši samostojni državi, kulturni dediščini ter miru in svobodi, ki mnogim po svetu žal še vedno nista samoumevna.

Posebno vzdušje so ustvarili gostje iz Argentine – folklorna skupina **Vesel slovenski duh**, ki od leta 1997 pleše v okviru slovenskega društva **Triglav Rosario** in s tem ohranja ples vseh slovenskih pokrajin. Predniki ene izmed članic izvirajo prav iz naših krajev – iz **Nadanjega**

sela in Neverk. S slovenskimi in argentinskimi ljudskimi plesi so pokazali, kako lahko kultura povezuje generacije in celine.

Za njihov nastop na naši šoli sta jima toplo zahvalo izrekli **podžupanja občine Pivka Majda Godina** in **ravnateljica mag. Nadja Černetič**, ki je nato nagovorila tudi učence in jim zaželela, da bi si na poletnih počitnicah spočili misli in nabrali novih moči za novo šolsko leto.

Zaključni glasbeni in plesni nastopi so publiko pospremili v poletne dni z mislijo, da vsak izmed nas lahko s prijaznostjo in sodelovanjem prispeva k lepšemu vsakdanu.

Alenka Tomšič, foto: Anja Kotar



Šolski zvonec v Košani, Pivki in Šmihelu se je ponovno oglasil

sprejem na OŠ Košana

Danes so učenci znova prestopili prag Osnovne šole Košana ter Osnovne šole Pivka s podružnično šolo v Šmihelu. Prav poseben dan je bil za prvošolce, v Košani jih je sedlo v klopi 14, v Pivki 53, v Šmihelu pa trije.

Na svečanem sprejemu so prvošolce nagovorili ravnateljici, **dr. Vesna Rutar Grubič** in **mag. Nadja Černetič**, ter župan **Robert Smrdelj**. Predstavniki sveta za preventivo, **Ernest Margon**, je ob tej priložnosti otroke in starše opozoril na pomen varnosti v prometu. Poudaril

je, da so starši otrokom prvi zgled pri njihovih samostojnih korakih.

Občina Pivka je poskrbela, da bo začetek šolanja še prijaznejši in ustvarjalnejši – vsak prvošolec je prejel paket za ustvarjanje. Za dobro znanje pa bodo, kot vedno, poskrbele skrbne učiteljice.

Vsem učencem, še posebej prvošolcem, želimo uspešno, radovedno in ustvarjalno šolsko leto 2025/2026!

Občina Pivka



Sprejem prvošolcev OŠ Pivka



Zdravi vrtci in zdrave šole

Aktivnosti v vrtcu Košana, foto: strokovne sodelavke vrtca, šolsko leto 2024/25

Zdrav začetek življenja in skrb za zdravje otrok in mladostnikov sta ena izmed najpomembnejših zdravstvenih ciljev. Krepitev in ohranjanje zdravja v mladosti je še posebej pomembno ravno zato, ker postavlja dobre temelje za zdrav življenjski slog skozi celotno življenjsko dobo. V ta namen so bili uvedeni številni programi, med drugim tudi Zdravje v vrtcu in Slovenska mreža zdravih šol, ki ju vodi Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ).

»Zavedamo se, da je potrebno promocijo zdravja otrok in mladostnikov ves čas dograjevati, saj se s spremembami v družbenem okolju in življenjskim slogom pojavljajo drugačni dejavniki tveganja za njihovo zdravje ter nove obolenosti. S pomočjo omenjenih programov zavodi z različnimi dejavnostmi tako spodbujajo, omogočajo in krepijo zdravje vseh v njihovem okolju ter na vseh področjih – telesnem, duševnem, socialnem in okoljskem zdravju. Programa delujeta celostno in v aktivnosti poleg otrok in mladostnikov, učiteljev, vzgojiteljev ter njihovih staršev oz. skrbnikov vključujeta tudi lokalno skupnost,« poudarjajo **Maja Mladenović, vodja tima zdravih šol na OŠ Pivka, strokovne delavke vrtca pri OŠ Košana ter regijska koordinatorica programa Slovenske mreže zdravih šol in Zdravja v vrtcu Patricia Lapajne iz NIJZ OE Koper.**

Program **Zdravje v vrtcu** poteka že od leta 2006, razvili so ga na Zavodu za zdravstveno varstvo Ljubljana. V šolskem letu 2024/25 je bilo v program vključenih 213 od 421 vrtcev iz celotne Slovenije, v zdravstveni regiji Koper pa 17 vrtcev od 30. V šolskem letu 2025/26 bodo v vrtcih v okviru rdeče niti »Male roke gradijo velika prijateljstva« spodbujali prijaznost, ustrezno komunikacijo in vse aktivnosti, ki preprečujejo, da bi v kasnejši dobi prišlo do medvrstniškega nasilja.

V Občini Pivka v programu sodeluje **vrtec pri OŠ Košana**. V minulem šolskem letu so izpeljali številne aktivnosti, ki krepijo zdravje in pripomorejo k zdravemu načinu življenja otrok in njihovih družin. Veliko pozornost so namenili gibanju, tako na prostem (npr. dopoldnevi v gozdičku, pohodi, vožnja s poganjalčki, sprehodi, rolanje) kot tudi vodenim gibalnim uricam v telovadnici. Pogovarjali so se o zdravi prehrani in si večkrat sami pripravili zdrave sadno-zelenjavne malice in s tem sooblikovali zdrave prehranjevalne navade. Igra je zelo pomembna za dobro

počutje otrok, zato so del dneva namenili tudi prosti igri v igralnici in na prostem z naravnimi materiali, igro v gozdu ter igro na igrišču.

Program **Slovenske mreže zdravih šol**, ki je tudi del Evropske mreže zdravih šol, deluje že od leta 1993. V šolskem letu 2024/25 je bilo v program vključenih 436 osnovnih in srednjih šol ter OŠ s prilagojenim programom iz celotne Slovenije. V zdravstveni regiji Koper je vključenih 32 od 51 osnovnih in srednjih šol. V šolskem letu 2025/26 bodo nadaljevali z rdečo nitjo na temo medvrstniškega nasilja.

V Slovensko mrežo zdravih šol sta vključeni **OŠ Pivka in OŠ Košana**. Na Osnovni šoli Pivka vsebine, povezane z zdravjem, segajo na različna področja. Na šolski jedilnik poskušajo vključiti čim več lokalnih in sezonskih živil, ki jih je v posameznem obdobju mogoče dobiti ter oblikovati za učence zdrave obroke. V sklopu razširjenega programa učencem ponujamo dejavnost Zdrava šola, kjer učenci pripravljajo promocijske plakate v smislu preventive pred določenimi boleznimi in zdravega življenjskega sloga. Nato jih razstavijo v kotičku zdrave šole pri jedilnici, da jih lahko preberejo še ostali učenci in zaposleni šole. V letošnjem šolskem letu so obeležili kar nekaj svetovnih dni, povezanih z zdravjem. Pri razrednih urah je bilo izvedenih tudi nekaj delavnic na temo medvrstniškega nasilja pod sloganom »Odpikajmo nasilje«. Ne pozabijo pa tudi na gibanje. Učenci imajo na voljo aktiven odmor po malici, kjer sodelujejo z učitelji športa.

Maja Mladenović, strokovne delavke vrtca pri OŠ Košana in Patricia Lapajne



Kotiček Zdravih šol na OŠ Pivka, avtorica Maja Mladenović, šolsko leto 2024/25

Tečaj rolanja za predšolske otroke

Tudi v letošnjem šolskem letu smo v Vrtcu Pivka organizirali tečaj rolanja za predšolske otroke. Rolanje sodi med dejavnosti programa Mali sonček – gibalnega programa, katerega namen je obogatiti vsakodnevno gibanje v vrtcu s sodobnimi gibalnimi vsebinami. Program je namenjen otrokom, starim od 2 do 6 let.

Otroci so se skozi igro naučili pravilnega vstajanja in padanja ter zaustavljanja. Pri različnih elementarnih igrah so spoznavali vožnjo med stožci (spremembo smeri), prenos teže na eno nogo, »limonice«, urili pa so tudi ravnotežje in koordinacijo. Prav vsi otroci so osvojili osnovne veščine rolanja.

A niso postali le spretnejši – pridobili so tudi na pozitivni samopodobi, saj so spoznali, da se je vredno potruditi,



vztrajati ter da lahko po vsakem padcu vedno znova vstanemo.

Tanja Kotnik

50 let srednje šole v Sežani: od skromnih začetkov do sodobnega šolskega centra

Ideje o srednješolskem izobraževanju v Sežani segajo že v 50. leta prejšnjega stoletja. A pot do odprtja šole je bila dolga in zapletena, saj so bližnje srednje šole v ustanovitvi srednje šole v Sežani videle veliko konkurenco. Sanje številnih mladih iz Krasa in Brkinov, da bi se šolali v bližini doma, so postale resničnost 1. septembra 1975. Na ta dan so pričeli s poukom oddelek dijakov gimnazije kot dislocirani oddelek Gimnazije Koper, oddelek ekonomskih tehnikov kot dislocirani oddelek Ekonomsko administrativne šole Koper, pridružili pa so se jim še dijaki 3. letnika RTV mehanikov, ki so leta 1973 začeli šolanje v okviru Delavske univerze v Sežani in so bili dislocirani oddelek Izobraževalnega centra Litostroj Ljubljana. Vsi trije oddelki so predstavljali temeljni kamen zdajšnje srednje šole.



Pouk je sprva potekal v prostorih osnovne šole na Kosovelovi ulici in v »stari šoli« na Bazoviški ulici, kjer je danes sedež Ljudske univerze. V novo, moderno zasnovano

šolo na Stjenkovi 3, so se dijaki in učitelji preselili marca 1980. V šolskem letu 1981/82 se je šola osamosvojila in pridobila matičnost programov. 80. leta je zaznamovalo usmerjeno izobraževanje, stari programi so bili ukinjeni in odpirali so se novi. Namesto gimnazije smo izvajali družboslovno-jezikovni in naravoslovno-matematični program, izobraževali pa tudi bodoče elektronike, kovinarje, ekonomske tehnik in trgovce. Po ponovni uvedbi splošne gimnazije je šola nekaj let vpisovala dijake tudi na ekonomsko gimnazijo. V okviru ekonomske šole pa je glede na potrebe kraja poleg osnovnega ekonomskega programa ponujala še programe poslovni tajnik, poslovni tehnik in administrator. Nekateri so se obdržali dlje, nekateri pa manj. Leta 2003 je bila v neposredni bližini šole slovesno odprta nova, sodobno opremljena športna



dvorana, ki je zelo razbremenila pouk športne vzgoje. Do tedaj so dijaki telovadili istočasno z osnovnošolci v stari športni hali.

Od leta 2008 srednja šola deluje v okviru Šolskega centra Srečka Kosovela. Ponuja programe splošna gimnazija, ekonomski tehnik in aranžerski tehnik in s tem ustvarja okolje, kjer se poučevanje prepleta s podjetništvom in umetnostjo, tradicija s sodobnostjo in lokalno z globalnim. Profesorji pri pouku in številnih projektih spodbujajo interdisciplinarnost, radovednost in ustvarjalnost. Naši dijaki, ki prihajajo od blizu in daleč – s Krasa, iz Brkinov, Vipavske doline, Goriške, Postojne, Pivke, Ilirske Bistrice, Obale in zamejstva – dosegajo nadpovprečne rezultate na maturi in poklicni maturi, posegajo po zlatih priznanjih na tekmovanjih znanja in uspevajo v študijskih programih.

Šola pa ni le učilnica. Že pol stoletja kroji mozaik spominov na začetek prijateljstev, prve ljubezni, iskanje odgovorov in kovanje načrtov za prihodnost.

Prav zato, da se ob 50. obletnici srednje šole ponovno srečamo in skupaj obujamo spomine, **VSE NAŠE BIVŠE DIJAKE IN DIJAKINJE VLJUDNO VABIMO NA OBLETNICO MATURE VSEH GENERACIJ, ki bo v petek, 14. novembra 2025, ob 19.30 v športni dvorani srednje šole.** Več informacij in prijavnica na telefon: 069 449 506, <https://scsks.splet.arnes.si> **Na dogodek se prijavite do 3. oktobra 2025.**

Gabrijela Rebec Škrinjar, foto: Samo Onič



20. športne igre Pokrajinske zveze društev upokojencev južne Primorske

Junija so se zaključile 20. športne igre Pokrajinske zveze društev upokojencev južne Primorske. Izvajalci tekmovalnih disciplin so bili: DU Il. Bistrica v streljanju, namiznem tenisu, balinanju za moške in šahu, DU Postojna v kegljanju za moške in ženske, taroku in briškuli – teršetju, DU Pivka v reševanju križank, DU Sežana v pikadu za moške in ženske ter ZDU MO Koper v balinanju za ženske.

Športniki DU Pivka so na igrah tekmovali v vseh devetih razpisanih disciplinah, razen taroku. O uspehih ženske ekipe v pikadu, moške ekipe v kegljanju in ekipe v reševanju križank, ki so zmagale v svojih panogah, smo že poročali, prav tako je prvo mesto osvojila tudi moška ekipa v balinanju.

Seštevek vseh rezultatov tekmovanj je Društvu upokojencev Pivka prinesel skupno 2. mesto med desetimi tekmujočimi društvi. Zmagovalne ekipe se bodo udeležile državnega prvenstva ZDUS. Vsem športnikom iskreno čestitamo.

A.S., foto: K.Š.





Vsako leto avgusta Društvo upokojencev Pivka organizira obisk gledališke predstave. Tudi letos so se odpravili v Krtino pri Domžalah. V pokritem gledališču na prostem Studenec so si 8. avgusta ogledali ljudsko igro s petjem Črna žena. Zgodba je postavljena v čas, ko so se na Gorenjskem pripravljali na kmečki upor, še vedno pa jih je bilo strah Turkov. Čeprav

naslovna oseba v igri umre, ima zgodba vendarle srečen konec. Na velikem odru z bogato sceno je nastopilo več kot petdeset članov igralsko-pevskega ansambla, ki jih je spremljal komorni orkester.

Gledališko predstavo si je ogledalo 45 pivških upokojencev.

Jelka Čeligoj

Zdravje in sociala

Začnimo z rednim gibanjem!

Telesna dejavnost je pomemben del zdravega načina življenja, saj je človeško telo ustvarjeno za gibanje. Z redno telesno dejavnostjo izboljšujemo kakovost življenja in telesno pripravljenost, obvladujemo prekomerno telesno maso, vzdržujemo mišično moč in gibljivost sklepov. Predvsem pa preprečujemo oziroma zmanjšujemo tveganja za nekatere bolezni, kot so bolezni srca in ožilja, obvladujemo krvni tlak in sladkorno bolezen, preprečujemo krhkost kosti in zmanjšamo možnost zlomov. Z vadbo izboljšamo razpoloženje, lažje obvladujemo stres in podaljšujemo čas samostojnega in aktivnega življenja v starosti. Tudi najmanjša sprememba šteje, nekaj telesne dejavnosti je boljše kot nič. Začnemo lahko z majhnimi koraki, nato pa postopoma povečujemo pogostost, intenzivnost in trajanje vadbe. Čeprav običajno največ pozornosti namenjamo aerobni vadbi, ne smemo zanemariti vaj za moč. Pri starejših pa so poleg teh še posebej pomembne tudi vaje za ravnotežje.

Z začetkom šolskega leta se otrokom in mladostnikom podaljša obdobje sedenja in mirovanja čez dan, zato je potrebno poskrbeti, da njihov urnik vključuje dovolj telesne dejavnosti in počitka. Tudi zanje je priporočljivo, da se redno gibajo in s tem prekinjajo daljša obdobja neprekinjenega sedenja, med katere lahko uvrstijo aktivne odmore. Tako ne bodo le izboljšali svojega razpoloženja in počutja, temveč tudi pozornost, učinkovitost, ustvarjalnost ter posledično učno uspešnost in druge dosežke.

Iz več vidikov torej lahko september postane mesec razmisleka in iskanja načinov za izboljšanje življenjskega sloga, zato ste vabljeni, da se pridružite številnim dejavnostim, ki se bodo odvijale v okviru Evropskega tedna mobilnosti in Evropskega tedna športa.

Naj šteje cel dan!

POSKRbite ZA UREJEN SPANEC

Poskrbite, da bo vaše spanje urejeno vsako noč (vsak dan ob približno istem času z zadostnim številom ur kakovostnega spanja).

Upoštevalje priporočila za zdravo spanje odraslih.

VEČ SE GIBAJTE

Za ohranjanje in krepitev zdravja izkoristite vsako priložnost za gibanje. Bodite redno telesno dejavni. V svoj vsakdan vključite različne intenzivnosti in oblike gibanja, vključno z vajami za mišično moč.

Upoštevalje smernice za telesno dejavnost in sedeče vedenje odraslih.

SKRAJŠAJTE ČAS SEDENJA IN MIROVANJA

Omejite količino časa, ki ga preživite sede. Nadomestite ga z več telesne dejavnosti, katerekoli intenzivnosti ter redno prekinjajte sedenje.

Sedite na kolo, sprehodite se, vrtnarite, zaplešite, izberite stopnice namesto dvigala, napolnite pljuča s svežim zrakom in aktivno zakorakajte v novo šolsko leto.

Enota za nenalezljive bolezni, NIJZ OE Koper

Možnost pridobitve izredne denarne socialne pomoči

Center za socialno delo Primorsko-Notranjska, Enota Postojna, obvešča občane o postopku za pridobitev izredne denarne socialne pomoči. Ta je namenjena posameznikom in družinam, ki so se zaradi nepredvidenih okoliščin, na katere niso mogli vplivati, znašli v materialni stiski, ali pa imajo izredne stroške, povezane s preživetjem, ki jih z lastnim dohodkom (ali dohodkom družine) ne morejo pokriti. Do pomoči so upravičeni državljani Republike Slovenije (RS) s stalnim prebivališčem v RS, tujci z dovoljenjem za stalno prebivanje ter osebe z mednarodno zaščito in njihovi družinski člani.

Vlogo je treba oddati na pristojni CSD glede na stalno prebivališče – osebno, po pošti ali elektronsko – na posebnem obrazcu, ki je dostopen na spletni strani

CSD, v papirnicah ali na samem centru. V vlogi je treba jasno navesti razlog materialne ogroženosti, namen porabe sredstev in višino zaprosene pomoči. Priložiti je priporočljivo tudi ustrezna dokazila (npr. odpoved pogodbe o zaposlitvi, račune za izredne stroške, bančne izpiske za zadnje tri mesece). **Vzemite si čas in opišite, zakaj ste se znašli v položaju materialne ogroženosti, oziroma, kakšne izredne stroške imate, ter ne pozabite navesti za kakšen namen (za nakup oziroma plačilo česa) in v kakšni višini (opredelite višino) potrebujete pomoč.** Za dodatne informacije se lahko občani obrnejo na CSD Primorsko-Notranjska, Enota Postojna, Novi trg 6, Postojna, telefon 05/70 01 200, e-pošta: gpcsd.posto@gov.si.

CSD Primorsko-Notranjska, AČ

Cepljenje proti HPV je najučinkovitejši način preprečevanja okužb

Okužbe s človeškimi papilomavirusi (HPV) so najpogostejša spolno prenosljiva bolezen, s katero se v življenju okuži večina spolno aktivnih oseb. HPV se prenaša s tesnimi stiki kože ali sluznic – tako pri vseh oblikah spolnega odnosa kot tudi pri bolj intimnem telesnem stiku (npr. ljubkovanje, drgnjenje ali dotikanje z rokami). Okužbe so najpogostejše pri mladostnikih in mladih odraslih, starih med 15 in 25 let. Ker okuženi pogosto nimajo znakov bolezni, se virusa ne zavedajo in ga nevede prenašajo naprej. Večina okužb mine brez posledic, nekatere pa lahko povzročijo resne zdravstvene težave, kot so genitalne bradavice ali celo rak (rak materničnega vratu, rak zadnjika, penisa, ustnega dela žrela).

Cepljenje proti HPV je najučinkovitejši način preprečevanja okužb. V Sloveniji je na voljo od leta 2006, leta 2009 pa je bilo vključeno v nacionalni program cepljenja za deklice 6. razreda osnovne šole. Od šolskega leta 2021/22 se brezplačno cepijo tudi dečki 6. razreda, stroške pa krije obvezno zdravstveno zavarovanje (ZZSZ). Na pobudo in prošnjo Zdravstvenega doma Postojna sta občini Postojna in Pivka nekaj let pred tem že omogočili brezplačno cepljenje dečkov. Tako je bil v našem dispanzerju dostop do brezplačnega cepljenja za oba spola vzpostavljen še pred nacionalnim programom. Program se je skozi čas širil – od začetnega brezplačnega cepljenja le za deklice do današnje možnosti cepljenja obeh spolov vse do 26. leta starosti. Najbolj učinkovito je cepljenje pred začetkom spolne aktivnosti, priporočena starost pa je 11–12 let (6. razred), saj je v tej starosti imunski odziv najmočnejši. Če se cepljenje opravi kasneje, po 15. letu starosti, so potrebni trije odmerki cepiva, prej pa zadoščata dva.

Cepljenje proti HPV se torej izvaja ob sistematskem pregledu v 6. razredu osnovne šole. Pred sistematskimi pregledi je za starše organizirano predavanje v zvezi s cepljenjem, na katerem šolska zdravnica poda vse informacije s tem v zvezi, starši imajo možnost prejeti strokovne informacije od zdravnice, ki njihove otroke spremlja v letih odraščanja, postaviti vprašanja in

razjasniti morebitne pomisleke. Spodbujamo jih, da to možnost izkoristijo in se udeležijo predavanja, za katerega prejmejo vabilo preko njihove šole. V kolikor se porodijo kakšna vprašanja, imajo možnost, da se individualno pogovorijo z zdravnico. Menimo, da takšno sodelovanje prispeva k zmanjševanju pojavnosti bolezni, povezanih s HPV, predvsem pa krepi zaupanje do zdravstva. Hkrati se v šolah izvaja zdravstvena vzgoja otrok in mladostnikov, ki dodatno ozavešča o preventivnih ukrepih, predvsem pa naslavlja odgovorno in zdravo spolnost. Kljub dokazani učinkovitosti cepiva proti HPV se Slovenija še vedno sooča z izzivi pri povečanju precepljenosti, enako velja tudi na našem območju. Lahko se sicer pohvalimo, da je precepljenost pri nas višja od slovenskega povprečja, a po pandemiji COVID-19 je delež cepljenih deklic in dečkov upadel. Ker je cepljenje prostovoljno, se starši pogosto znajdejo v dilemi. Naša naloga je, da jih opolnomočimo, jim ponudimo ustrezne informacije in si vzamemo čas za pogovor. Nenazadnje nezaupanje in dezinformacije močno vplivajo na precepljenost. Nekateri starši dvomijo o varnosti cepiva, kar posledično zmanjšuje stopnjo precepljenosti. Naša vloga je tu ključna za pridobivanje in ohranjanje zaupanja staršev.

Zadovoljni smo, da je pregledanost otrok v naši ambulanti dobra in da je precepljenost pri nas višja od slovenskega povprečja, a še vedno imamo prostor za izboljšave. Za dvig precepljenosti proti HPV je naš cilj izboljšanje sodelovanja s šolami in starši otrok. Kot zdravstveni strokovnjaki lahko prispevamo tako, da opozarjamo na napačne informacije, dajemo lasten zgled, ozaveščamo o pomenu preventive in smo vedno dostopni za informacije ter pogovore s starši.

Cepljenje proti HPV ni le osebna zaščita, ampak pomemben korak k zdravju celotne skupnosti. S pravočasno imunizacijo mladih lahko preprečimo številne resne zdravstvene težave in dolgoročno zmanjšamo pojavnost raka, povezanega z okužbo s HPV.

Šolska zdravnica Orhideja Dimc, med. sestra Mojca Šabec

Rožnati oktober: zgodnje odkrivanje rešuje življenja

Dr. Tanja Španić, izvršna direktorica Združenja Europa Donna Slovenija, je ena najvidnejših zagovornic bolnic z rakom dojk v Sloveniji in Evropi. Pri 26 letih so ji diagnosticirali raka dojk, leto kasneje pa se je pridružila Združenju Europa Donna Slovenija, v katerem deluje že vrsto let. Od leta 2020 do 2024 je vodila tudi evropsko koalicijo Europa Donna, ki povezuje organizacije za boj proti raku dojk po vsej Evropi. Aktivno sodeluje na številnih mednarodnih konferencah in projektih, je članica različnih strokovnih odborov in raziskovalnih skupin ter je bila do leta 2024 predsednica delovne skupine zagovornikov bolnikov pri eni najpomembnejših evropskih onkoloških organizacij, ESMO. V Sloveniji deluje v več strokovnih telesih pri Onkološkem inštitutu in Ministrstvu za zdravje. Po izobrazbi je veterinarica, doktorirala pa je iz molekularne in vedenjske nevroznanosti. Njeno poslanstvo je jasna in močna podpora bolnicam z rakom dojk ter izboljševanje kakovosti zdravljenja in življenja bolnikov.

Rožnati oktober je mesec osveščanja o raku dojk, ki ostaja najpogostejši rak pri ženskah, a zbolevalo lahko tudi moški. Po vsej Sloveniji potekajo številne akcije in dogodki, s katerimi Združenje Europa Donna Slovenija opozarja na pomen zgodnjega odkrivanja in pravočasnega zdravljenja ter spodbuja solidarnost in podporo bolnikom. Kaj je osrednja nit letošnjega Rožnatega oktobra?

Osrednja nit letošnjega Rožnatega oktobra je skrb zase in zavedanje, kako pomembno je zgodnje odkrivanje raka dojk in rodil ter podpora bolnicam in njihovim svojcem. Letošnjo kampanjo smo začeli že septembra, in sicer z osveščanjem o raki rodil, ki se nadaljuje tudi oktobra. Kampanja v obeh mesecih poteka pod sloganom »Ne pozabi nase«. Poleg preventive želimo opozoriti tudi na pomen kakovostne obravnave skozi celotno pot bolezni – od diagnoze, zdravljenja, spremljanja po bolezni do življenja z razsejano obliko raka. Rožnati oktober je čas, ko skupaj z našimi prostovoljkami, članicami in vsemi podporniki ustvarjamo prostor zaupanja in spodbude za vse, ki se srečujejo s to boleznijo.

Rak dojk je najpogostejši rak pri ženskah, tudi v Sloveniji, saj pri nas vsako leto za njim zbolijo okoli 1500 oseb, med njimi tudi nekaj moških. Kljub resnosti bolezni je spodbudno, da je ob zgodnjem odkritju zelo dobro ozdravljiva. Pomemben del preventive je samopregledovanje dojk, ki mora biti pravilno in redno. Na kaj moramo biti pozorne?

Pomembno je, da se ženske redno – enkrat mesečno – samopregledujejo, najbolje v času od 7. do 10. dneva po začetku menstruacije, ko so dojke mehkejšje. Ko menstruacije nimamo več, to počnemo izbrani dan v mesecu, ravno tako enkrat mesečno. Pozorne moramo biti na spremembe, kot so zatrdline, vdrti bradavica, izcedek ali spremembe na koži. Če karkoli opazimo, je ključno, da ne odlašamo, ampak se takoj obrnemo na osebnega zdravnika ali ginekologa. Samopregledovanje samo po sebi ni dovolj, zato je zelo pomembno, da se ženske



udeležujejo tudi nacionalnega presejalnega programa DORA, ki omogoča zgodnje odkrivanje in s tem boljše možnosti ozdravitve.

V združenju poleg bolnic z rakom dojk povezuje tudi bolnice z rakom rodil, ki predstavlja velik delež rakavih obolenj pri ženskah. Kateri so največji izzivi pri osveščanju žensk o pomenu zgodnjega odkrivanja raka in preventive? Kakšna je vloga nacionalnih presejalnih programov pri odkrivanju različnih vrst raka?

Največji izziv je premagati strah pred boleznijo in obiskom zdravnika ter prepričanje, da nas to ne more doleteti. Še vedno opažamo, da ženske pogosto postavljajo svoje zdravje na drugo mesto, za družino ali službo. Zato jih spodbujamo k skrbi zase, kot to dobesedno počnemo z letošnjo kampanjo Ne pozabi nase. Nacionalni presejalni programi DORA, ZORA in Svít imajo pri tem ključno vlogo, saj omogočajo zgodnje odkrivanje raka in bistveno zmanjšujejo umrljivost. Na žalost se vsi še vedno ne odzovejo na vabila, zato jih vseskozi spodbujamo k vključitvi. A presejalni programi niso dovolj, zato ponavljam, da moramo biti sami pozorni na kakršnekoli spremembe, saj lahko zbolimo tudi v starosti, ko še nismo ali nismo več vključeni v presejalne programe.



Glas Združenja Europa Donna Slovenija se sliši že skoraj 30 let. Koliko se je spremenila obravnava raka dojk in rodil v tem času?

V teh letih se je obravnava zelo izboljšala – danes imamo organizirano multidisciplinarno zdravljenje, presejalne programe, na voljo so številna nova zdravila in terapije. Bolnice imajo večjo podporo pri psihosocialni obravnavi in rehabilitaciji, a še vedno so izzivi, zlasti pri pravočasni diagnostiki, dolgotrajni podpori, celostni rehabilitaciji in pri obravnavi bolnic z razsejano boleznijo. Veliko sprememb so prinesla tudi združenja bolnikov, saj smo soustvarjali priporočila, programe in zakonodajne spremembe.

Kakšna je vloga združenja danes in kakšno je njegovo poslanstvo?

Danes je vloga združenja, če temu lahko tako rečemo, štiridimenzionalna: osveščati o pomenu preventive in zgodnjega odkrivanja, nuditi podporo bolnicam in njihovim svojcem, zagovarjati pravice bolnikov na sistemski ravni ter podpirati in sooblikovati raziskave. Aktivno se vključujemo v raziskovalne projekte, saj verjamemo, da lahko le z vključevanjem bolnic v raziskave dosežemo resnične premike v diagnostiki, zdravljenju in kakovosti življenja. Naše poslanstvo je, da se nobena bolnica z rakom dojk ali rodil ne počuti sama, da ima dostop do najboljšega zdravljenja in da skupaj gradimo družbo, kjer so bolnice slišane, upoštevane in vključene tudi v raziskovalni prostor.

Na lokalni ravni v okviru združenja delujeta dve podružnici, Podravje in Obala-Kras ter pet skupin: Posavje, Zgornja Gorenjska, Savinjska, Bela krajina in Gornja Radgona. Na novo je ustanovljena skupina v Novi Gorici. Koliko članic ima združenje in kakšen je pomen lokalnega povezovanja?

Združenje ima več kot 3.500 članic in članov ter več kot 15.500 sledilcev na družbenih omrežjih. To kaže, da smo močna in povezana skupnost. Lokalno povezovanje je pri tem izjemnega pomena, saj bolnice potrebujejo podporo blizu svojega doma, v okolju, kjer živijo. Na lokalni ravni je lažje organizirati srečanja, skupine za osebe z izkušnjo raka in dogodke za osveščanje. Tam se gradijo vezi, ki bolnicam dajejo občutek, da niso same in da jih razumejo tiste, ki so prestale podobno izkušnjo.



Doma ste z obrobja Krasa, šolali ste se v naši bližini, na gimnaziji v Postojni, zaključili ste študij veterine. Ko ste zboleli za rakom dojk, niste imeli niti 30 let. Kako ste se soočili z boleznijo in kako živite danes?

Diagnoza raka pri 26 letih ni ravno nekaj, o čemer razmišljaš ali kar pričakuješ, saj si v tistem času ustvarjaš življenje, sama sem ravno dobro začela delati. Pri soočenju sem imela odlično podporo partnerja in družine ter prijateljev. Prav izkušnja bolezni me je usmerila v delo, ki ga opravljam danes. Mislim, da živim polno življenje, zagotovo se zavedam minljivosti in pomena kakovosti vsakega dneva posebej. Hvaležna sem, da lahko svoje izkušnje uporabim za pomoč drugim in da lahko skupaj s sodelavkami in člani združenja spreminjamo sistem na bolje.

Alenka Furlan Čadež, foto: osebni arhiv

Vsaka kapljica krvi šteje

V začetku septembra je **OZ RKS Postojna Pivka** v Postojni pripravilo jesensko krvodajalsko akcijo, ki jo je spremljal poseben dogodek. **Strokovni sodelavec Rdečega križa Slovenije za krvodajalstvo Boštjan Novak** je 4. in 9. septembra za dijake 4. letnikov ŠC Postojna in SGLZŠ pripravil motivacijsko predavanje. V svojem značilnem zabavno-poučnem programu je mladim približal pomen darovanja krvi ter jih spodbudil k razmišljanju o solidarnosti in pomoči sočloveku. Dijaki so prisluhnili tudi ganljivi zgodbi 22-letnika, ki mu je prav darovana kri rešila življenje – še en dokaz več, da je vsaka kapljica krvi dragocena.

Jesenske krvodajalske akcije v Postojni se je udeležilo 487 krvodajalcev, kar potrjuje, da med prebivalci občin Pivka in Postojna vlada visoka zavest o pomenu darovanja krvi.

AFČ



Mobilnost za vse – pravica in priložnost za boljšo prihodnost

Občine Primorsko-notranjske regije se tudi letos pridružujejo Evropskemu tednu mobilnosti, ki že 24. leto poteka pod geslom »*Mobilnost za vse*«. Gre za največjo evropsko kampanjo na področju trajnostnega prometa, ki opozarja, da ima vsakdo pravico do varnega, cenovno dostopnega in okolju prijaznega prevoza. A realnost je drugačna – številni prebivalci se soočajo s prevozno revščino, promet pa ostaja glavni vir toplogrednih plinov in eden največjih stroškov gospodinjstev. Evropski teden mobilnosti je zato več kot le teden dogodkov, je poziv k spremembi potovalnih navad in k razmisleku o prihodnosti.

Mobilnost je ključ do dela, izobraževanja, zdravja in družabnega življenja. Vendar pa so nekatere skupine, kot so: starejši, mladi brez voznškega izpita, ljudje z nizkimi dohodki, invalidi, ženske, priseljenci in prebivalci podeželja, pogosto prikrajšane. Pomanjkanje javnega prevoza, visoki stroški in slaba infrastruktura vodijo v omejeno samostojnost, socialno izolacijo in manj enakih možnosti. Rešitve so v razvoju učinkovitih, zanesljivih in cenovno dostopnih prevoznih sistemov, ki vključujejo lokalne prilagoditve: prevoze na klic, deljene vožnje, parkirišča P&R ter varne kolesarske poti.

Promet v Sloveniji povzroča tretjino vseh izpustov toplogrednih plinov, od tega cestni promet kar 99 odstotkov. Uporaba javnega prevoza je pod evropskim povprečjem, zato so prometni zastoji, onesnaženje in emisije večji. Čeprav so avtomobili udobni, dolgoročno niso vzdržna rešitev. Električna vozila sicer zmanjšajo izpuste med vožnjo, a imajo zaradi proizvodnje in porabe energije še vedno okoljski odtis. Najbolj učinkoviti ukrepi ostajajo zmanjšanje nepotrebnih voženj, okrepitev javnega prevoza ter spodbujanje hoje in kolesarjenja. Avtobus ali vlak lahko prepelje več deset ljudi z manjšim hrupom in bistveno nižjim vplivom na okolje, hkrati pa sprostí dragocen javni prostor.

Trajnostna mobilnost je cenejša tako za posameznika kot za družbo. Stroški avtomobila: gorivo, zavarovanje, registracija, servis, parkiranje in amortizacija, v povprečju presegajo 1.500 evrov na leto, avtomobil pa večino časa stoji neuporabljen. Poleg tega povzroča visoke javne stroške za ceste in parkirišča. Hoja, kolesarjenje in javni prevoz so bistveno cenejši, zmanjšujejo zdravstvene stroške in prinašajo dolgoročne koristi za zdravje in kakovost življenja.

Spreminjanje potovalnih navad je mogoče postopoma. Ena vožnja z avtobusom, prihod v službo s sodelavcem ali pot peš v knjižnico štejejo. Takšne majhne spremembe se lažje vključijo v rutino in dolgoročno postanejo trajne. Raziskave kažejo, da je glavni motivator pogosto prihranek, ljudje pa kasneje prepoznajo tudi manj stresa, boljše zdravje in večjo povezanost z okolico.

Evropski teden mobilnosti izvira iz Dneva brez avtomobila (1998), ki je leta 2002 prerasel v evropsko kampanjo. Danes v njej sodeluje več kot 120 slovenskih občin s številnimi akcijami, ki potekajo vse bolj skozi celoten september ali celo čez leto. Kampanja povezuje občine, šole, podjetja, društva in posameznike v skupnem cilju: zmanjšati odvisnost od avtomobilov in graditi bolj zdravo, varno in vključujočo družbo. Tudi v naši regiji potekajo številne aktivnosti – od nagradne igre *Trajnostno v knjižnico* do različnih dogodkov, ki spodbujajo aktivno mobilnost in ozaveščajo o njenih koristih. Vsak prispevek šteje: ena vožnja manj z avtomobilom pomeni korak k čistejšemu zraku, boljšemu zdravju in prijaznejši skupnosti.

Mobilnost za vse pomeni, da trajnostni prevoz ni privilegij, ampak pravica. Če bomo spremenili svoje navade, zmanjšali rabo avtomobilov in okrepili javni prevoz, bomo skupaj ustvarili bolj čisto, pravično in povezano družbo. Čas je, da prometu obrnemo smer – proti trajnostni prihodnosti.

Natalija Vrhunc, RRA Zeleni kras, Regijski center mobilnosti



Odgovorno lastništvo mačk: pomen kastracije in sterilizacije ter mikročipiranja

Pri Zvezi nevladnih organizacij za zaščito živali Slovenije so ob Svetovnem dnevu mačk (8. avgust) izpostavili pomen odgovornega lastništva in zaščite mačk. Številne mačke so zapuščene zaradi nepremišljenih odločitev lastnikov. Ključni ukrepi vključujejo sterilizacijo, ki preprečuje nenadzorovano razmnoževanje in zmanjšuje trpljenje živali, ter mikročipiranje lastniških mačk. Le-to omogoča lažjo identifikacijo lastnikov izgubljenih mačk ter lažjo oskrbo nikogaršnjih in bo z novelo Zakona o zaščiti živali postalo obvezno. Zveza spodbuja ljudi, naj ob najdbi mačk obvesti zavetišče, podpira lokalna zavetišča in nevladne organizacije ter posvaja iz zavetišč; inštitucije, veterinarje in ostale pa k aktivni podpori pri ozaveščanju. Vsak dan, ne le 8. avgust, je priložnost za izboljšanje življenja teh čutečih bitij.

ALI STE OPAZILI BREZDOMNE MAČKE?

Občanke in občane prosimo, da nas obvestijo o pojavu brezdomnih mačk oziroma kontaktirajo pristojno zavetišče Oskar Vitovlje. Telefon: 05 307 85 70. E-pošta: info@zavetisceoskar.si.

Da bi preprečili prekomerno število zapuščenih mačk, Občina Pivka redno subvencionira sterilizacijo in kastracijo lastniških mačk. Lastnikom so na voljo naslednje finančne spodbude: 40,00 EUR bruto za kastracijo mačka in 50,00 EUR bruto za sterilizacijo mačke. Več informacij o javnem razpisu je objavljenih na spletni strani Občine Pivka: <https://www.pivka.si/objava/1040077>. Do razpisa lahko hitro dostopate tudi s skeniranjem priložene QR kode.

Občina Pivka



Odgovorno lastništvo je več kot le hrana in ljubezen

Odločitev za lastništvo mačke naj ne bo impulzivna. Žival ni predmet, temveč čuteče bitje z lastnimi potrebami in pričakovano življenjsko dobo, ki lahko presega 15 let. Odgovoren lastnik mora poskrbeti za: količinsko in kakovostno ustrezno prehrano, veterinarsko oskrbo ob poškodbah in boleznih, sterilizacijo oziroma kastracijo, redno odpravo parazitov, označitev z mikročipom, preventivna cepljenja, varnost in primerno okolje, dovolj gibanja, primerno igro in možnosti izražanja naravnih vedenj, primerno oskrbo tudi ob spremenjenih okoliščinah (dopust, selitev, bolezen ali smrt lastnika).

Mnoge mačke končajo zanemarjene ali zapuščene prav zaradi nepremišljenih odločitev, pomanjkanja informacij ali neodgovornega odnosa posameznikov. Po podatkih **Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin**, je bilo v letu 2024 v slovenska zavetišča sprejetih nekaj manj kot 11.500 mačk!

Sterilizacija: ključen ukrep za zmanjšanje trpljenja

Eden največjih vzrokov za veliko število zapuščenih mačk in njihovo množično trpljenje je nenadzorovano razmnoževanje. Ena sama nesterilizirana mačka in njeni potomci lahko v nekaj letih prispevajo k rojstvu več sto mladičev. Veliko teh nikoli ne dočaka niti odrasle dobe, kaj šele visoke starosti – mnoge končajo pod kolesi avtomobilov ali poginejo od bolezni, parazitov in lakote.

Sterilizacija (pri samicah) in kastracija (pri samcih) sta varna in rutinska veterinarska posega, ki zmanjšujeta število zapuščenih mačk, poleg tega pa imata dokazano tudi zdravstvene prednosti: zmanjšano tveganje za prenos bolezni oziroma okužb, kot sta levkoza in mačji aids, manjša agresivnost, s tem manj pretepov in ugriznih ran in zmanjšano tveganje za določene oblike raka (na maternici, mlečnih žlezah in modih).

Mikročipiranje koristno in po novem obvezno

Označevanje mačk z mikročipom je omogočeno že dolgo, po novem pa bo postalo obvezno za vse lastnike mačk. Tako določa novela Zakona o zaščiti živali, ki je bila sprejeta konec julija.

Označevanje mačk z mikročipom je ključno iz več razlogov: omogoča hitro identifikacijo izgubljene mačke in vrnitev lastniku, omogoča lažje sledenje podatkom o številu mačk na nekem območju in načrtovanje preventivnih ukrepov, bistveno pomaga zavetiščem pri obravnavi najdenih in nikogaršnjih živali, dolgoročno povečuje odgovornost lastnikov.

Lastniki bodo lahko registracijo mačk uredili v prehodnem obdobju do 1. 1. 2027, **Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano** naj bi predvidelo tudi sredstva za sofinanciranje.

Kako lahko pomagamo?

Poleg zgoraj omenjenih napotkov za lastnike oziroma skrbnike mačk, lahko koristno pripomorejo k boljši dobrobiti mačk tudi ostali. Pomagamo lahko tako da: pravočasno obvestimo pristojno zavetišče, ko najdemo izgubljeno, zavrženo ali prostoživečo mačko, podpremo lokalno zavetišče ali nevladno organizacijo z donacijo hrane, opozorimo o pomenu odgovornega lastništva svoje sorodnike, prijatelje in sosede in se odločimo za posvojitev muce iz zavetišča, ko razmišljamo o novem štirinožnem družinskem članu.

Maša Cerjak Kastelic, predsednica Zveze za živali Slovenije



Niko Milharčič s pionirsko zeleno plovbo preplul Jadran

12. septembra je v Piran po enajstih dneh plovbe prispel Pivčan Niko Milharčič s sopotnikom Gregorjem. S štirimetrskim električnim čolnom na sončno energijo sta preplula več kot 700 kilometrov Jadranskega morja. Svojo izjemno pot sta začela 29. avgusta v Budvi v Črni gori.

Plovilo, ki ga ekipa domačih entuziastov razvija že več kot desetletje, se napaja s sončnimi celicami in električnim pogonom, razvijajo pa tudi dodatne vire energije, kot sta vetrni in nihajni generator. V enajstih etapah sta pomorščaka skupaj preživela okoli 100 ur na morju, vsak dan po približno deset ur. Pot ju je vodila od Črne gore, prek dalmatinskih otokov Hvar, Brač in Lošinj, vse do Istre in končnega cilja v Piranu. Kot je povedal Milharčič, je bil največji izziv že sama gradnja čolna: »Takšnih plovil preprosto ni. Nimaš nikogar, ki bi ga lahko vprašal za izkušnje ali rešitve – vse moraš odkriti sam. Nobena obstoječa rešitev se ne prilega, za vse je treba izdelati nosilce, prilagoditve, pogosto celo večkrat, preden prideš do uporabne rešitve. Vedno ostane vprašanje, kako se bo plovilo obneslo v vodi – tudi če je v delavnici vse videti brezhibno, se pogosto izkaže, da v vodi ni tako, in si znova na začetku. Le vztrajnost in trma vodita k uspehu.«

Za Milharčiča je bila to že večkratna izkušnja gradnje in preizkušanja inovativnih plovil, vsako pa je bilo boljše

in zmogljivejše od prejšnjega. Tokrat pa se je z ekipo podal na pot, na katero se do zdaj še nihče ni opogumil. »Presrečni smo, da nam je uspelo – tako s tehničnega vidika kot zaradi lepega sporočila, ki ga nosi ta preizkus: da se da tudi brez bencina. Ne le v teoriji, ampak tudi v praksi,« je poudaril.



Najbolj ganljiv trenutek je doživel ob priplutju v Piran, kjer so jima pripravili topel in pristen sprejem, ki je temeljil na tem, "da so verjeli v nas in simbolično sporočilo zelene plovbe."

AFČ, foto: osebni arhiv Nika Milharčiča

4. tradicionalni turnir v odbojki na mivki

16. avgusta je na igrišču za odbojko na mivki potekal že 4. tradicionalni turnir v odbojki na mivki, ki je znova dokazal, da gre za enega najbolj pričakovanih poletnih dogodkov v kraju. Letos se je pomerilo kar deset ekip, ki so s športnim duhom in borbenostjo navdušile številne gledalce. Po razburljivem finalu so slavili **Little Spikers**, ki so premagali ekipo **Otpisani** in osvojili letošnji naslov prvakov.

Iskrena hvala vsem ekipam za sodelovanje, sponzorjem, Občini Pivka in obiskovalcem za navijanje ter prostovoljcem, ki so pomagali pri organizaciji dogodka. Se vidimo prihodnje leto na 5. turnirju!



Miha Hrvatin

Pivčana na Olimpijskem festivalu evropske mladine

Na poletnem Olimpijskem festivalu evropske mladine v Skopju sta sodelovala tudi Pivčana Nik Jović in Renee Lenzi.

Nik Jović, sicer igralec KD Postojna, je v košarki 3x3 osvojil bronasto kolajno. Za moško ekipo so pod vodstvom trenerja Jana Rizmana igrali še Rok Kozel, Miha Smrekar in Martin Žerjal.

Renee Lenzi, igralec SD Vremščica, je na prvi tekmi v streljanju z zračno pištolo z doseženimi 372 krogi tekmovalje zaključil na 14. mestu. V disciplini zadetek/zgrešek je z 18. mestom končal svoj nastop v sicer močni strelski konkurenci.

AFČ



Vrhunska hrvaška balinarka Nives Jelovica v BK ORO MET Pivka

Ženska ekipa Balinarskega kluba Oro Met Pivka ima za novo sezono visoke cilje, uvrstiti se želijo v sam vrh državnega prvenstva. Da bi uresničila svojo ambiciozno vizijo, so v svoje vrste pripeljale izjemno okrepitev, najboljšo hrvaško balinko Nives Jelovico.

Nives se lahko pohvali z osupljivo športno kariero. Na domačih tleh je osvojila kar 47 naslovov državne prvakinja. Leta 2022 je na svetovnem prvenstvu in sredozemskih igrah osvojila zlato medaljo v disciplini natančno zbijanje. Na svetovnih prvenstvih ima v svoji zbirki tri naslove svetovne prvakinja v igri v krogu, dva naslova v posamični igri, eno srebrno in kar šest bronastih odličij. Na evropskih prvenstvih je bila trikrat evropska prvakinja v posamični konkurenci, enkrat v paru, ter je tudi aktualna evropska prvakinja v krogu (2024). Ob tem je osvojila še tri srebrne in eno bronasto medaljo.

V balinanju je aktivna od leta 1998. Pred tem se je osem let posvečala gimnastiki in igrala odbojko, v kateri je bila



prav tako zelo uspešna. Je mama dveh deklic, ki že sledita njenim športnim stopinjam, in žena priznanega hrvaškega balinarja Davorja Jelovice.

Ekipa BK ORO MET Pivka pod vodstvom trenerja Klemna Podgorška že pridno trenira in se intenzivno pripravlja na novo sezono, ki se bo začela konec septembra.

Dobrodošla v Pivki, Nives!

BK Oro Met Pivka

Rebeka Petrovčič druga na zahtevnem Torbar trailu

Na 11. Postojnskem teku, ki je letos privabil 248 odraslih tekačev ter številne otroke, sta na najdaljši, 27-kilometrski progi Torbar trail padla kar dva rekorda. Med moškimi je zmagal Tadej Vehovec (2:07:31), v ženski konkurenci pa avstralska triatlonka Humphrys Bronwyn (2:43:29).

Odlično se je izkazala tudi Pivčanka **Rebeka Petrovčič (AK Pivka)**, ki je z rezultatom 2:49:48 pritekla do drugega mesta med ženskami in postala najhitrejša Slovenka na progi.

AFČ





Mednarodni ženski turnir v trojkah

Ženski balinarski klub Pivka ORO MET je 6. septembra organiziral mednarodni turnir trojk, na katerem je nastopilo pet ekip iz Hrvaške in devet ekip iz Slovenije. Zmagovalke turnirja so postale domače igralkice, ki so v finalu premagale mlado ekipo Breze iz Straže pri Novem mestu. Uspešna je

bila tudi druga domača ekipa, saj je v tekmi za tretje mesto ugnala ekipo Deskel. Iskrena hvala vsem sponzorjem in donatorjem, ki so omogočili organizacijo turnirja.

Drago Štunf



Odprto hišno prvenstvo IKD v jahanju islandskih konj

14. junija se je na posestvu društva Islandski konji Drskovče že tradicionalno odvijalo hišno prvenstvo v jahanju islandskih konj. Bil je res prelep dan, poln dobre volje in nasmejanih obrazov. Udeležilo se ga je 19 tekmovalcev iz treh jahalnih klubov s 13 konji.

Tekmovalce je sodil Zvone Pavšič, komentiral Gašper Pavšič, prelepe fotografije pa je posnela fotografinja Maja Lesar. Tekmovalci so se pomerili v različnih disciplinah (dresura, tölť, trihod, četverohod) in v vseh pokazali zelo dobre rezultate.

Posebne čestitke gredo prejemnici nagrade za najvišjo oceno na tekmi (6,2) - **Natali Stević**, ki je bila tudi najmlajša udeleženka tega tekmovanja in prejemniku nagrade za najlepše/najbolj harmonično jahanje - **Tianu Lipovcu**.

Najlepša hvala vsem udeležencem in vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali.

Iskrene čestitke vsem tekmovalcem!

Katarina Fatur



Uspešno zaključeno poletje v Košarkarskem klubu Pivka Perutninarstvo

Za nami je izjemno športno poletje, ki je našim mladim košarkaricam in košarkarjem prineslo veliko lepih trenutkov in uspehov.

Mednarodni turnir v Reki

Naše dekleta U16 so konec šolskega leta nastopila na mednarodnem turnirju v Reki. S pogumno in borbeno igro so prikazala odlične predstave ter osvojila **prvo mesto**. Iskrene čestitke!

Mednarodni turnir v Redipuglii (Doberdo, Italija)

Fantje letnika 2014 in mlajši ter fantje letnika 2013 in 2012 so zastopali Pivko na mednarodnem turnirju v Italiji. Prikazali so lepo igro in borbeno zastopali barve našega kluba. Posebno pa velja pohvaliti naše najmlajše, ki so **zmagali prav vse tekme** ter osvojili **1. mesto med 10 ekipami**. Bravo, fantje!

Košarkarski tabor v Savudriji 2025

Od 15. do 19. avgusta smo uspešno izpeljali tradicionalni košarkarski tabor v Savudriji, ki se ga je udeležilo **33 mladih košarkarjev in košarkaric** starih od 8 do 14 let. Poleg treningov in tekem so otroci uživali v številnih spremljevalnih aktivnostih – kopanju, odbojki na mivki in večerni animaciji. Vsak udeleženec je prejel tudi simbolično darilo, vsi pa so se izkazali z zglednim vedenjem in športno vnemo.

Jure Kotnik, AFČ



Državno prvenstvo v plavanju

Na olimpijskem bazenu v Kranju je med 25. in 27. julijem 2025 potekalo Moštveno in posamično prvenstvo Slovenije za dečke in deklice ter mlajše dečke in mlajše deklice.

Za nastop na prvenstvu so morali tekmovalci na predhodnih tekmovanjih izpolniti kvalifikacijske norme. Vsak plavalec je lahko nastopil v največ šestih disciplinah. Tokrat se je na prvenstvu zbralo kar 453 plavalcev iz 27 slovenskih klubov. Na državnem prvenstvu sta za ŠD Riba Ljubljana, v kategoriji deklic (letniki rojstva 2011 in 2012) nastopili **Ajda Ponikvar**, v kategoriji mlajših deklic (letniki rojstva 2013 in 2014) pa **Živa Ponikvar**, obe učenki OŠ Pivka.

Ajda Ponikvar je nastopila v disciplinah 400 m prosto, 50 m delfin, 200 m prosto, 50 m prosto, 100 m prosto in 800 m prosto. Ajda se je v disciplinah 400 m prosto, 50 m delfin, 200 m prosto, 50 m prosto in 100 m prosto uvrstila v finala. Živa Ponikvar je nastopila v disciplinah 200 m prsno, 50 m delfin, 50 m prsno, 50 m prosto, 100 m prsno in 800 m prosto. Živa se je v disciplinah 200 m prsno, 50 m prsno in 100 m prsno uvrstila v finala. Živa je kljub mlajšemu letniku osvojila 3. mesti in s tem bronasti medalji v disciplinah 200



m prsno in 50 m prsno, v disciplini 100 m prsno je osvojila 4. mesto.

Za prva tri mesta v mlajšem letniku se podelijo diplome glede na rezultate v predtekmovanju.

V mlajšem letniku je Živa tako osvojila diplomi za 1. mesto v disciplinah 50 m prsno in 100 m prsno ter diplomi za 3. mesto v disciplinah 200 m prsno in 800 m prosto.

Mojca Tomšič, foto: Lana Jehart



NK Košana v novo sezono

Slovenska nogometna scena oziroma sezona 2025/26 je že v polnem teku. Vanjo je vključena tudi ekipa **Nogometnega kluba Košana**, edinega v občini Pivka. Klub, ki igra svoje domače tekme na stadionu Videm v Košani z umetno razsvetljavo, je letos dejaven tako v pokalnem tekmovanju kot prvenstvu Enotne primorske nogometne lige.

Na sezono so se marljivo pripravljali že nekaj tednov, v gosteh so odigrali dve trening tekmi, v katerih sta zmagala domačina, Galeb Ankarani s 3 : 2, Proteus Postojna 3 : 0, domača tekma proti Piranu pa je odpadla. 27. avgusta so v 2. krogu Pokala Pivovarna Union 25/26 (v 1. krogu so bili prosti) na svojem igrišču gostili ugledno drugoligaško ekipo Jadran Dekani, kjer so po pričakovanju slavili gostje 7 : 1 (5 : 1). Zanimivo, športno srečanje je sodila povsem ženska sodniška trojka, prvič v zgodovini kluba. Za gostitelje je bil uspešen kapetan ekipe Gašper Brezovnik, ki je zadel za 1 : 4. Ekipa, ki jo drugo leto zapored vodi trener Smiljan Lukman, je nastopila v naslednji postavi : Želko, Gombač,

Šučur, Papež, A. Fidelj, Frank, Ljubič, Brezovnik, Ž. Morel, Tiselj, M. Fidelj ; igrali so še : Perenič, Dovgan, Bebar, B. Morel in Urh.

Prvi vikend v septembru se je pričelo še tekmovanje v Primorski članski nogometni ligi, ki jo tokrat vodi MNZ Nova Gorica. V njej tokrat nastopa enajst ekip, novince sta Proteus Postojna in Piran. V 1. krogu, 7. septembra je NK Košana gostovala v Renčah, gostitelj je slavil 2 : 1 (1 : 0), prvi zadetek za Košance v sezoni je iz 11 m dosegel Aljaž Papež. V drugem krogu (13. 9.) pred svojimi navijači igrajo premierno domačo prvenstveno tekmo proti Vodiciam Šempasu. Po naslednjem gostovanju pri bližnjem Jadranu Hrpelje Kozina se bodo v 4. krogu (27. 9.) za točke na domačem Vidmu spopadli z Galebom Ankarani, prvi vikend v oktobru pa v 5. krogu igrajo v Slovenski Istri, na odlični umetni travi pod piranskim obzidjem.

Brane Fatur, foto: Jože Pavzin

Ekološki otoki niso odlagališča odpadkov

Poleg ločenega zbiranja odpadkov v gospodinjstvih imajo občani možnost odlaganja različnih vrst odpadkov tudi v posebej za to namenjene zabojnike, ki so postavljeni na tako imenovanih »ekoloških otokih«.

Na vsakem ekološkem otoku se nahajajo vsaj zabojniki za ločeno zbiranje:

PAPIRJA (časopisi, revije, zvezki, knjige, prospekti, katalogi, pisemske ovojnice, pisarniški papir, ovojni papir, papirnate vrečke, kartonska embalaža, lepenka, itd)

EMBALAŽE (plastenke pijač in živil, plastenke čistil in pralnih sredstev, pločevinke živil in pijač, sestavljena embalaža – »tetrapak«, plastične vrečke, plastična in kovinska folija, plastični kozarčki in lončki, ipd ...) in

STEKLA (steklenice živil in pijač, steklena embalaža zdravil in kozmetike, kozarci vloženi živil, itd ...).

Prav tako je v okviru določenih ekoloških otokov možna oddaja odpadnih oblačil in tekstila, drobne električne in elektronske opreme ter odpadnih baterij in odpadnega jedilnega olja. Ostali odpadki, predvsem KOSOVNI, GRADBENI in NEVARNI odpadki NE SODIJO na ekološki otok, oziroma je mogoča oddaja na drug, nadzorovan in



za okolje neškodljiv način. Svetujemo vam, da za oddajo kosovnih odpadkov uporabite brezplačen odvoz na podlagi izpolnjenega kupona (mogoča je tudi oddaja naročila preko spleta), gradbene odpadke oddajte v Zbirni center Pivka (brezplačna oddaja v količini, ki v koledarskem letu ne presega dva dovoza s priklopnim vozilom z maso do 750 kg na posamezno gospodinjstvo oziroma v primeru večstanovanjskega objekta na enoto stanovanja), nevarne odpadke pa prinesite na akcijo zbiranja nevarnih odpadkov, ki jo vsako leto organiziramo tako v spomladanskem kot jesenskem času. Letošnja jesenska akcija zbiranja nevarnih odpadkov bo potekala v soboto, 4. oktobra.

Od nas samih je odvisno v kakšnem okolju bomo živeli. V primeru, da ste zaznali nezakonito ravnanje z odpadki, se prosim obrnite na Medobčinsko redarstvo v Postojni. T: 05 726 55 69. E: inspektorat@postojna.si.

Publikus d.o.o

Obvestila in oglasi

V kolikor imate zanimivo podjetniško idejo, vam na RRA Zeleni kras ponujamo kakovostno podjetniško svetovanje. Strokovni sodelavci vas vodimo skozi celoten proces od idejnih zametkov do uresničitve vaše poslovne ideje:

- kako oblikovati uresničljivo poslovno idejo,
- kako jo realizirati,
- kako se ustrezno registrirati za izvajanje dejavnosti,
- pomagamo vam najti vire financiranja (povratna in nepovratna sredstva).

Osnovna podjetniška svetovanja so brezplačna za vse prebivalce Primorsko-notranjske regije, v sodelovanju

z Občinami Bloke, Cerknica, Ilirska Bistrica, Loška dolina in Pivka pa izvajamo tudi **nadaljnja brezplačna podjetniška svetovanja** ter nudimo **pripravo poslovnih načrtov in/ali vlog na javne razpise** na različnih področjih po subvencionirani ceni **do 70 % cene**.

Za podjetniško svetovanje je obvezna predhodna uskladitev termina, na naslednjih kontaktih:

• Tadeja Pecman Penko,
tadeja@rra-zk.si, 05 720 01 11

• Živa Ložar, ziva@rra-zk.si, 05 720 01 11



masažni salon BELI ZMAJ
Prešernova ulica 1, Postojna



Urnik:
Ponedeljek - Petek
9:00-12:30/15:00-21:00

☎ telefon: 041/255-308
✉ email: info@beli-zmaj.com
🌐 splet: <https://beli-zmaj.com/>

V masažnem salonu BELI ZMAJ Prešernova ulica 1, Postojna, se izvajajo naslednje masaže in terapije:

- Protibolečinske masaže,
- Klasične švedske masaže,
- Sproščujoče masaže,
- Športne masaže,
- Refleksne masaže,
- Ayurvedske masaže,
- Masaže z vročimi kamni,
- Čokoladne masaže,
- Maderoterapija,
- Kineziotaping,

*Srce je omagalo,
tvoj dih je zastal,
a nate spomin bo večno ostal.*

ZAHVALA

OD NAS SE JE TIHO POSLOVIL NAŠ DRAGI
MOŽ, OČE, NONO IN PRANONO

FRANC FRANETIČ
1941-2025

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom,
sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga
pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala župniku Marjanu za opravljen obred,
gospe Asti za izrečene poslovilne besede
in vsem, ki ste darovali denarna sredstva v
dobrodelni namen.

Žalujejoči vsi njegovi

FINANČNI URAD SVETUJE



NAKUP PREK SPLETA IZ TRETJIH DRŽAV

Za pošiljke, ki prispejo iz držav, ki niso članice EU, morajo biti praviloma opravljene carinske formalnosti. To velja tudi za pošiljke manjših vrednosti, ki se preko spleta naročijo iz tretjih držav. Običajno opravi carinske formalnosti v imenu naslovnika pošiljke poštni operater (npr. Pošta Slovenije) ali hitri prevoznik.

Oprostitve plačila dajatev

Pošiljke z blagom, katerega vrednost (brez vključene poštnine) ne presega 150 EUR, so oproščene plačila carine in se zanje obračuna samo DDV. Izjema so pošiljke, ki jih fizična oseba pošilja fizični osebi v vrednosti do 45 evrov. Te pošiljke so oproščene plačila carine in DDV. Pri uvozu alkoholnih in tobaknih izdelkov ter parfumov in toaletnih vod navedene oprostitve ne veljajo. V kolikor je naslovnik poravnal uvozni DDV ob nakupu pošiljke pri prodajalcu, ki je vključen v posebno ureditev za obračun uvoznega DDV, se DDV ob uvozu pošiljke ne obračuna.

Osnova in stopnje

Za pošiljke v vrednosti nad 150 EUR je potrebno obračunati carino in DDV. Osnova za obračun carine je carinska vrednost blaga, v katero se v celoti vključuje tudi poštnina do namembnega kraja. DDV pri uvozu se obračuna od davčne osnove, ki jo sestavlja carinska

vrednost blaga ter znesek carine in drugih dajatev, ki se plačujejo ob uvozu. DDV se glede na vrsto blaga obračuna po splošni stopnji 22 % oziroma znižani stopnji 9,5 % (npr. živila) ali 5 % (npr. knjige).

Ob uvozu trošarinskih izdelkov se obračuna in plača tudi trošarina.

Pozornost velja pri nakupu zdravil, saj je uvoz zdravil po pošti za fizične osebe prepovedan.

Ponarejeno in neustrezno blago

Cariniki se v poštinih pošiljkah pogosto srečujejo tudi z blagom, katerega uvoz je prepovedan ali omejen. Pogosto obravnavajo ponaredke različnega blaga, zato pri nakupih preko spleta svetujemo previdnost. Tako blago se lahko zadrži, pozneje pa tudi odvzame in uniči. Če gre pošiljka v uničenje, naročnik blaga ostane brez blaga. Bistveno nižja cena izdelka na spletu kot v običajnih trgovinah je lahko tudi znak, da z blagom ni vse v redu.

Recite ne ponarejenemu blagu. Izberite originalno.

KULTURNI DOM POSTOJNA

NAPOVEDUJE NOVO SEZONO 2025/26

Srazmov abonma
ZA ODRASLE

Jakobov abonma
ZA OTROKE

KONCERTI
GOSTUJOČE KOMEDIJE
DOKUMENTARNI VEČERI
SOBOTNE DRUŽINSKE MATINEJE

Vpisi v abonmaje do **30. septembra 2025.**

www.kulturnidom-postojna.si

Z vami telovadimo že 12 let

PIVKA **KOŠANA**

ŠMIHEL **KNEŽAK**

PRIJAVE DO 26.9.2025

ZA OTROKE OD 2 - 8 LET STAROSTI

Zmajčkova Telovadba

Začnemo 7.10.2025

Vadba bo potekala v telovadnicah OŠ

INFO:
zmajckovatelovadba@gmail.com
ali GSM: 031 371 331 Samanta



CENTER ZA KREPITEV ZDRAVJA: V PIVKI ENKRAT TEDENSKO

Enota Centra za krepitev zdravja (CKZ) Zdravstvenega doma Postojna bo prisotna **vsak četrtek od 18.9.2025 dalje med 8:30 in 12:00 uro** v prostorih pediatrične ambulante v Pivki (Zdravstvena postaja Pivka).

VABLJENI!

Za termin posveta pokličite v ZD Postojna (CKZ Postojna) od ponedeljka do petka med 8:00 in 14:00 ali se naročite osebno v času prisotnosti v Pivki.

Več informacij:

☎ 051 394 038

✉ ckz@zd-po.si



CENTER ZA KREPITEV ZDRAVJA URNIK V PIVKI

SEPTEMBER 2025

18.9.2025	Diplomirana med. sestra	Psiholog
25.9.2025	Diplomirana med. sestra	Fizioterapevt

OKTOBER 2025

2.10.2025	Diplomirana med. sestra	Dietetik
9.10.2025	Diplomirana med. sestra	Kineziolog
16.10.2025	Diplomirana med. sestra	Psiholog
23.10.2025	Diplomirana med. sestra	Dietetik
30.10.2025	Diplomirana med. sestra	Fizioterapevt

Za termin posveta pokličite v ZD Postojna (CKZ Postojna) od ponedeljka do petka med 8:00 in 14:00 ali se naročite osebno v času prisotnosti v Pivki.

Več informacij:

☎ 051 394 038

✉ ckz@zd-po.si



Bistriška TRŽNICA

SEJEMSKA PRIREDITEV Z ROKODELSKO ULICO

27.-28. SEPTEMBER 2025

ILIRSKA BISTRICA



BREZPLAČEN PREVOZ



ANSAMBL MALIBU

ČEBELARSKI KOTICEK

Model čebele velikanke
ČEBELJI PAVILJON
Degustacije



PRIMORSKI FANTJE

TRAKTORJADA

Panoramska vožnja traktorjev
IZBOR NAJ TRAKTORISTA
Predavanje



LOKALNA PONUDBA PRIDELKOV IN KULINARIKE

ROKODELSKA Ulica

Kovaška delavnica
OTROŠKA DELAVNICA
predstavitev rokodelcev

OTROŠKA ANIMACIJA

Gledališka predstava
OTROŠKA ANIMACIJA
in ZABAVA
spretnostno tekmovanje



Zeleni kras

PROGRAM IN INFORMACIJE : las-snezniknanos.si

Sofinancira
Evropska unija



SKUPNA
KMETIJSKA
POLITIKA

Brezplačne podjetniške delavnice, znanje za vaš uspeh!

SEPTEMBER	10. september 2025 ob 16.30 (Podjetniški inkubator Perspektiva, Postojna) Ženske z vizijo 6.0	11. september 2025 ob 16.30 (Podjetniški inkubator Perspektiva, Postojna) Trajnost, ki ni zgolj zeleno
	24. september 2025 ob 13.00 (Objekt 27, Podjetniški inkubator Ilirska Bistrica) Z enim telefonskim klicem do naslednjega koraka	25. september 2025 ob 16.30 (Objekt 27, Podjetniški inkubator Ilirska Bistrica) Priprava kreativ ter objave na FB in IG
OKTOBER	8. oktober 2025 ob 16.30 (Objekt 27, Podjetniški inkubator Ilirska Bistrica) Socialno podjetništvo in s tem povezane priložnosti.	13. oktober 2025 ob 16.30 (MOC Gaber, Loška dolina) Z AI do prepoznavnosti na spletu
	17. in 18. oktober 2025 (Objekt 27, Podjetniški inkubator Ilirska Bistrica) PIPaton: Trajno, Lokalno, Globalno.	23. oktober 2025, ob 9.00 (Podjetniški inkubator Perspektiva, Postojna) Dan podpornih organizacij Primorsko-notranjske regije
NOVEMBER	4. november 2025 ob 16.30 (Prostor za podjetniško sodelovanje, Cerknica) "Veter v jadra" za naslednji podjetniški korak	od 10. do 17. novembra ob 14. do 18. ure (po regiji) MPIP na terenu
	20. november 2025 ob 16.30 (Podjetniški inkubator IOC Neverke, Pivka) Uporaba AI orodij za optimizacijo dela	28. november 2025 ob 18.00 (Podjetniški inkubator Perspektiva, Postojna) Praznično srečanje MPIP skupnosti: Moč povezovanja

Več informacij in prijava na dogodke:
www.inkubator-perspektiva.si



MPIP NA TERENU

Od 10. do 17. novembra 2025.
Vsak dan v drugi občini.

6 občin,
6 priložnosti za snidenje.
Vabljeni!



OBČINA URI

Dostopnost za pogovor
(starši, šole, potencialni podjetniki, podjetniki in ostali zainteresirani)

O podjetniških priložnostih v Občini
(pogovor z vodstvom Občine, s strokovnimi sodelavci za področje gospodarstva)



Loška dolina
(Medgeneracijski center Gaber)
ponedeljek, 10. november,
od 14. do 18. ure



Cerknica
(Prostor za podjetniško sodelovanje)
torek, 11. november,
od 14. do 18. ure



Pivka
(Podjetniški inkubator IOC Neverke)
sreda, 12. november,
od 14. do 18. ure



Postojna
(Kulturni dom Postojna)
četrtek, 13. november,
od 14. do 18. ure



Ilirska Bistrica
(Podjetniški inkubator Ilirska Bistrica, Objekt 27)
petek, 14. november,
od 14. do 18. ure



Bloke
(MOC Bloke)
ponedeljek, 17. november,
od 14. do 18. ure



»Moja pot je sinji trak,
v sinje gledajo moje oči.
In po tej poti moj korak
in nad poljem sonce blešči.«
(Srečko Kosovel)



Šolski center Srečka Kosovela Sežana
ob 50-letnici ustanovitve srednje šole v Sežani

VABI

vse bivše dijake in dijakinje
na obletnico mature vseh generacij,
ki bo v petek, **14. novembra 2025**, ob 19.30
v športni dvorani srednje šole.

Več informacij in prijavnica na telefon: 069 449 506
<https://scsks.splet.arnes.si>

Na dogodek se prijavite do 3. oktobra 2025.

Vabljeni, da skupaj obudimo čase, ko smo šele začenjali sanjati.




VELIKA IZBIRA RASTLIN

drevesa
grmovnice
rastline za žive meje
trajnice
sezonske rastline

**SVETOVANJE IN
UREJANJE OKOLICE**

 **+386 41 567 882**
 vrtnarstvo.bilka@gmail.com

*Za več informacij
nas pokličite!*

urnik

ponedeljek	8-12 in 13-17
torek	rezervirano za teren, pokličite
sreda	8-12 in 13-17
četrtek	rezervirano za teren, pokličite
petek	8-12 in 13-17
sobota	8-13
nedelja in prazniki	zaprto



NAPOVEDNIK

DOGODKOV V OBČINI PIVKA



SEPTEMBER

Četrtek, 25. september

Fiume o morte — igrano-dokumentarni film, 2025

Režija: Igor Bezinović.

🕒 20.00

📍 Kino Pivka, Zavod za turizem Pivka
🏠 Krpanov dom Pivka

Petek, 26. september

Vojna zakoncev Rose, komedija, 2025

Režija: Jay Roach.

🕒 20.00

📍 Kino Pivka, Zavod za turizem Pivka
🏠 Krpanov dom Pivka

Sobota, 27. september

Super Čarli, animirani film, 2025

Režiser: Jon Holmberg.

🕒 17.00

📍 Kino Pivka, Zavod za turizem Pivka
🏠 Krpanov dom Pivka

Veliko, lepo, pogumno potovanje, drama, 2025

Režija: Kogonada.

🕒 20.00

📍 Kino Pivka, Zavod za turizem Pivka
🏠 Krpanov dom Pivka

OKTOBER

Petek, 3. oktober

Odprtje razstave avtorice Janje Kosi; slike, grafike, objekti

3. – 24. oktober

🕒 19.00

📍 Društvo Hiša kulture v Pivki
🏠 Hiša kulture v Pivki

Sobota, 4. oktober

Shod Šmihel

🕒 15.00 Motoshod

🕒 20.00 zabava: Mladi gamsi in Raubarji

📍 Društvo mladine Šmihelske doline
🏠 Igrišče v Šmihelu pri Pivki

Sobota, 11. oktober

Letni koncert VS Iskrice z gosti

🕒 19.00

📍 VS Iskrice

🏠 avla OŠ Pivka

Četrtek, 16. oktober

Otroška predstava ČAROBNI

NAPITEK (Abonma Piščanec Peter in IZVEN)

Predstava je odigrana v kombinaciji ročne lutkovne tehnike in dveh dramskih junakinj. Primerna je za otroke od 3. leta starosti in traja 35 minut.

🕒 17.00

📍 Zavod za turizem Pivka

🏠 Krpanov dom Pivka

30. urica poezije

🕒 17.00

📍 Šempeter 1300, društvo za druženje in solidarnost

🏠 Knjižnica Pivka

Sobota, 18. oktober

Otroška delavnica ob razstavi Janje Kosi

🕒 10.00

📍 Društvo Hiša kulture v Pivki

🏠 Hiša kulture v Pivki

Torek, 21. oktober

Posvetovalno srečanje z občani glede velikih zveri

Vabljeni na peto srečanje v sklopu posvetovalnih srečanj z občani o upravljanju populacij velikih zveri (medveda, volka in risa), ki potekajo v okviru projekta LIFE WILD WOLF. Namen srečanja je zbrati izkušnje, mnenja in predloge občanov.

🕒 17.00

📍 Zavod za turizem Pivka v sodelovanju z Biotehniško fakulteto UL, ZGS in KGZS

🏠 Center Dina, Krpanov dom Pivka

Sobota, 25. oktober

🕒 19.00

📍 Klapa Škvadra

🏠 Športna dvorana Skala Pivka

27.-30. oktober

Brezplačne počitniške delavnice

Podrobnejši program in lokacije bodo objavljeni na spletni strani www.visitpivka.si. Obvezne prijave.

🕒 9.00 – 12.00

📍 Zavod za turizem Pivka

NOVEMBER

Sobota, 1. november

Pesmi slovesa

Voditeljica Marjana Grčman; sodelujejo ljudski pevci z gosti.

🕒 19.00

📍 Zavod za turizem Pivka

🏠 Krpanov dom Pivka

Sobota, 15. november

FLIRRT – Večer za ljubezen

Koncert skupine FLIRRT bo rockerski ljubzenski sprehod čez skoraj tridesetletni opus.

🕒 20.00

📍 Vstopnice Eventim

🏠 Športna dvorana Skala

Četrtek, 20. november

Otroška predstava O VRABČKU, MIŠKI IN PALAČINKI (Abonma Piščanec Peter in IZVEN)

Predstava združuje cirkuške spretnosti in klasično ročno lutkovno igro.

Primerna je za otroke od 3. leta starosti in traja 35 minut.

🕒 17.00

📍 Zavod za turizem Pivka

🏠 Krpanov dom Pivka

Sobota, 22. november

Glasovi generacij

Na prireditvi bodo nastopile košanske pevske skupine: mešani in otroški cerkveni zbor, šolski pevski zbor, Klapa Škvadra, nekdanji člani moškega okteta in mešanega zbora, nekdanji člani tamburaške skupine Vremščica ter pevci solisti.

🕒 18.00

📍 KD Košana

🏠 telovadnica OŠ Košana